

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Hospodářská situace v České republice

Romana Vokrouhliková

© 2011 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Romana Vokrouhliková

obor Provoz a ekonomika

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze
čl. 17 odst. 2 určuje tuto diplomovou práci.

Název práce: **Hospodářská situace ČR**

Osnova diplomové práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Národní hospodářství
4. Makroekonomické ukazatele
5. Hospodářský cyklus
6. Světová ekonomická krize
7. Hospodářská situace ČR
8. Závěr
9. Seznam použitých zdrojů
10. Přílohy

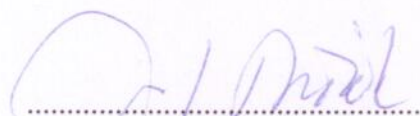
Rozsah hlavní textové části: 60 - 80 stran

Doporučené zdroje:

1. KOHOUT, P. Finance po krizi. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 218 s. ISBN: 978-80247-3199-5.
2. KRUGMAN, P. Návrat ekonomické krize. 1 vyd. Praha: Vyšehrad, 2009. 168 s. ISBN: 978-80-7021-984-3.
3. LIŠKA, V. Makroekonomie. 2 vyd. Praha: Profesional Publishing, 2004. 628 s. ISBN: 80-86419-54-1.
4. TOMESŠ, Z. Hospodářská politika. 1 vyd. Praha: C.H.Beck, 2008. 262 s. ISBN: 978-80-740-002-7.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Lenka Kopecká**

Termín odevzdání diplomové práce: duben 2011

.....
Vedoucí katedry

.....
Děkan

V Praze dne: 15. 1. 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Hospodářská situace v České republice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 6. 4. 2011

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Lence Kopecké za odborné vedení diplomové práce a za rady, které pro mě byly přínosem.

Hospodářská situace v České republice

Economic situation of the Czech Republic

Souhrn:

Diplomová práce je zaměřena na hospodářskou situaci v České republice. Sleduje vývoj základních makroekonomických ukazatelů a porovnává vývoj těchto ukazatelů s vývojem daných ukazatelů v zemích Evropské unie. Úvodní část práce popisuje základní složení národního hospodářství. Další část je zaměřená na popis základních makroekonomických ukazatelů. Následující části se zabývají vývojem ekonomiky pomocí hospodářského cyklu a vznikem a příčinami světové hospodářské krize. Hlavní část diplomové práce je věnována hospodářské situaci v České republice. Ukazuje vývoj základních makroekonomických ukazatelů v posledních letech v České republice, dále porovnává vývoj vybraných ukazatelů v České republice s vývojem ukazatelů v zemích Evropské unie. Pro analýzu vývoje ekonomiky je použit magický čtyřúhelník. Pomocí magického čtyřúhelníku je vyhodnocen vývoj ekonomiky v minulých letech a predikce vývoje ekonomiky pro nejbližší roky jak v České republice, tak v Evropské unii. V závěru práce je uvedeno plnění konvergenčních kritérií pro vstup do měnové unie České republiky.

Klíčová slova:

Hospodářská krize

Magický čtyřúhelník

Hrubý domácí produkt

Inflace

Nezaměstnanost

Deficit státního rozpočtu

Konvergenční kritéria

Summary:

The thesis is focused on the economic situation in the Czech Republic. It follows the development of basic macroeconomic indicators and simultaneously it compares the evolution of these indicators with the development of the indicators in the European Union. The preamble describes the basic composition of the national economy. Another part of the diploma paper is focused on the description of basic macroeconomic indicators. Following sections deal both with the economic development through the economic cycle and with the origin and causes of the global economic depression. The main part of the thesis is devoted to the economic situation in the Czech Republic. It shows the development of basic macroeconomic indicators in recent years in the Czech Republic. Furthermore, it compares the progress of pre-selected indicators in the Czech Republic with the development of indicators in the European Union. Magical quadrangle was used for the analysis of economic development. The thesis, by means of the magical quadrilateral, evaluates development of the economy in recent years and prediction of the economic development for the nearest few years both in the Czech Republic and in the European Union. Conclusion of the diploma thesis is focused on filling of the convergence criteria for joining the monetary union of the Czech Republic.

Keywords:

Economic crisis

Magical quadrangle

Gross domestic product

Inflation

Unemployment

State budget deficit

Convergent criteria

OBSAH:

1. Úvod	14
2. Cíl a metodika	15
3. Národní hospodářství	16
3.1 Struktura národního hospodářství.....	16
3.1.1 Odvětví.....	16
3.1.2 Sektory.....	16
3.1.3 Primární sektor.....	16
3.1.4 Sekundární sektor.....	17
3.1.5 Terciární sektor.....	17
3.1.6 Úroveň národního hospodářství.....	17
4. Makroekonomické ukazatele	18
4.1 Ukazatele výkonu národního hospodářství.....	18
4.1.1 Hrubý domácí produkt.....	18
4.1.2 Hrubý národní produkt.....	18
4.1.3 Národní důchod.....	19
4.2 Čisté ekonomické bohatství.....	19
4.3 Šedá a černá ekonomika.....	19
4.4 Inflace.....	20
4.4.1 Typy inflace.....	21
4.4.2 Index spotřebitelských cen.....	22
4.4.3 Příčiny inflace.....	22
4.4.4 Důsledky inflace.....	23
4.4.5 Míra inflace.....	23
4.5 Trh práce a nezaměstnanost.....	24
4.5.1 Měření nezaměstnanosti.....	24
4.5.2 Druhy nezaměstnanosti.....	27
4.6 Vnější ekonomická rovnováha.....	28
4.6.1 Platební bilance.....	28
4.6.2 Zahraniční zadluženost.....	30
4.6.3 Zahraniční dluh.....	30
4.6.4 Důsledky vnější nerovnováhy.....	30
5. Hospodářský cyklus	32
5.1 Cyklický vývoj ekonomiky a jeho vývoj.....	32
5.1.1 Expanze.....	32
5.1.2 Vrchol.....	33
5.1.3 Recese.....	33
5.1.4 Dno.....	34
5.2 Monetární cykly.....	34
5.3 Reálné cykly.....	34
5.4 Příčiny hospodářských cyklů.....	35
6. Světová ekonomická krize	36
6.1 Příčiny světové krize.....	36
6.1.1 Příčiny realitní bubliny.....	36

6.1.2	Realitní dluhová bublina.....	37
6.1.3	Zadlužení bydlení a spotřebitelských úvěrů	42
6.1.4	Nadhodnocení akcií	43
6.1.5	Finanční inovace	43
6.2	Plán evropské hospodářské obnovy	44
6.3	Následky finanční krize pro Českou republiku.....	45
7.	Hospodářská situace ČR.....	47
7.1	Zadluženost domácností	47
7.2	Nezaměstnanost	47
7.2.1	Predikce nezaměstnanosti	50
7.2.2	Nezaměstnanost v EU	51
7.3	Vládní dluh	52
7.3.1	Vládní dluh v EU	53
7.3.2	Predikce vládního dluhu	54
7.4	Vládní deficit (přebytek)/HDP.....	54
7.4.1	Vládní deficit v EU	55
7.4.2	Predikce vládního deficitu	57
7.5	Inflace	57
7.5.1	Inflace v EU	58
7.5.2	Predikce inflace.....	59
7.6	Mzdy	60
7.7	Hrubý domácí produkt.....	62
7.7.1	Vývoj HDP v EU	63
7.7.2	Predikce vývoje HDP v České republice.....	65
7.8	Hodnocení ekonomiky v České republice pomocí magického čtyřúhelníku .65	
7.8.1	Vývoj ekonomiky v EU 27 a České republiky 2007 – 2012	67
7.8.2	Vývoj ekonomiky v České republice a v Německu 2009 – 2012.....	70
7.8.3	Vývoj ekonomiky v České republice a na Slovensku 2009 – 2012.....	73
7.8.4	Vývoj ekonomiky v České republice a v některých zemích EU 2009 – 2010	75
7.8.5	Predikce vybraných ukazatelů 2011 – 2012	76
7.9	Konvergenční kritéria	77
7.9.1	Konvergenční (maastrichtská) kritéria.....	78
7.9.2	Plnění konvergenčních kritérií v České republice	78
7.10	Protikrizová opatření.....	82
7.10.1	Vládní opatření	82
7.10.2	Monetární opatření.....	83
8.	Závěr.....	84
9.	Literatura	87
10.	Přílohy	98

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Investice do nového bydlení (pořízení nových hmotných fixních aktiv, v mld. korun, běžné ceny).....	41
Graf 2: Investice do bydlení (čisté pořízení hmotných fixních aktiv, v mld. korun, běžné ceny).....	42
Graf 3: Vývoj technologických akcií.....	43
Graf 4: Míra nezaměstnanosti v % v České republice.....	48
Graf 5: Nezaměstnaní celkem v tis. v České republice	48
Graf 6: Míra registrované nezaměstnanosti podle stávající metodiky v letech 2003 – 2010	49
Graf 7: Míra dlouhodobé nezaměstnanosti %, průměr v ČR v letech 1993 – 2009	49
Graf 8: Nezaměstnanost v EU v září 2010	52
Graf 9: Vládní dluh mld. Kč v ČR.....	52
Graf 10: Vládní dluh v % v ČR	53
Graf 11: Vládní dluh v % HDP v EU	54
Graf 12: Vládní deficit z % HDP v ČR	55
Graf 13: Vládní deficit v % v EU	55
Graf 14: Vládní deficit/ přebytek % HDP v EU 2006 – 2009	56
Graf 15: Míra inflace % r/r, průměr a r/r prosinec v ČR	58
Graf 16: Inflace prosinci 2010 v EU.....	59
Graf 17: Vývoj nominálních mezd v České republice.....	60
Graf 18: Vývoj HDP mld. Kč v České republice	62
Graf 19: Struktura meziročního růstu HDP (příspěvky v procentních bodech)	63
Graf 20: Procentická změna HDP v porovnání se 4. čtvrtletím předcházejícího roku	64
Graf 21: Nezaměstnanost v EU 2010	102
Graf 22: HDP vytvořené ve 2. čtvrtletí 2010 v EU	105
Graf 23: Inflace v prosinci v porovnání s předchozím rokem v %.....	107

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Klíčová makrodata v USA.....	40
Tabulka 2: Vývoz roku 2009 v mil. Kč. V České republice.....	46
Tabulka 3: Vývoj HDP v České republice.....	63
Tabulka 4: Saldo sektoru vládních institucí pro konvergenční účely.....	79
Tabulka 5: Vládní dluh pro konvergenční účely	80
Tabulka 6: Harmonizovaný index spotřebitelských cen pro konvergenční účely	81
Tabulka 7: Dlouhodobé úrokové sazby pro konvergenční účely	82
Tabulka 8: Úrokové sazby ČNB.....	83
Tabulka 9: Hlavní zahraničněobchodní partneři v roce 2009 v mil. Kč.....	98
Tabulka 10: Schodek státního rozpočtu, vládní výdaje, vládní příjmy EU	99
Tabulka 11: Nezaměstnanost v EU 2010.....	101
Tabulka 12: Minimální mzdy v EU v eurech	104
Tabulka 13: HDP vytvořené ve 2. čtvrtletí 2010 v EU.....	106
Tabulka 14: Procentická změna HDP v porovnání se 4. čtvrtletím předcházejícího roku	108
Tabulka 15: Data k magickému čtyřúhelníku v České republice	109
Tabulka 16: Data k magickému čtyřúhelníku porovnání ČR s EU 27	109
Tabulka 17 Data k magickému čtyřúhelníku porovnání ČR s Německem.....	109
Tabulka 18: Data k magickému čtyřúhelníku porovnání ČR se Slovenskem	110
Tabulka 19: Data k magickému čtyřúhelníku porovnání některých zemí EU 2009.....	110
Tabulka 20: Data k magickému čtyřúhelníku porovnání některých zemí EU 2010.....	110
Tabulka 21: Data k magickému čtyřúhelníku porovnání některých zemí EU 2009.....	111
Tabulka 22: Data k magickému čtyřúhelníku porovnání některých zemí EU 2010.....	111
Tabulka 23: Magický čtyřúhelník 2010.....	115
Tabulka 24: Predikce magického čtyřúhelníku 2011	116
Tabulka 25: Predikce magického čtyřúhelníku 2012	117

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Cyklický vývoj ekonomiky	33
Obrázek 2: Nezaměstnanost v České republice podle krajů ve 3. čtvrtletí 2010.....	50
Obrázek 3: Meziroční změny průměrné mzdy ve 2. Q. 2010 v ČR	61
Obrázek 4: Česká ekonomika 2006 – 2009	66
Obrázek 5: Vývoj ekonomiky v EU 27	67
Obrázek 6: Vývoj ekonomiky v EU a ČR 2007	68
Obrázek 7: Vývoj ekonomiky v EU a ČR 2008	68
Obrázek 8: Vývoj ekonomiky v EU a ČR 2009	69
Obrázek 9: Vývoj ekonomiky v EU a ČR 2010	69
Obrázek 10: Vývoj ekonomiky v EU a ČR 2011	70
Obrázek 11: Vývoj ekonomiky v EU a ČR 2012	70
Obrázek 12: Vývoj ekonomiky v České republice a v Německu 2009	71
Obrázek 13: Vývoj ekonomiky v České republice a v Německu 2010	71
Obrázek 14: Vývoj ekonomiky v České republice a v Německu 2011	72
Obrázek 15: Vývoj ekonomiky v České republice a v Německu 2012	72
Obrázek 16: Vývoj ekonomiky v ČR a na Slovensku 2009	73
Obrázek 17: Vývoj ekonomiky v ČR a na Slovensku 2010	73
Obrázek 18: Vývoj ekonomiky v ČR a na Slovensku 2011	74
Obrázek 19: Vývoj ekonomiky v ČR a na Slovensku 2012	74
Obrázek 20: Minimální mzdy v lednu 2009 v EU	103
Obrázek 21: Česká ekonomika v porovnání s EU 2007 – 2010	112
Obrázek 22: Komparace některých zemí EU 2009 – 2010	113
Obrázek 23: Komparace některých zemí EU 2009 – 2010	114

1. ÚVOD

Ekonomika České republiky a hospodářská krize jsou v současné době velmi častým tématem. Vzhledem k aktuálnosti této problematiky se tato diplomová práce zabývá hospodářskou situací České republiky. Popisuje vývoj ekonomiky v České republice, analyzuje stav ekonomiky a provádí komparaci stavu v České republice ve srovnání se zeměmi EU.

První část diplomové práce definuje základní makroekonomické pojmy. Zabývá se příčinami světové ekonomické krize a jejími dopady na ekonomiku České republiky. V druhé části této diplomové práce je provedena podrobná analýza hospodářské situace České republiky a komparace s vybranými zeměmi Evropské unie. Vzhledem k tomu, že se Česká republika připravuje na vstup do měnové unie, významná je i problematika plnění konvergenčních kritérií. Tato kritéria jsou v diplomové práci zhodnocena a je provedena predikce v budoucnosti. V závěru diplomové práce jsou zmíněna monetární a fiskální opatření, která vedou k eliminaci negativních dopadů světové ekonomické krize na ekonomiku České republiky.

2. CÍL A METODIKA

Tato práce si klade za cíl popsat a analyzovat hospodářskou situaci v České republice v kontextu s dopady světové ekonomické krize a předpokládaného vstupu do měnové unie. V diplomové práci je zhodnocen vývoj základních makroekonomických ukazatelů a plnění konvergenčních kritérií.

Teoretická část definuje pojem národního hospodářství, jeho sektory a úroveň národního hospodářství a ukazatele charakterizující úroveň ekonomiky země. Jedná se o hrubý domácí produkt, inflaci, nezaměstnanost a další doplňující ukazatele. Dále jsou definovány základní makroekonomické ukazatele charakterizující úroveň ekonomiky země. Jedná se o hrubý domácí produkt, inflaci, nezaměstnanost a další doplňující ukazatele. Rovněž je popsána problematika hospodářského cyklu a jeho příčin.

Navazující kapitola je zaměřena na vznik, příčiny a průběh hospodářské světové krize, která významně ovlivnila vývoj hospodářské situace ve všech ekonomikách. Rovněž je věnována pozornost protikrizovým opatřením v Evropské unii a v České republice.

Praktická část diplomové práce popisuje hospodářskou situaci v České republice pomocí základních makroekonomických ukazatelů a vývoj ukazatelů od roku 2007 do roku 2010. Porovnání vývoje ekonomiky je provedeno pomocí analytického nástroje magický čtyřúhelník. Diplomová práce se dále zaměřuje na plnění konvergenčních kritérií Českou republikou a predikci vývoje plnění kritérií pro roky 2011 – 2013.

Základní pojmy jsou definovány s využitím odborné literatury zabývající se makroekonomickou problematikou a elektronických informačních zdrojů, zejména institucí Českého statistického úřadu, Evropského statistického úřadu, České národní banky a Ministerstva financí. Data jsou přehledně zpracována do vlastních tabulek a grafů pro možné porovnání. Jako jeden z důležitých nástrojů analýzy je v této diplomové práci použit magický čtyřúhelník, který umožňuje sledovat vývoj ekonomiky z několika pohledů najednou a provést komparaci s jinými ekonomikami.

3. NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Národní hospodářství je souhrnem materiální podstaty a činností subjektů podnikání hospodářského charakteru a jiných občanů na území určitého státu.

Národní hospodářství zahrnuje veškerý majetek jeho obyvatel včetně přírodního bohatství, ale i jejich pracovní schopnosti a činnosti, které směřují k efektivnímu uspokojení potřeb společnosti.

Národní hospodářství lze definovat jako: „*souhrn činností hospodářského charakteru, uskutečňovaných na území státu subjekty podnikání (firmami) a občany*“ (1, s. 177).

3.1 Struktura národního hospodářství

3.1.1 Odvětví

Odvětví je skupinou subjektů, které mají stejné nebo velmi podobné vstupy, technologie, výstupy. Odvětvím může být např. průmysl, zemědělství, lesnictví, cestovní ruch, školství atd. (1, s. 177 – 178).

3.1.2 Sektory

Spojením hospodářských odvětví na základě podobných znaků vzniká sektor. Zařazení do určitého sektoru se děje především podle kritéria ukazatele produktivity práce. Konkrétně to znamená podle objektivních podmínek růstu produktivity práce jednotlivých odvětví a zároveň podle míry vlivu těchto odvětví na produktivitu práce národního hospodářství (1, s. 177 – 178).

3.1.3 Primární sektor

Do primárního sektoru jsou zařazována odvětví tzv. prvovýroby, tj. odvětví, která produkují statky z přírody. Primární sektor je nejnižší stupeň zpracování. Do tohoto sektoru patří zemědělství, těžba přírodních zdrojů, lesnictví či rybolov. Primární sektor často tvoří páteř ekonomik zemí, které se běžně zařazují mezi rozvojové. V posledních letech převládá u vyspělých ekonomik trend k poklesu podílu primárního sektoru na celkovém obratu národního hospodářství (1, s. 177 – 178).

3.1.4 Sekundární sektor

Do tohoto sektoru jsou řazena odvětví zpracovatelského průmyslu. To znamená ta odvětví, která zpracovávají přírodní suroviny a vyrábějí a zpracovávají umělé zdroje jako např. průmysl, stavebnictví a energetika (1, s. 177 – 178).

3.1.5 Terciární sektor

Do terciárního sektoru patří služby, které distribuují, uchovávají, opravují především materiální statky. Patří sem také obchod, stravování, peněžnictví, školství, kultura, veřejná správa. Terciární sektor obsahuje širokou oblast společenských a individuálních potřeb. Jeho podíl a význam národního hospodářství rychle roste. Výstupem v tomto sektoru většinou není hmotný produkt. Vzestup sektoru služeb je spojen s absolutním růstem produkce tohoto sektoru i vněm zaměstnané pracovní síly (1, s. 177 – 178).

3.1.6 Úroveň národního hospodářství

Národní hospodářství se posuzuje podle míry, do které je národní hospodářství schopno uspokojovat potřeby společnosti, a to jak fyzické, tak i právnické. Základními činiteli jsou:

Přírodní bohatství – nerostné suroviny, lesy, voda. Pro přírodní bohatství platí, když je správně využíváno, tak je úroveň země vyšší.

Národní bohatství – statky vytvořené na určitém území během celé existence státu, jako jsou komunikace, historické památky, budovy.

Obyvatelstvo – zde se bere v úvahu jak počet obyvatel, tak i věková struktura obyvatelstva. Z hlediska věku obyvatelstva se dělí takto:

- *„neproduktivní – předškoláci, školáci*
- *produktivní – lidé aktivně činní*
- *postproduktivní – důchodci“ (1, s. 177 – 178).*

4. MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE

Pomocí makroekonomických ukazatelů se zjišťuje výkonnost národního hospodářství. Nejvýznamnějším ukazatelem je hrubý domácí produkt, případně národní důchod. O výkonnosti národního hospodářství však současně vypovídají i další ukazatele, jako míra nezaměstnanosti, vývoj obchodní a platební bilance, míra nezaměstnanosti, tempo růstu a jiné.

4.1 Ukazatele výkonu národního hospodářství

4.1.1 Hrubý domácí produkt

„Hrubý domácí produkt je tržní hodnota veškerých finálních statků a služeb vyprodukovaných v dané ekonomice za dané časové období“ (2, s. 17).

„Hrubý domácí produkt je celková peněžní hodnota toku statků a služeb vytvořená za dané období (zpravidla 1 rok) výrobními faktory v národním hospodářství bez ohledu na to, jsou-li vlastněny občany státu nebo cizinci“ (3, s. 128).

Ukazatel hrubého domácího produktu (dále jen HDP) je typický především pro Evropu. Jedná se o ukazatel, který je velmi užitečný, jelikož díky jedinému číslu je možné posuzovat jak vývoj vlastní ekonomiky v různých letech, tak se srovnávat s okolními zeměmi. HDP se skládá ze spotřeby domácností, investic soukromých firem, vládních nákupů a čistého vývozu (4, s. 32).

HDP zahrnuje finální statky a služby vyrobené na území daného státu bez ohledu na to, kdo je vlastníkem výrobního faktoru. Vlastníkem může být rezident dané země nebo nerezident dané země (sídlo má v cizině, svou činnost může provádět v cizině nebo doma). Důležité je sledovat, za jakou dobu jsou statky a služby vyprodukovány. Zpravidla se má na mysli rok nebo čtvrtletí. HDP v sobě zahrnuje pouze finální statky a služby vyprodukované během konkrétního roku nebo čtvrtletí (2, s. 18).

4.1.2 Hrubý národní produkt

Díky mezinárodním dohodám o zamezení dvojího zdanění plynou do naší státní pokladny příjmy z našich firem v zahraničí a naopak příjmy z cizích firem pracujících u nás plynou

do zahraničí, nikoliv do naší státní pokladny. Hrubý národní produkt se počítá tak, že k hrubému domácímu produktu přičteme čistý příjem ze zahraničí.

Ukazatel hrubého národního produktu je používán především v USA, kdežto výše zmiňovaný hrubý domácí produkt je používán v Evropě (4, s. 32 – 33).

4.1.3 Národní důchod

Dalším typem makroekonomických ukazatelů je národní důchod. V tomto případě se výkonnost ekonomiky měří pomocí příjmů (důchodů).

Národní důchod = příjmy zaměstnanců + čisté úroky + renty + hrubé zisky firem

Platí zde vztah, že národní důchod je menší než hrubý národní produkt. Je to z toho důvodu, že v národním důchodu nejsou započítány obnovovací investice, nahrazující spotřebovaný kapitál, a proto, že národní důchod je nižší o nepřímé daně, a to především DPH (4, s. 33).

4.2 Čisté ekonomické bohatství

Čisté ekonomické bohatství vychází z ukazatele hrubého domácího národního produktu, který je zvýšen o nelegálně produkované výrobky a služby. Je zvýšen o výrobky produkované ve volném čase pro svou potřebu. Na druhé straně je snížen o negativní dopady hospodářské činnosti na kvalitu našeho života (4, s. 33).

4.3 Šedá a černá ekonomika

V této části se jedná o věci nezákonné, v lepších případech na hranici zákona.

Šedá ekonomika

Je souhrnem ekonomických vztahů, které porušují běžně etické a morální normy dané společnosti. Většinou jsou na hranici zákona a jsou proto těžko právně postižitelné. Nejrozšířenějším ekonomickým vztahem šedé ekonomiky je podplácení. Podplácení je ve většině právních států zákonem postihováno, protože narušuje hospodářskou soutěž, zvýhodňuje nemorálně jednající subjekt, je vážným nebezpečím pro ekonomiku, protože vede k neefektivnosti a plýtvání (4, s. 33 – 34).

Černá ekonomika

Černá ekonomika je souhrn ekonomických vztahů, které porušují zákony dané země nebo zákony mezinárodní. Jednoznačně se jedná o protiprávní ekonomické vztahy, které jsou odhaleny a prokázány, jsou trestně postižitelné.

Zahrnuje se sem hospodářská kriminalita jednotlivců, jako jsou krádeže, zpronevěry, padělání peněz, hospodářská trestná činnost organizovaných zločinců a mafií.

Mnohem společensky nebezpečnější je organizovaný zločin, a to především z toho důvodu, že se zde točí velké peníze. Takové částky už se hned tak neztratí, a když se tyto nelegální peníze opět dostanou do legálního oběhu, dokážou ekonomikou pořádně zacloumat (4, s. 33 – 34).

4.4 Inlace

„Inlace je definována jako růst všeobecné cenové hladiny měřené indexem spotřebitelských cen (CPI) nebo jiným srovnatelným cenovým indexem“ (1, s. 402).

„Inlace znamená růst všeobecné cenové hladiny“ (2, s. 135).

„Inlace se projevuje trvalým všeobecným růstem cenové hladiny ekonomických statků a výrobních faktorů“ (5, s. 385).

Inlace je velmi vážným problémem, který komplikuje výkonnost národního hospodářství. Mezi významné zdroje inflačních tlaků patří vládní rozpočtová, peněžní a úvěrová politika. Inlace významně přispívá k ekonomické nestabilitě, zvyšuje míru nejistoty o vývoji ekonomických veličin, snižuje kupní sílu peněz a v určitém ohledu působí jako svého druhu skryté zdanění (3, s. 164).

Inlace tedy znamená zvýšení cenové hladiny. Opakem inflace je deflace, snížení cenové hladiny. Dalším pojmem je dezinflace, což vyjadřuje zpomalování tempa růstu cenové hladiny, snižování míry inflace (1, s. 402).

4.4.1 Typy inflace

4.4.1.1 Otevřená, skrytá a potlačená inflace

Otevřená inflace je trvalý růst cenové hladiny. Je nejběžnějším typem inflace. Někdy je možné setkat se s projevy skryté inflace a inflace potlačené.

Potlačená inflace vzniká tehdy, existuje-li na trzích všeobecný převis poptávky a je-li bráněno cenám tento převis svým růstem eliminovat.

Za skrytou inflaci bývá označována situace, kdy levné výrobky bývají nahrazovány dražšími, aniž by tomu odpovídala vyšší kvalita či lepší vlastnosti, kterými uspokojují potřeby spotřebitelů (2, s. 405 – 406).

4.4.1.2 Pádívá inflace

O pádivé inflaci se hovoří tehdy, dosahuje li inflace dvou či trojčiferných hodnot. V této situaci lidé přestávají penězům věřit a snaží se jich držet co nejméně (2, s. 145).

Ceny rostou rychleji než výkonnost ekonomiky. Lidé ztrácejí důvěru k penězům, protože klesá jejich kupní síla a peníze přestávají plnit funkci uchovatele hodnot. Ekonomické subjekty drží pouze minimální množství oběživa, a to pro transakční účely. V době pádivé inflace je většina smluv tzv. indexována, což znamená, že smlouvy mají inflační dodatky. Například růst mezd je vázán na inflaci, úrokové míry v bance se mění podle inflace, ceny zboží rostou podle inflace (5, s. 392).

4.4.1.3 Hyperinflace

V případě hyperinflace dosahuje míra inflace stovky či tisíce procent ročně. Lidé opouštějí peníze, rozmáhají se platby v zahraničních měnách nebo dochází ke směnnému obchodu tedy zboží za zboží (2, s. 145).

Za této situace peníze ztrácejí schopnost plnit své funkce. V ekonomice jsou využívány stabilnější zahraniční měny a ekonomické subjekty se snaží nahradit peníze za zboží. Rozšiřuje se naturální směna. Hospodářství je postiženo chaosem, dochází k jeho rozvratu a jediným řešením je měnová reforma (5, s. 392).

Nejznámější hyperinflace proběhla v Německu po první světové válce. Její úroveň ilustruje učebnicový příklad. Zboží, které stálo před první světovou válkou jednu marku, se na konci roku 1923 prodávalo za 8 miliard marek. V devadesátých letech 20 století vznikla hyperinflace v Brazílii a v Srbsku (5, s. 393).

4.4.2 Index spotřebitelských cen

Index spotřebitelských cen (CPI) odráží změnu cen zboží a služeb, které nakupují domácnosti. Index měří náklady na zakoupení koše vybraného zboží a služeb v běžném roce ve srovnání s náklady, kterých bylo zapotřebí k nákupu stejného koše v základním roce (1, s. 402).

4.4.3 Příčiny inflace

Inflace je považována za peněžní jev, který je vyvolán tím, že v ekonomice je rychlejší tempo růstu peněžní zásoby než tempo růstu reálného produktu. Podle některých ekonomů je příčinou inflace zvýšení množství peněz v oběhu a důsledkem je zvýšení cen u zboží. Jiní ekonomové toto zpochybňují, jelikož inflace není jednorázovým aktem, ale je procesem, který se rozvíjí v určitém období (5, s. 394-395).

4.4.3.1 Poptávková inflace

Poptávková inflace, někdy je možné vidět termín inflace tažená poptávkou, je vyvolána rychlejším růstem agregátní poptávky, který však naráží na omezené možnosti zvyšování agregátní nabídky. K tomuto dochází při postupném vyčerpávání volných pracovních zdrojů (5, s. 395).

Znamená to, že poptávková inflace je způsobena poptávkovým šokem, který je pozitivní. Tento šok může být způsoben vším, co vede k posunu křivky agregátní poptávky doprava. Může se jednat o růst vládních výdajů, růst investičních výdajů firem, růst spotřebních výdajů domácností, zvýšení čistého exportu (2, s. 140).

4.4.3.2 Nabídková inflace

Nabídková inflace, někdy je možné vidět termín inflace tlačena náklady. V tomto případě z důvodu růstu nákladů klesá agregátní nabídka. Firmy při růstu nákladů budou ochotny

nabízet stejné množství produkce pouze za vyšší ceny. Růstem nákladů je například zvýšení nominálních mezd nebo růst světových cen surovin (2, s. 141).

Na rozdíl od poptávkové inflace nemůže být nákladový šok předvídan. Může se také jednat o nehodu na silnici, řidič ji nedokáže dopředu předvídat a jsou to pro něj další vynaložené náklady. Může to být neúroda, která je způsobena extrémním počasím, například horkem v létě, či zvýšením ceny ropy (6, s. 317).

4.4.4 Důsledky inflace

Inflace ovlivňuje všechny části ekonomiky, vyvolává sociální napětí a vede k vědomému zkracování časového horizontu ekonomického rozhodování. V inflačním prostředí jsou ceny ovlivněny nejen výkyvy v poptávce a nabídce produktu, ale také změnami cenové hladiny. Inflace vytváří šum, který deformuje cenové signály, komplikuje ekonomickou koordinaci a brání efektivnímu fungování trhů. V této době podnikatelé obtížně odhadují vývoj nákladů, tržeb, zisků, nemohou vypočítat efektivnost investic a tyto problémy se znásobují s prodlužováním časového horizontu (5, s. 399 – 400).

Pokud dochází v dané ekonomice k inflaci, pak peníze ztrácejí svoji hodnotu. Hodnota je dána množstvím zboží a služeb, které je možné s daným množstvím peněz koupit, proto se také hovoří o kupní síle peněz. Při zvýšení cenové hladiny nelze za 1000 Kč koupit takové množství zboží, které bylo možné v minulém roce. Míra kupní síly peněz tedy klesá.

V obdobích s vysokou mírou inflace ztrácejí peníze svoji hodnotu velmi rychlým tempem (1, s. 413).

4.4.5 Míra inflace

Statistické vyjadřování inflace vychází z měření čistých cenových změn pomocí indexů spotřebitelských cen. Cenové indexy poměří úroveň cen vybraného koše reprezentativních výrobků a služeb (cca 710) ve dvou srovnávaných obdobích, přičemž váha (resp. význam), která je jednotlivým cenovým reprezentantům ve spotřebním koši přisouzena, odpovídá podílu daného druhu spotřeby, který zastupují, na celkové spotřebě domácností. Do spotřebního koše je zařazeno potravinářské zboží (potraviny, nápoje, tabák), nepotravinářské zboží (odívání, nábytek, potřeby pro domácnost, drogistické a drobné zboží, zboží pro dopravu a volný čas, zboží pro osobní péči aj.) a služby

(opravárenské, z oblasti bydlení, provozu domácnosti, zdravotnictví, sociální péče, dopravy, volného času, vzdělávání, stravování a ubytování, osobní péče a služby finanční) (7).

$$\text{Míra inflace} = \frac{\text{CPI (t)} - \text{CPI (t-1)}}{\text{CPI (t-1)}}$$

Kde:

CPI (t) je index spotřebitelských cen ve sledovaném období měřený vůči základnímu období (t-x)

CPI (t-1) je index spotřebitelských cen v minulém období měřený vůči základnímu období (t-x)

4.5 Trh práce a nezaměstnanost

Jedním z nejzákladnějších problémů světových ekonomik je nezaměstnanost. Proto jedním ze základních cílů makroekonomické politiky vlády je plné dosažení zaměstnanosti. Příjmy a životní úroveň většiny domácností závisí na fungování trhu práce. Nabídka práce, která je aktivitou jednotlivců, se střetává s koncentrovanější a ekonomicky silnější poptávkou firem po práci.

Hlavní funkcí trhů práce je spojit pracovníky s pracovními místy. Zaměstnanost se proto rovná poptávce firem po pracovních.

Jeden z hlavních důsledků nezaměstnanosti je ztráta nevytvořeného produktu v podobě rozdílu mezi skutečným a potenciálním produktem. Nezaměstnanost tím pádem snižuje výkonnost ekonomiky a sráží ji pod hranici produkčních možností.

Z makroekonomického hlediska je poptávka po práci vázána nejen na objem a vývoj HDP, ale i na jeho strukturu, kvalitu a prostorové rozmístění výstupů (5, s. 403 – 407).

4.5.1 Měření nezaměstnanosti

Celkovou populaci v dané zemi rozdělujeme na ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní osoby.

*„**Ekonomicky aktivní** – to jsou lidé, kteří mají pracovní sílu.*

***Ekonomicky neaktivní** – jsou lidé, kteří se připravují na výkon povolání (studenti), ženy v domácnosti, invalidé a osoby, které rezignovaly na hledání práce.*

***Zaměstnaní** – jsou lidé, kteří v týdnu, kdy se dělá statistický přehled, vykonávají placenou práci, včetně pracovníků na částečný úvazek a momentálně nepracujících jedinců, kteří jsou na dovolené, nemocní či stávkují.*

***Nezaměstnaní** – jsou lidé, kteří nepracují, ale aktivně práci vyhledávají a jsou k dispozici pro přidělení práce (jsou registrováni na úřadu práce)“ (5, s. 408).*

$$u = U/L+U$$

u – míra nezaměstnanosti

U – počet nezaměstnaných

L – počet zaměstnaných

Míra nezaměstnanosti – je podíl nezaměstnaných na celkovém počtu lidí ochotných pracovat (6, s. 160).

V tomto případě jde však o registrovanou nezaměstnanost, jelikož tyto údaje zahrnují pouze registrované uchazeče hledající zaměstnání, kteří jsou registrovaní na úřadech práce. Tento způsob měření nezaměstnanosti využívá například eurostat, který publikuje nezaměstnanosti za státy Evropské unie (5, s. 410).

4.5.1.1 Způsoby výpočtu nezaměstnanosti dle ČSÚ

Obecná míra nezaměstnanosti (ILO) – „je počítána jako podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (v procentech), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatelé konstruované podle mezinárodních definic a doporučení (Eurostatu a Mezinárodní organizace práce ILO). Jedná se o odhady z výběrového šetření pracovních sil. Předmětem šetření jsou všechny osoby obvykle bydlící v soukromých domácnostech. Šetření se nevztahuje na osoby bydlící dlouhodobě v hromadných ubytovacích zařízeních. Z toho důvodu jsou údaje za určité skupiny obyvatelstva, zejména za cizí státní příslušníky žijící a pracující na území republiky, k dispozici v omezené míře.“

Míra dlouhodobé nezaměstnanosti – „do roku 2005 byla míra založena na počtu nezaměstnaných, kteří si hledali zaměstnání déle než 1 rok. Od roku 2006 je podle Eurostatu tato míra konstruována na základě kratší doby z doby hledání zaměstnání a doby od ukončení posledního zaměstnání respondenta. Tato kratší doba musí překročit délku 1 roku.“

Míra registrované nezaměstnanosti podle původní metodiky – „je počítána jako podíl, kde je v čitateli počet neumístěných uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce k poslednímu dni sledovaného období (zdrojem dat je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR) a ve jmenovateli pracovní síla, tj.

- a) počet pracovníků ve všech sektorech NH s jediným nebo hlavním zaměstnáním vč. žen na mateřské a další mateřské dovolené (z podnikového zjišťování) + počet neumístěných uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce k poslednímu dni sledovaného období (do konce 1. čtvrtletí 1994),
- b) počet zaměstnaných z výběrových šetření pracovních sil (klouzavý roční průměr) + počet neumístěných uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce k poslednímu dni sledovaného období (od 2. čtvrtletí 1994 do konce roku 1996),
- c) počet zaměstnaných z výběrových šetření pracovních sil (klouzavý roční průměr) + neumístěných uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce (vše klouzavý roční průměr). Do zaměstnanosti se na rozdíl od předchozích období nezapočítávají ženy na další mateřské dovolené (od 1. čtvrtletí 1997)“ (8).

Míra registrované nezaměstnanosti podle stávající metodiky – „od 3. čtvrtletí 2004 přistoupilo Ministerstvo práce a sociálních věcí k metodické změně spočívající v odlišném zahrnování některých skupin osob jak do čitatele, tak do jmenovatele. V čitateli je počet tzv. **dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání** (vč. občanů ČR a občanů EU (EHP), jsou to evidovaní nezaměstnaní ke konci období, kteří mohou ihned nastoupit do zaměstnání a ve **jmenovateli pracovní síla**, tj. počet zaměstnaných z VŠPS + počet zaměstnaných občanů EU (EHP) + počet pracujících cizinců ze třetích zemí s platným povolením k zaměstnání či živnostenským oprávněním + počet dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání (vše klouzavý roční průměr)“ (8).

Evropský statistický úřad používá data pro nezaměstnanost, která se shodují nebo velmi podobají datům, které Český statistický úřad vede pod obecnou mírou nezaměstnanosti. Tato data ukazují nižší % nezaměstnanosti než data, která se běžněji používají pro sledování nezaměstnanosti v České republice (míra registrované zaměstnanosti podle stávající metodiky). V této diplomové práci jsou pro všechny provedené komparace použita data Evropského statistického úřadu, tedy obecné míry nezaměstnanosti.

4.5.2 Druhy nezaměstnanosti

Nezaměstnanost patří mezi hlavní ekonomické a sociální problémy dnešní doby. Je proto předmětem zkoumání a jeho výsledkem je nalezení několika forem nezaměstnanosti. Druhy nezaměstnanosti se rozlišují zejména na frikční, strukturální a teritoriální (5, s. 410).

4.5.2.1 Frikční nezaměstnanost

Je způsobena zejména tím, že lidé z různých, převážně osobních důvodů, odcházejí z jednoho zaměstnání a hledají si nové (6, s. 161 – 162).

Důvodem frikční nezaměstnanosti je úroveň, odměňování, pracovní podmínky, pracovní rytmus, bezpečnost práce, stěhování členů rodiny, doprava do práce, vztahy na pracovišti. Do této nezaměstnanosti se řadí i absolventi škol.

Za příčinu frikční nezaměstnanosti se často uvádí nedostatek informací o volných pracovních místech. Doba nezaměstnanosti je krátká. Frikční nezaměstnaní jsou dobrovolně nezaměstnaní a jejich hledání je prospěšné pro ně samotné, ale i pro podnikatele a celou ekonomiku (5, s. 411).

4.5.2.2 Strukturální nezaměstnanost

Strukturální nezaměstnanost vzniká tím, že se některá odvětví smršťují a jiná naopak expandují, takže zaměstnanci jsou nuceni přecházet z jednoho odvětví do jiného (6, s. 162).

Na jedné straně tak lidé přicházejí o zaměstnání a na druhé straně jsou jim nabízena nová pracovní místa, která však většinou z důvodu své kvalifikace nemohou obsadit. Tyto pracovní místa často vyžadují rekvalifikace, případně i stěhování za prací, Jelikož při strukturální nezaměstnanosti často dochází k zániku určitých profesí (5, s. 411).

4.5.2.3 Teritoriální nezaměstnanost

Snížování teritoriální nezaměstnanosti se realizuje vytvářením nových pracovních míst vyvolaných růstem agregátní poptávky, podporou podnikatelů ze strany státu a systémovými změnami v kvalifikační přípravě pracovních sil. Dílčím řešením je rekvalifikace pracovníků (5, s. 411 – 412).

4.5.2.4 Cyklická nezaměstnanost

Cyklická nezaměstnanost vzniká v případě, kdy ekonomika opouští fázi vrcholu a přechází do fáze kontrakce (krize), klesá poptávka po pracovní síle. Firmy v této době realizují menší objemy produkce, klesají jim tržby a zvětšují se jim zásoby. V této době jsou firmy nuceny snižovat počet pracovníků a šetřit na mzdách. Uvolnění pracovníci jsou ochotni pracovat i za nižší mzdu, ale úroveň výroby v důsledku poklesu odbytu nevytváří dostatek pracovních míst (5, s. 412).

4.5.2.5 Sezónní nezaměstnanost

Sezónní nezaměstnanost znamená přirozené kolísání poptávky po práci, které je vyvoláno střídáním ročních období. Nejčastěji se projevuje v zemědělství, cestovním ruchu, stavebnictví apod. (5, s. 412).

4.6 Vnější ekonomická rovnováha

4.6.1 Platební bilance

Mezinárodní pohyb statků, služeb výrobních faktorů, pohledávek a závazků (kapitálu) je zachycen v platební bilanci dané země. Pro potřeby obecné ekonomické teorie vystačíme s definicí, podle které platební bilance vyjadřuje ekonomické transakce subjektů dané země (rezidentů) se zahraničím během určitého období (9, s. 226).

Pojetí platební bilance v různých zemích a institucích není jednotné. Nejpoužívanější je zřejmě podle Mezinárodního měnového fondu, ve kterém je platební bilance rozdělena do následujících částí:

Běžný účet, který vyjadřuje pohyb:

- výrobků, označováno též jako bilance zboží nebo obchodní bilance,

- služeb, označováno jako neviditelný obchod. Obchodní bilance spolu s bilancí služeb bývá označována jako bilance výkonu,
- důchodů z výrobních faktorů, jako pracovní důchody, např. zahraničních sezónních pracovníků, zisky dividendy, úroky aj.,
- běžných transferových plateb (převodů), jako sociální transfery, převody pracovních příjmů cizinců – rezidentů, příspěvky mezinárodním organizacím apod.

Kapitálový účet

Zachycuje kapitálové transfery, jako např. odpuštění pohledávek, převody akcií apod.

Finanční účet

Vyjadřuje vývoj pohledávek a závazků rezidentů dané ekonomiky vůči zahraničí. Může být rozčleněn např. na:

- přímé zahraniční investice – jde o finance ve smyslu finančních aktiv,
- portfoliové investice – zahrnují obligace a nízké kapitálové účasti,
- ostatní investice – dlouhodobé a krátkodobé, tj. pohyb pohledávek a závazků založený např. na platbách za statky a služby výrobních faktorů, na poskytování a splácení úvěrů.

Rezervy

Vyjadřují vývoj aktiv v dispozici centrální banky, a to zejména zahraničních národních měn.

Chyby a opomenutí

Vyjadřují rozdíl mezi výsledkem běžného kapitálového a finančního účtu na straně jedné a změnou rezerv na straně druhé, který je způsoben např.

- nedokonalostmi v prováděné evidenci zmíněných toků,
- metodické problémy, např. zjišťování údajů z různých zdrojů,
- nelegálními transakcemi i jinými příčinami (9, s. 227).

4.6.2 Zahraniční zadluženost

Vývoj platební bilance je hlavní okolností, určující vývoj zadluženosti domácích subjektů vůči zahraničí. Jde o zadluženost jak podnikového sektoru, tak i vlády (9, s. 230).

4.6.3 Zahraniční dluh

Zahraniční dluh může být vyjádřen v zásadě dvojitým pojetím:

1. Širší pojetí vyjadřuje investiční pozici vůči zahraničí. Zahrnuje do dluhu veškeré závazky domácích subjektů vůči zahraničí, neboli veškeré pohledávky zahraničí vůči domácím subjektům. V tomto vymezení jde o hrubý (brutto) dluh. Odečteme-li od závazků domácích subjektů analogicky vymezenou investiční pozici v podobě pohledávek vůči zahraničí, získáme (netto) dluh neboli saldo investiční pozice.
2. Užší pojetí vylučuje ze „širšího dluhu“ položky, které nejsou spojeny s povinností plateb úroků nebo jistiny, tedy zejména závazky v podobě FDI a části portfoliových investic. Odečteme-li od takto zúžených závazků (hrubého zahraničního dluhu) analogicky vymezené pohledávky vůči zahraničí, získáme čistý dluh (9, s. 230).

4.6.4 Důsledky vnější nerovnováhy

Za důsledky vnější nerovnováhy lze označit:

Vyrovnaný čistý export

Vnější ekonomická rovnováha interpretována jako vyrovnaný běžný účet platební bilance. Ve zjednodušené podobě odhlédnutí od položek transfery a důchody jde vlastně o vyrovnaný čistý export tedy $NX=0$.

Přebytkový čistý export

Nerovnováha běžného účtu platební bilance zredukovaného na čistý export (NX) v případě přebytkového čistého exportu ($NX>0$) znamená:

- nižší užití statků než vytvořený produkt,
- růst zahraničních aktiv nebo pokles zahraničních závazků subjektů dané ekonomiky, tedy pokles netto zahraniční zadluženosti v širším pojetí.

Deficitní čistý export

Deficitní čistý export ($NX < 0$) znamená:

- vyšší užití statků, než vytvořený produkt,
- růst zahraničních závazků nebo pokles zahraničních aktiv subjektů dané ekonomiky, tedy růst netto zahraniční zadluženosti v širším investičním pojetí (9, s. 230 – 235).

5. HOSPODÁŘSKÝ CYKLUS

Hospodářství se v zásadě nikdy nenachází v makroekonomickém klidu. Hospodářství se neustále přizpůsobuje měnícím se podmínkám a změnám v chování ekonomických subjektů. Domácnosti se snaží zvyšovat svoji životní úroveň a chtějí spotřebovávat větší objem výrobků a služeb (5, s. 345).

Historie hospodářských cyklů se dá zařadit do doby rozvoje průmyslu v Evropě. Zemědělské ekonomiky cykly neznaly (pokud nepovažujeme za cyklus střídání dobrého a špatného počasí). V průmyslových zemích se již od počátku 19. století začaly vyskytovat recese, které se projevovaly poklesem výroby a odbytu a také růstem nezaměstnanosti. Z těchto projevů bylo jasné, že hospodářský růst neprobíhá hladce a stále stejně. V hospodářském cyklu se střídají fáze recese a expanze (6, s. 322).

Prvním velkým otřesem byla hospodářská deprese ve 30. letech, která vešla do historie pod názvem Velká deprese. Po krachu na newyorské burze v roce 1929 začal ve všech průmyslových zemích hluboký pokles výroby a zaměstnanosti. Toto trvalo po celé desetiletí. Velká deprese měla zřejmě více příčin, ale ekonomové se dodnes neshodli na tom, která z příčin byla ta nejzávažnější. Od této doby s žádná deprese podobné hloubky a délky nevyskytla. Menší recese se ale opakovaně objevují a střídají s expanzemi (6, s. 322 – 323).

Hospodářský cyklus má jednak svou příčinu a jednak určitý vnitřní mechanismus šíření. Podle příčiny rozlišujeme dva typy hospodářských cyklů, a to monetární (měnové) cykly a reálné cykly (6, s. 322 – 326).

5.1 Cyklický vývoj ekonomiky a jeho vývoj

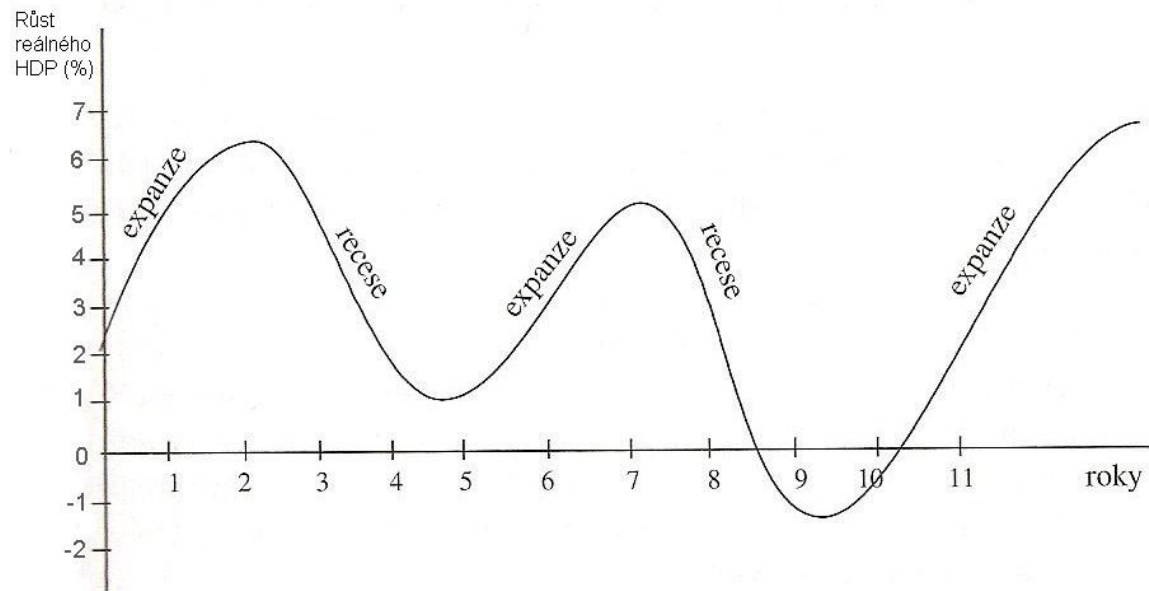
Cyklickým výkyvům říkáme hospodářské cykly. Vytvářejí se v čase a v růstu nebo poklesu reálného HDP. Podle fáze rozlišujeme, expanzi, vrchol, recesi a dno. Názorná ukázka je na obrázku.

5.1.1 Expanze

Pro období expanze je charakteristický růst výdajů domácností na nákup spotřebních statků. Firmy rozšiřují své výrobní kapacity formou dodatečných investic do strojů a jiného

zařízení. Zaměstnanost je vysoká a dochází k růstu mezd. V tomto případě se ekonomika začíná blížit stavu plného využití svých zdrojů a růst poptávky po ekonomických statcích je spojen s růstem cen (6, s. 351).

Obrázek 1: Cyklický vývoj ekonomiky

Zdroj: (10, str. 271.)

5.1.2 Vrchol

V období expanze dochází ke stupňování ekonomiky. To však vede k tomu, že ekonomická aktivita dosáhne svého maxima. Tedy vrcholu. V ekonomice se to projeví expanzivní produkční mezerou, skutečný produkt se dostává nad úroveň potenciálního produktu. Ekonomika je v tomto případě přetěžována a pracuje nad své možnosti. Začíná se projevovat nedostatek pracovních sil, hlavně kvalifikovaných pracovníků. V době expanze se vyčerpaly existující úspory a začíná se projevovat nedostatek finančních fondů. Vysoká úroveň cen snižuje mnoha ekonomickým subjektům možnosti nákupu a vzniká relativní nadvýroba ekonomických statků (5, s. 351).

5.1.3 Recese

Recese vzniká tím, když skončí vrchol, tzv. horním bodem obratu, po té dochází k poklesu ekonomické aktivity a ekonomika se dostává do recese (5, s. 352).

5.1.4 Dno

Recese je ukončena fází ekonomického cyklu, která se nazývá dno. Někdy je možné se setkat s názvem sedlo či deprese. V bodě dna dosáhne reálný produkt své nejnižší úrovně a v ekonomice vznikne tzv. recesní mezera, kdy skutečný produkt je menší než potenciální produkt. Dno představuje dolní bod zvratu, který je charakterizován nevyužitými výrobními kapacitami, vysokou mírou nezaměstnanosti a nízkou úrovní spotřebitelské poptávky. Zisky firem jsou velmi nízké a jejich očekávání ohledně budoucího vývoje jsou pesimistická. Po té, co se ekonomika odrazí od dna, reálný produkt začne postupně růst, zaměstnanost postupně roste, ekonomika se dostává znova do expanze a celý cyklus se opakuje (5, s. 352-353).

5.2 Monetární cykly

Příčinou monetárního cyklu jsou změny peněžní zásoby, které vyvolávají změny agregátní poptávky (poptávkové šoky).

Tradiční teorie monetárního cyklu připisuje hospodářské cykly měnovým šokům, které ekonomice dává centrální banka a tím se mění růst peněžní zásoby. Důvodem, proč centrální banka ušlechťuje ekonomice tyto měnové šoky, je, že centrální banka nedokáže sladit růst peněžní zásoby s růstem poptávky po penězích. Je možné si představit, že potenciální produkt roste určitým tempem, a zároveň centrální banka může zvyšovat nominální peněžní zásobu jiným tempem, a to buď příliš rychle, nebo příliš pomalu, jelikož nedokáže růst potenciálního produktu správně odhadnout.

Mechanismus šíření monetárního cyklu je přechodný pokles úrokové míry. V případě měnové expanze, která má za následek snížení úrokové míry, vyvolává zvednutí vlny investic a spotřeby (6, s. 326 – 332).

5.3 Reálné cykly

V případě monetárních cyklů jsou příčiny výkyvy agregátní poptávky. Příčinou reálných cyklů jsou výkyvy agregátní nabídky. Reálné cykly mají svůj původ zejména v technologických změnách.

Inovační vlna začíná významnějším technologickým zlepšením, které vytváří řadu příležitostí pro další související a navazující inovace a s nimi spojené investice. Pro příklad

jde použít vynález parního stroje, který podnítil rozvoj textilních továren, konstrukci parníku a lokomotiv, stavbu železnic, těžbu uhlí a rozmach hutnictví a strojírenství.

Inovační vlny vyvolávají zdání trvalé prosperity a nadměrný investiční optimismus. Úspěšní inovátoři jsou často napodobováni méně schopnými inovátory, jejichž inovace a s nimi spojené investice nenaplní očekávání. Po té se inovační vlna vyčerpá a přehnaná investiční aktivita naráží na reálné možnosti ekonomiky. Expanze se poté mění v recesi, během které jsou špatné investice odbourávány. Recese tedy působí jako ozdravný proces, v němž se ekonomika zbavuje nejen špatných investic, ale i neúspěšných podnikatelů.

Při inovačních vlnách je každý cyklus jedinečný a neopakovatelný, neboť každá z inovačních vln je jedinečná (6, s. 333 – 334).

5.4 Příčiny hospodářských cyklů

Nyní se pozornost zaměří na dění trhu kapitálu, hlavními příčinami je přechodný pokles úrokové míry a špatné investice.

Přechodný pokles úrokové míry

Předpoklad situace, ekonomika vyrábí potenciální produkt. Reálná úroková míra je 5%. Centrální banka zvýší peněžní zásobu a úroková míra poklesne na 2%. V tomto důsledku firmy začnou více investovat, protože některé investiční projekty, které by nebyly výnosné při úrokové míře 5%, se stávají výnosnými při úrokové míře 2%. Vyšší investice vyvolávají růst agregátní poptávky, která však naráží na potenciální produkt. Proto postupně dochází k růstu cenové hladiny. Vyšší cenová hladina však opět zvýší úrokovou míru a postupně se vrátí na svou původní úroveň.

Co se stalo? Firmy byly přechodným poklesem úrokové míry popleteny, dostaly špatný signál. Zlevnění úrokové míry pokládaly za jev dlouhodobý, nikoliv, že může v krátké době pominout (10, s. 272, 273).

Špatné investice

Pokles úrokové míry, motivuje firmy zahájit nové investice. Po uplynutí doby, se úroková míra vrací na svou původní hladinu. V této době se mohou investice prodražit a již se nevyplatí. Stávají se z nich špatné investice (10, s. 273, 274).

6. SVĚTOVÁ EKONOMICKÁ KRIZE

Dne 19. Července 2007 Dow Jonesův index vůbec poprvé překonal hodnotu 14 000. O dva týdny později vydal Bílý dům „přehled o činnosti“ – dokument, který vychvaluje úspěchy Bushovy administrativy. „Prezidentova prorůstová politika pomáhá naší ekonomice zachovat si sílu, pružnost a dynamiku“, psalo se v něm. V té době již byly zcela zjevné problémy na realitním trhu a v oblasti substandardních hypoték. Na tuto oblast reagoval ve svém projevu v Pekingu ministr financí Henry Paulson tím, že tyto problémy už byly „většinou zkroceny“.

O pouhých osm dnů později, 9 srpna, zmrazila francouzská banka BNP Paribas hotovostní výběry ze tří svých fondů – a první velká finanční krize 21. století byla tu (11, s. 146).

Velká finanční krize začala vcelku nenápadně ke konci léta 2007 krachem dvou hedgeových fondů investiční banky Bear Stearns a po celý zbývajících rok to mělo horší a horší dopady, i když se vlády pokoušely krizi zastavit (12, s. 11).

6.1 Příčiny světové krize

Příčinami světové krize se bude zabývat tato kapitola.

6.1.1 Příčiny realitní bubliny

V roce 2001 si nově jmenovaná Bushova vláda nařídila snížení daní o 1,35 bilionů dolarů a nechala projít sérii nezodpovědného zvyšování utrácení ve jménu povzbuzení. Poté přizpůsobivá federální rezerva nechala klesnout míru úroků na úroveň poválečných, ale nevzalo se v úvahu, že míra národních úspor je na cestě do mínusu. Tyto aktivity prozatím uklidnily síly recese. Lákavě nízké hypoteční sazby ale přitahovaly pozornost k nemovitostem. Původně povzbuzovaly opětovné půjčky na hypotéku, což dále zvyšovalo sílu k utrácení. Vzdávající poptávka po bydlení se začala projevovala ve stoupajících cenách domů (13, s. 122 – 123).

Jeden z důležitých faktů, a to kolik se utratí za spotřební zboží, se odvíjí od výše příjmů pracující třídy. Příslušníkům pracující třídy nezbyvá, než vynakládat veškeré anebo téměř veškeré své příjmy na spotřebu.

Na konci 90. let reálné mzdy po desetiletí stagnují (v USA). Typická domácnost se pokoušela kompenzovat mzdy podobou zvýšení úvazků a přesčasů. Navzdory tomu se příjmy domácností v letech 1999-2005 nepřetržitě propadaly. V roce 2005 reálné mzdy klesly o 0,8 procenta. Přesto se však stalo to, že celková spotřeba stoupala, i když by spíše měla klesat, když klesaly příjmy domácností. Spotřební výdaje tedy stoupaly mnohem rychleji než příjmy, vzrostl rovněž podíl celkového spotřebitelského zadlužení vůči disponibilním příjmům. Podíl nesplacených spotřebitelských dluhů vůči disponibilním příjmům se během posledních tří desetiletí více než zdvojnásobil. To bylo zčásti umožněné historicky nízkými úrokovými sazbami, které v nedávných letech usnadnily splácení úvěru, dnes již úrokové sazby stoupají.

Většina rodin se stále zadlužovala a nemohla splácet úvěry. Rostoucí dluhové zatížení rodin přirozeně dláždí cestu k nesplácení závazku a bankrotům. Osobní bankroty během první administrativy G. W. Bushe vzrostly téměř na pět milionů a dosáhly tak nejvyššího počtu za působení jedné jediné administrativy v Bílém domě.

Hypoteční bublina projevující se rostoucími cenami domů a souběžným nárůstem refinancování nemovitostí a utrácením, formující se po celá desetiletí, byla hlavním faktorem v pozadí hospodářského oživení po propadu finančních trhů v roce 2000 a recese o rok později.

Pokles čisté majetkové hodnoty nemovitostí o pár let později, provázený souběžným růstem umořovacích splátek, dává tušit, do jakých obudných rozměrů se dnes rozrostla „spekulativní horečka“ stimulující růst spotřebních výdajů (12, s. 27 – 38).

6.1.2 Realitní dluhová bublina

V komentáři o čtvrtém čtvrtletí roku 2005 se ve zprávě píše:

„„Skromný pokles ve zhodnocení je raným znakem přizpůsobování trhu“ říká David Lereah, hlavní ekonom Národní asociace obchodníků s nemovitostmi. „Tyto historicky vysoké zisky z cen domů jsou prostým následkem toho, že je na trhu více kupců než prodejců“ říká „Dobrá zpráva je, že nabídka domů na trhu směřuje vzhůru a vstupujeme do období normálnější bilance mezi nabídkou a poptávkou.“

Útlum na trhu s nemovitostmi neznamená, že budou ceny domů padat. Prezident Národní asociace obchodníků s nemovitostmi Thomas N. Stevens předpovídá, že se budou hodnoty domů držet na vysoké hladině díky poptávce spotřebitelů po bydlení“ (13, s. 135).

V roce 2005 však začala velká konjunktura v oblasti bydlení polevovat. Ceny rostly a pro mnohé se stal dům nedostupný. Poté začaly prodeje domů klesat. Přesto ceny nemovitostí ještě nějakou chvíli stoupaly. To se dalo čekat, domy nejsou jako akcie s jednotnou tržní cenou, která se každou minutu mění. Koncem jara 2006 byl už trh natolik přesycený, že ceny domů začaly klesat – napřed pomalu a pak stále rychleji. V průběhu následujícího roku se ceny propadly o víc než patnáct procent. Cenový pokles byl samozřejmě mnohem výraznější v oblastech, kde byla bublina nejvíc nafouknutá, jako třeba pobřeží Floridy (11, s. 147).

Aby se porozumělo, proč musí ceny klesnout, je zde následující příklad. Jak již bylo zmíněno, spotřeba je přímo či nepřímo spřízněná s nemovitostmi. Jedná se o obec pro vyšší společenské vrstvy, která tvoří 100 luxusních domů v osobním vlastnictví. Jeden z nich jde na trh a prodá se za milion dolarů. Podle oblíbené logiky cenění nemovitostí zůstane hodnota zbylých 99 domů na jednom milionu. Mohli by ale všichni vzít svůj dům na trh a dostanou milion? Samozřejmě že ne. Jediný důvod, proč se první dům prodal za milion, byl, že ostatních 99 domů nebylo na prodej. Na normálním trhu by se cena posouvala podle nabídky a poptávky. Pokud by najednou bylo na prodej 10 domů, ceny by se mohly prudce propadnout, jak by prodejci soupeřili mezi sebou, aby přilákali kupce (13, s. 138).

Důležité je si uvědomit, že dokud ceny nemovitostí stoupaly, mohli dlužníci, kteří neměli na splátky, svou hypotéku buď refinancovat prostřednictvím nového úvěru od jiné finanční instituce, anebo ji splatit prodejem domu. Jakmile ale ceny začaly namísto růstu klesat a domy se těžko prodávaly, začal počet nesplacených hypoték narůstat. V tom okamžiku vyšla najevo nepříjemná pravda. Exekuce neznamená jen osobní tragédií pro vlastníka domu, ale i mizerný obchod pro poskytovatele hypotéky. Je důležité zmínit, že substandardní půjčky většinou neposkytovaly banky, které by si je ponechaly, nýbrž různé hypoteční společnosti, a ty je rychle prodaly finančním společnostem, které pak své fondy hypoték obratem naporcovaly do zajištěných dluhových obligací a ty rozprodaly investorům.

Okamžik pravdy nastal počátkem roku 2007, když se objevily první problémy se substandardními půjčkami. V té době zajištěné dluhové obligace zaváděly pro cenné papíry různé tranše: vlastníci podílů s přednostním právem na výplatu dividend cenných papírů, které ratingové agentury ohodnotily jako AAA, obdrželi splátky jako první, zatímco majitelé podílů nižších tranší, kteří obdrželi nižší rating, byli vypláceni teprve poté, co své podíly obdrželi vlastníci cenných papírů vyšší tranše. V únoru 2007 se začalo ukazovat, že majitelé cenných papírů nižších tranší pravděpodobně utrpí citelné ztráty a hodnota těchto aktiv rázem prudce poklesla. V podstatě to znamenalo konec substandardních půjček, protože cenné papíry nižších tranší by už nikdo nekoupil.

Důsledkem hypoteční bubliny se stalo, že prakticky každý, kdo koupil dům v letech, kdy realitní bublina vrcholila, a ceny nemovitostí rostly, ocitl se v situaci, kdy byl jeho hypoteční dluh vyšší než hodnota nemovitosti, kterou vlastnil. V roce 2009 je v Americe něco okolo dvanácti milionů takových vlastníků domů a ti jsou nejpravděpodobnějšími adepty na neplatiče a oběti exekuce, a to bez ohledu na to, z jakého prostředí pocházejí. Někteří se mohou rozhodnout přestat hypotéku splácet, protože si spočítají, že i když přijdou o dům, budou na tom takto finančně lépe. Lidé si začali uvědomovat vážnost a hloubku hypoteční krize, začínalo být zřejmé, že o spoustu peněz přijdou jak věřitelé, tak investoři, kteří nakoupili hypoteční zástavní listy.

Konec realitní bubliny sice v konečném úhrnu vymaže z účtů přibližně osm bilionů dolarů, ale z toho plných sedm půjde na vrub majitelů domů a pouze jeden budou činit ztráty investorů. Proč tedy šílet kvůli jednomu bilionu? Protože právě jeden bilion odstartoval kolaps stínového bankovního systému (11, s. 147 – 150).

6.1.2.1 Ekonomické důsledky na trhu s realitami

Důležitost nemovitostí pro ekonomiku, která se zakládá na přidružení pracovních míst a spotřebě, je tedy taková, že jak jde jedno, tak jde i druhé. Dynamika, která má zabudovaný multiplikátor, je následek bohatství. Když lidé viděli, jak jejich majetek nabývá na hodnotě, potřeba šetřit, kterou vnímali, se zmenšila. Jejich domy spořily za ně a jejich odchod do důchodu byl jednoduše otázkou zmenšení domů a odstěhování na Floridu. Peníze, které by jinak šly do úspor, se uvolnily pro spotřebu, což ekonomiku krátkodobě uměle povzbudilo. Ovšem když ceny nemovitostí klesají a vlastníci domů si

uvědomují, jak málo šetřili a že to musí nějak vynahradit, bude dopad na spotřebu obrácený.

Jak ceny nemovitostí nadále klesají a americká ekonomika jde hlouběji do recese, bude dolar opravdu vystaven stoupajícímu tlaku, až cizinci, kteří rozpoznají relativní slabost americké ekonomiky, začnou vycouávat z amerických aktiv. Klesající kupní síla dolaru způsobí, že se spotřební ceny zvednou a FED bude nakonec donucen zvednout sazby. Cizí státní příslušníci budou chtít dostat ze Spojených států ještě více peněz, čímž pošlou míry úroků a spotřebitelské ceny ještě výše (13, s. 139 – 140).

Tabulka 1: Klíčová makrodata v USA

Klíčová makrodata v USA	„Včera“	„Dnes“
HDP	14,55 bilionů USD (3Q08)	14,15 bilionů USD (2Q09)
Index ISM	50,8 (leden 2008)	32,9 (prosinec 2008)
CPI (meziročně)	5,6% (červenec 2008)	- 0,5% (červen 2009)
Prodeje automobilů (ks)	16,3 mil. (srpen 2007)	9,17 mil. (únor 2009)
Maloobchodní tržby	3,43 bil. USD (listopad 2008)	3 bil. USD (duben 2009)
Míra nezaměstnanosti	4,7% (srpen, září 2007)	9,5% (červen 2007)
Zaměstnaných	146,7 mil. (listopad 2007)	140,0 mil. (červenec 2009)
Zisky společností	1,35 bil. USD (4Q 08)	976,1 mld. USD (1Q 09)
Objednávky zboží dlouhodobé spotřeby	224,13 mld. (prosinec 2007)	158,44 mld. (březen 2009)
Průmyslová produkce	114,4 (říjen 2007)	95,4 (červen 2009)
Spotřebitelé		
Spotřebitelská důvěra	105,6 (srpen 2007)	25,3 (únor 2009)
Spotřebitelské půjčky	2,58 bil. USD (3Q 2008)	2,50 bil. USD (červen 2009)
Čistý majetek domácností	58,6 bil. USD (3Q 2007)	50,4 bil. USD (1Q 2009)
Nemovitostní trh		
Prodeje existujících domů	5,65 mil. (2007)	4,67 mil. (prům. 2009)
Medián cen domů	219 000 USD (2007)	171 000 USD (2009)
Prodeje nových domů	795 000 (2007)	309 000 (leden 2009)
Míra nucených odprodejů	1 z 617 (listopad 2007)	1 z 355 (červenec 2009)
Stavba nových domů	1,33 mil. (září 2007)	0,45 mil. (květen 2009)
Úrokové sazby		
FED fund rate (klíčová sazba)	5,25% (září 2007)	0 – 0,25% (souč.)
15-letá fixní hypotéka	6,59% (září 2007)	5,11% (květen) 2009)
30-letá fixní hypotéka	6,96% (září 2007)	5,48% (duben) 2009)
10-letý dluhopis	4,86% (září 2007)	2,07% (prosinec 2009)
2-letý dluhopis	4,66% (září 2007)	0,59% (prosinec 2008)
Trhy		
Dow Jones Industrial Average	14 163,53 (říjen 2007)	6 594,44 (březen 2009)
Ropa	147,28 (červenec 2008)	33,20 (leden 2009)
Zlato	651,6 (září 2007)	1033,90 (březen 2008)

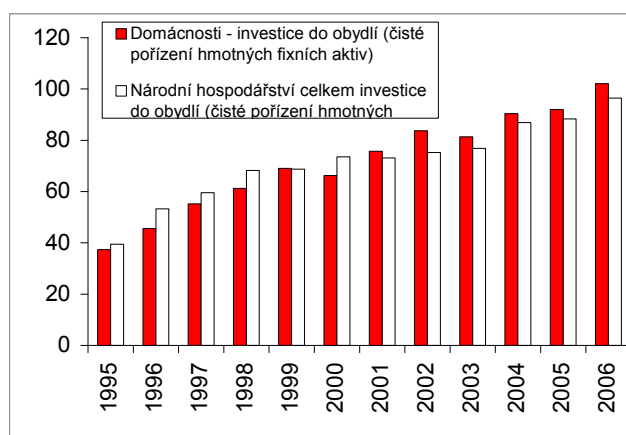
Zdroj: (14)

Z dané tabulky je vidět, jak se realitní krize odrazila na americké ekonomice. Jak lidé začali šetřit, klesala spotřeba. To je například vidět na automobilovém průmyslu. Pokud klesá spotřeba, po čase roste nezaměstnanost. Ta v Americe během necelých dvou let vzrostla o skoro 5%. Je zde také vidět, jak ceny nemovitostí znatelně poklesly. Takto bohužel se měnila ekonomika i ostatních zemí včetně EU a České republiky.

6.1.2.2 Trh s nemovitostmi v České republice

Za období 1995 – 2006 české domácnosti hodnotu svých investic do bydlení ztrojnásobily podle údajů v běžných cenách a čistém pořízení hmotných fixních aktiv. Zatímco v roce 1995 činila hodnota domů a bytů pořízených domácnostmi v běžných cenách 37,3 mld. korun, v roce 2006 102,1 mld. korun.

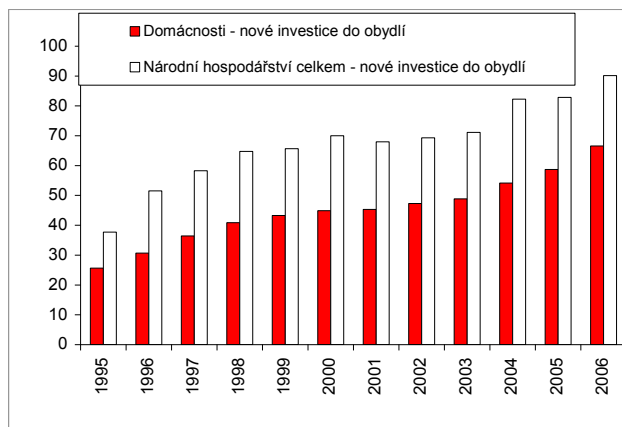
Graf 1: Investice do nového bydlení (pořízení nových hmotných fixních aktiv, v mld. korun, běžné ceny)

Zdroj: (15)

Od roku 2001 nainvestované objemy za sektor domácností začaly dokonce převyšovat nominální hodnotu investic do bydlení za všechny sektory, tj. za celou českou ekonomiku (došlo k tomu vlivem záporné hodnoty čistého pořízení hmotných fixních aktiv souvisejících s bydlením u nefinančních podniků, kde hodnota pořízení nového a použitého byla nižší než hodnota prodeje) (15).

Graf 2: Investice do bydlení (čisté pořízení hmotných fixních aktiv, v mld. korun, běžné ceny)

Zdroj: (15)

6.1.3 Zadlužení bydlení a spotřebitelských úvěrů

Nejvyšší podíl zadlužení spadá do kategorie primárního bydlení, pro většinu rodin nejvýznamnější aktiva. Dluh na bydlení stále roste.

Ceny domů se během let draly nahoru, objevovaly se stále riskantnější typy hypoték a lidé si je pořizovali. Doby, kdy člověk musel nejdříve složit tučnou zálohu na hypotéku, byly dávno pryč. V roce 2005 průměrný zájemce o koupi svého prvního domu skládal jen dvě procenta jeho prodejní ceny a 43 procent nesložilo vůbec žádnou zálohu.

Průměrná rodina je také až po uši v dlužích uvalených na kreditní karty. V současné době téměř dvě třetiny všech držitelů kreditních karet mají zápornou bilanci. Průměrný dluh ke konci roku 2005 dosahoval 4956 dolarů (12, s. 30 – 38).

Další oblastí, kde míra zadluženosti roste, jsou spotřebitelské úvěry zahrnující úvěry s fixními splátkami a s fixními úrokovými sazbami, jako jsou půjčky na koupi automobilu a studentské půjčky. Ty představují dvě nejvýznamnější oblasti spotřebitelských úvěrů.

Rodiny s nízkými příjmy se stále více a více stávají oběťmi predátorských úvěrů: půjček do výplaty, půjček na řidičské oprávnění nebo substandardních hypoték.

V rámci všeobecného trendu rostoucí zadluženosti domácností má samozřejmě největší makroekonomický význam strmý nárůst hypotečních úvěrů na bydlení, díky němuž vlna zadluženosti dosáhla tak expanzivního růstu (12, s. 30 – 38).

6.1.4 Nadhodnocení akcií

V roce 2000 došlo v USA k pádu nadhodnocených **technologických akcií**. Index NASDAQ se tehdy zřítíl v průběhu několika mála měsíců z rekordních 5 000 bodů na 2 500 bodů. Během dalších dvou let klesla jeho hodnota až na 1 200 bodů (16).

Graf 3: Vývoj technologických akcií

Zdroj: (17)

Subjekty nabízející investiční produkty odpověděly na růst poptávky po vyšších výnosech vývojem dalších a dalších, komplexnějších a ještě komplexnějších produktů, často v kombinaci se zvýšeným pákovým efektem. Finanční instituce konvertovaly své půjčky do cenných papírů krytých hypotékami nebo jinými aktivy (18, s. 21).

6.1.5 Finanční inovace

Finanční inovace se staly jednou z hlavních příčin finanční a posléze i ekonomické krize. Specifickým rysem byla neprůhlednost moderních financí. Během posledních dvou desetiletí přišla vlna inovací, která změnila způsob fungování finančních trhů, a zdálo se, že přinese prospěch všem zúčastněným. Přesáhla však schopnost chápání obyčejných bankéřů. Krizi způsobili změny ve světě financí, které se připravovaly přibližně od 70. let. Před nimi bylo bankovníctví založeno na poměrně jednoduchých principech. Když se komerční banky rozhodovaly, zda mají poskytnout další úvěry, opíraly svá rozhodnutí o svou finanční situaci zachycenou v účetnictví a o znalost svých klientů. Počínaje 70. léty začalo docházet ke dvěma zásadním změnám. Banky začaly prodávat svá úvěrová rizika třetím osobám investorům na kapitálových trzích a současně začaly používat komplexní počítačové metody hodnocení rizika vyvinuté povodně pro exaktní vědy.

Až do léta 2007 se všichni bankéři, investoři i politici domnívali, že změny jsou všeobecně prospěšné, jelikož přebalování půjček na prodej cizím investorům vydělávalo na poplatcích více než kdy jindy. Navíc, když se prodejem pohledávek zbavili rizik, regulátoři jim dovoľovali půjčovat více a tedy do ekonomiky pumpovat více úvěrů.

O pumpování více úvěrů do ekonomiky mluví také kapitola o realitní bublině.

Krise nemusela dosáhnout rozměrů, kterých dosáhla, kdyby finanční instituce všeho druhu se tolik nezadlužovaly ve snaze dosáhnout vyšších zisků.

Jednou z dalších příčin je selhání při hodnocení rizika, a to jak na straně finančních společností, tak na straně regulátorů a dohledu. Kdyby ratingové agentury řádně vydávaly a včas varovaly o rizicích, krize by nemusela poškodit tolik investorů (18, s. 9 – 14).

6.2 Plán evropské hospodářské obnovy

Plán byl Evropskou unií vyhlášen v listopadu 2008. Je poměrně podrobný, jeho obsah však lze shrnout do celkem 10 základních bodů.

1. **„Podpora zaměstnanosti** – zjednodušení kritérií pro poskytování podpory z Evropského sociálního fondu, zvýšení výplat záloh, posílení aktivačních režimů, zaměření na nejzranitelnější subjekty, nová pravidla pro čerpání z evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci.
2. **Vytvoření poptávky po práci** – doporučení pro státy snížit poplatky u nižších příjmových kategorií, poukázky a služby domácí péče a péče o dítě, dočasné dotace pro nábor pracovníků ze zranitelných osob, snížení sazby DPH ze služeb s vysokým podílem lidské práce.
3. **Lepší dostupnost finančních zdrojů pro podniky** – zvýšení prostředků na půjčky od Evropské investiční banky pro malé a střední podniky, zplnomocnění členských států pro zjednodušení přístupu k finančním zdrojům prostřednictvím dotovaných záruk a úvěrových dotací do výrobků, které přesahují úroveň norem v oblasti životního prostředí.
4. **Snížení administrativní zátěže a podpora podnikání** – možnost založit podnik v EU během 3 dnů a s nulovými náklady, zrušení povinnosti předkládat výroční zprávy pro mikropodniky, přijmout návrh statutu evropské soukromé společnosti, zkrácení lhůt

splatnosti faktur vystavovaných veřejným orgánům, snížení poplatků za patentové přihlášky.

5. ***Zvýšení investic do modernizace evropské infrastruktury*** – transevropské energetické propojení, transevropské dopravní projekty, projekty na zvýšení energetické účinnosti, zmírnění změny klimatu.
6. ***Zlepšení energetické účinnosti v budovách*** – vznikne Fond pro energii, změnu klimatu a infrastrukturu 2020.
7. ***Podpora rychlého zavedení ekologických projektů*** – snížení sazby DPH na ekologické výrobky a služby, tlak na členské státy, aby dodržovaly normy ochrany životního prostředí.
8. ***Zvýšení investic do výzkumu a vývoje, inovací a vzdělávání.***
9. ***Vývoj čistých technologií pro automobily a stavby*** – komise navrhuje evropská zelená auta, evropské energeticky účinnější budovy, továrny budoucnosti.
10. ***Vysokorychlostní internet pro všechny*** – podpora strategie z veřejných prostředků dosažení 100% pokrytí do roku 2010“ (18, s. 26).

6.3 Následky finanční krize pro Českou republiku

Pro Českou republiku má světová krize dopad hned v několika oblastech. Možnou hrozbou americké krize na českou reálnou ekonomiku jsou silné obchodní vztahy mezi Německem a USA (18). Pro Českou republiku je toto velmi podstatné, jelikož právě do Německa české firmy vyvázejí nejvíce zboží.

Jedním z důvodů tedy je, že velká část firem je orientována proexportně, a to v době krize způsobuje ekonomice velké problémy. Přes 80 % směřuje do Evropské unie, což je vidět i na vývozu z roku 2009. Na prvních 10 místech jsou země Evropské unie (19). Celá tabulka vývozu a dovozu z roku 2009 je v přílohách (viz tabulka 9).

Tabulka 2: Vývoz roku 2009 v mil. Kč. V České republice

Vývoz		
1	Německo	688 907
2	Slovensko	191 638
3	Polsko	124 026
4	Francie	120 156
5	Spojené království	104 913
6	Rakousko	100 278
7,0	Itálie	93 391
8,0	Nizozemsko	82 476
9,0	Belgie	54 449
10,0	Maďarsko	54 420

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (20)

Jelikož česká ekonomika je silně proexportní, je pro ni důležité, jak se s finanční krizí vyrovnávají pro Českou republiku významní obchodní partneři. Pokud tyto země budou stále cítit krizi, bude zde vyšší nezaměstnanost, HDP bude růst pomalu a poptávka po českých výrobcích bude nižší. Z dané tabulky je vidět, že nejvýznamnějším obchodním partnerem je Německo, následované Slovenskem, Polskem, Francií, Velkou Británií atd.

Pokud zahraniční partneři mají menší zájem o české výrobky, tak české firmy mají méně zakázek, příjmy nejsou takové, jaké by potřebovaly, jsou nuceny propouštět a roste nezaměstnanost. Lidé začnou více šetřit, klesá celková spotřeba a výroba, a ostatní podniky jsou také nuceny omezit výrobu. Tak se postupně finanční krize dotýká všech podniků a občanů.

7. HOSPODÁŘSKÁ SITUACE ČR

Na hospodářskou situaci v České republice je potřeba se dívat z několika pohledů, nejdříve za jednotlivé makroekonomické ukazatele, které jsou rozebrány v této kapitole. Dále sledovat hospodářskou situaci jako celek, tento vývoj a komparace je ukázán pomocí magického čtyřúhelníku.

Vzhledem k tomu, že Česká republika je součástí Evropské Unie, je důležité i sledovat, jak si Česká republika vede v jednotlivých ukazatelích a v celkovém vývoji ekonomiky i v komparaci se zeměmi Evropské unie.

7.1 Zadluženost domácností

České domácnosti dlužily koncem roku 2009 bankám téměř bilion korun (973,5 mld. korun). Mimo to měly od ostatních poskytovatelů aktiv napůjčováno, podle statistik leasingových společností a ostatních finančních zprostředkovatelů (společnosti splátkového prodeje), dalších 104,1 mld. korun. Proti roku 2000 se zadluženost domácností zvýšila osmkrát. I přes prudký růst dluhů je relativní zadluženost českých domácností, podle stavu půjček v poměru k příjmům domácností vyjádřených jejich hrubým disponibilním důchodem, téměř o polovinu nižší než v eurozóně. Tato relativní zadluženost stoupla v ČR za období 2000 – 2008 ze 13 % na 49,6 %. Objemy úvěrů obyvatelstva na bydlení (684 mld. korun) koncem roku 2009 se velmi přiblížily objemům jeho termínovaných vkladů u bank (734,4 mld. korun). Rizika jsou zatím nízká.

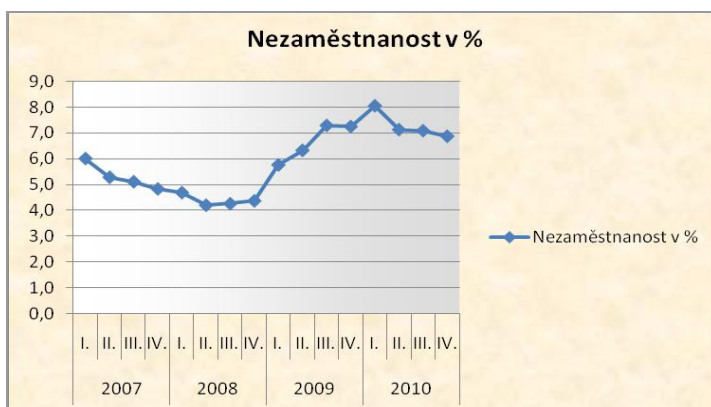
Nejcharakterističtějším rysem zadlužování českých domácností byla v právě uplynulé dekádě jeho rychlost. Jestliže koncem roku 2000 dlužilo obyvatelstvo bankám 39,7 mld. korun, koncem roku 2009 už 897,4 mld. korun. Připočteme-li k dluhům obyvatelstva ještě zadluženost segmentu domácnosti-živnosti vč. neziskových institucí obsluhující domácnosti (NISD), pak se celková zadluženost sektoru zvýšila ze 121,5 mld. korun v roce 2000 na 973,5 mld. korun v roce 2009 (21).

7.2 Nezaměstnanost

První pohled, kterým se tato kapitola bude zabývat, je nezaměstnanost. Každý z nás v poslední době cítí, jak je toto téma nesmírně citlivé a v České republice roste nezaměstnanost. To je vidět na grafu počtu nezaměstnaných. Na grafu je vidět, jak počty

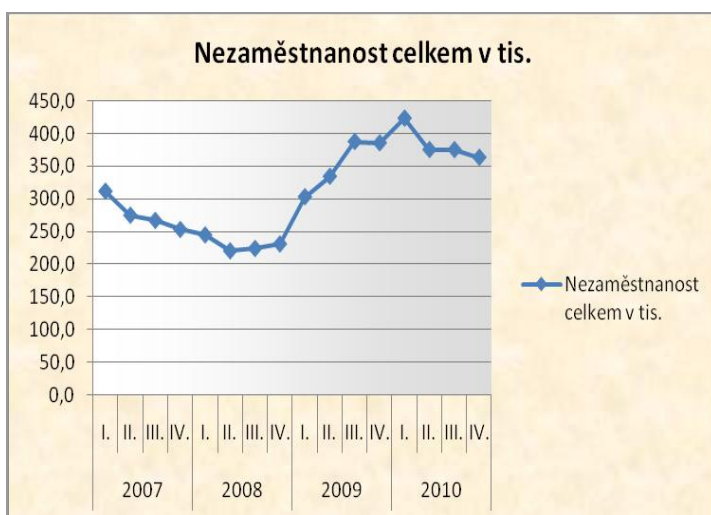
nezaměstnaných v roce 2009 prudce rostly. Příčinou mohla být právě ekonomická krize a nedostatek zakázek, a tak firmy byly nuceny propouštět své zaměstnance. Podle grafu 4 míra nezaměstnanosti dosáhla vrcholu na počátku roku 2010, v druhém čtvrtletí již měla sestupnou tendenci a dosahovala něco málo přes 7%. Stejná situace je na grafu 5, který ukazuje vrchol vývoje nezaměstnanosti v 1. čtvrtletí 2010, a to 422 tisíc lidí bez práce.

Graf 4: Míra nezaměstnanosti v % v České republice

Zdroj: Vlastní graf z dat (22)

Graf 5: Nezaměstnaní celkem v tis. v České republice

Zdroj: Vlastní graf z dat (22)

Tyto grafy a srovnání jsou konstruovány podle mezinárodních definic a doporučení. Jedná se o obecnou míru nezaměstnanosti. V České republice se používá ještě druhý způsob, a to registrovaná míra nezaměstnanosti podle stávající metodiky. Tato metodika se používá pro určování % nezaměstnanosti v České republice. Podle stávající metodiky byla nezaměstnanost v České republice v roce 2010 9,01 %. Podle obecné míry

nezaměstnanosti byla nezaměstnanost ve čtvrtém čtvrtletí roku 2010 6,9 %. Pro mezinárodní komparaci se využívá ukazatel určující obecnou míru nezaměstnanosti.

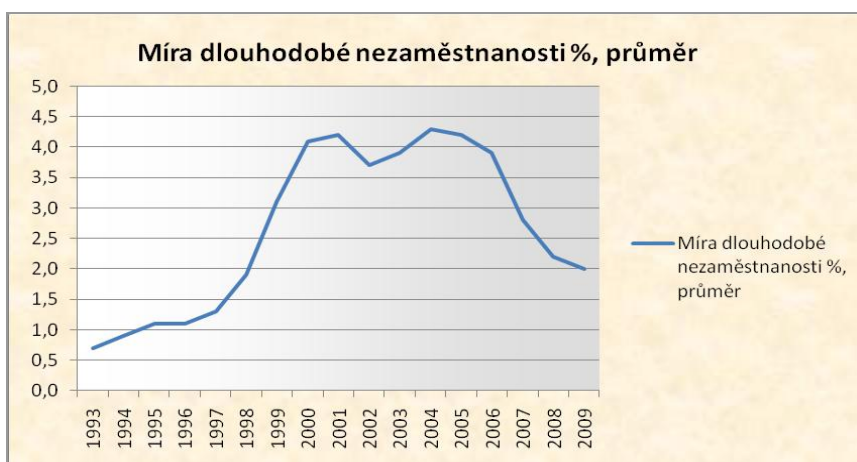
Graf 6: Míra registrované nezaměstnanosti podle stávající metodiky v letech 2003 – 2010

Zdroj: Vlastní graf z dat (8)

Z pohledu dlouhodobé nezaměstnanosti jsme na tom podle grafu o něco lépe. Na grafu 7 je vidět, že toto procento stále klesá. Ovšem je to zjevně zapříčiněno změnou propočtů této nezaměstnanosti. Míra dlouhodobé nezaměstnanosti – do roku 2005 byla míra založena na počtu nezaměstnaných, kteří si hledali zaměstnání déle než 1 rok. Od roku 2006 je podle Eurostatu tato míra konstruována na základě kratší doby z doby hledání zaměstnání a doby od ukončení posledního zaměstnání respondenta. Tato kratší doba musí překročit délku 1 roku.

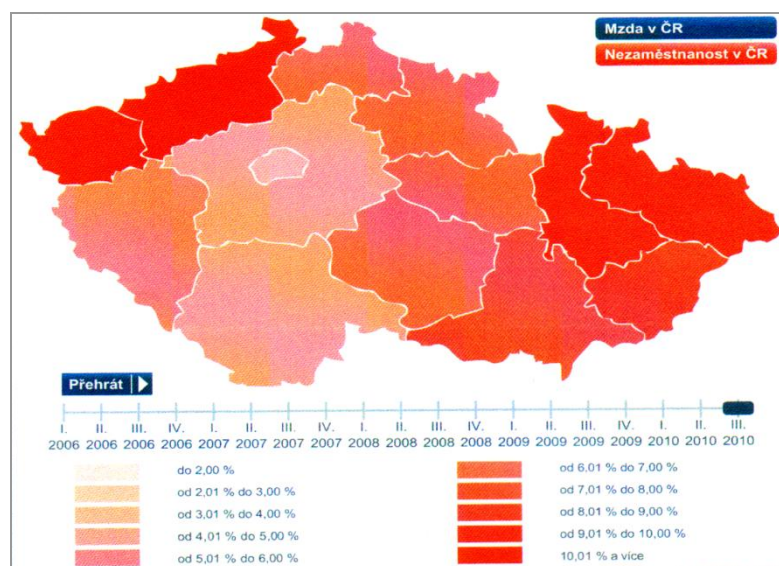
Graf 7: Míra dlouhodobé nezaměstnanosti %, průměr v ČR v letech 1993 – 2009

Zdroj: Vlastní graf z dat (8)

Ve třetím čtvrtletí byla nezaměstnanost podle Českého statistického úřadu 7,1 % a ve čtvrtém čtvrtletí byl zaznamenán pokles na 6,9 %. Dlouhodobě se nezaměstnanost liší podle okresů v České republice. Nejlépe je na tom Praha, kde se nezaměstnanost drží do 4%. Nejhorší jsou nam tom okresy, které jsou na obrázku tmavě červené.

Obrázek 2: Nezaměstnanost v České republice podle krajů ve 3. čtvrtletí 2010

Zdroj: (23)

7.2.1 Predikce nezaměstnanosti

Dobrou zprávu přinášejí průzkumy společnosti Regus mezi 10 tisíci podniky. Tyto průzkumy ukazují, že více než třetina společností, přesně 36 procent, má v plánu zvýšit počet svých zaměstnanců v roce 2011. Podniky v České republice za celosvětovým průměrem mírně zaostávají, v roce 2011 plánuje nábor nových zaměstnanců přesně 33 procent společností.

Navzdory tomuto optimismu výzkum potvrdil, že 41 procent společností se stále snaží snížit své režijní náklady, a to jinak než propouštěním zaměstnanců (24).

Tento průzkum je tedy nadějí na zlepšení nezaměstnanosti ve světě i v České republice. V České republice to podle vývoje, který je vidět na grafu 5, vypadá, že nezaměstnanost již dosáhla svého vrcholu a mohla by se nadále snižovat. To potvrzují zprávy personalistů, kteří označují rok 2010 za zlomový. Oživení pracovního trhu se sice projevilo zatím hlavně v IT sféře, právě ta se ale tradičně považuje za skutečný indikátor změn (25).

Predikce Ministerstva financí očekává míru nezaměstnanosti pro rok 2011 7,2 % a pro rok 2012 pokles nezaměstnanosti na 6,8 %. Hlavním důvodem pro mírně optimističtější výhled v oblasti nezaměstnanosti jsou zlepšující se strukturální charakteristiky trhu práce, nové úpravy legislativy i očekávané zlepšování ekonomické situace (26). Predikce Evropského statistického úřadu pro Českou republiku je pro rok 2011 míra nezaměstnanosti 7% a pro rok 2012 6,8% (27).

7.2.2 Nezaměstnanost v EU

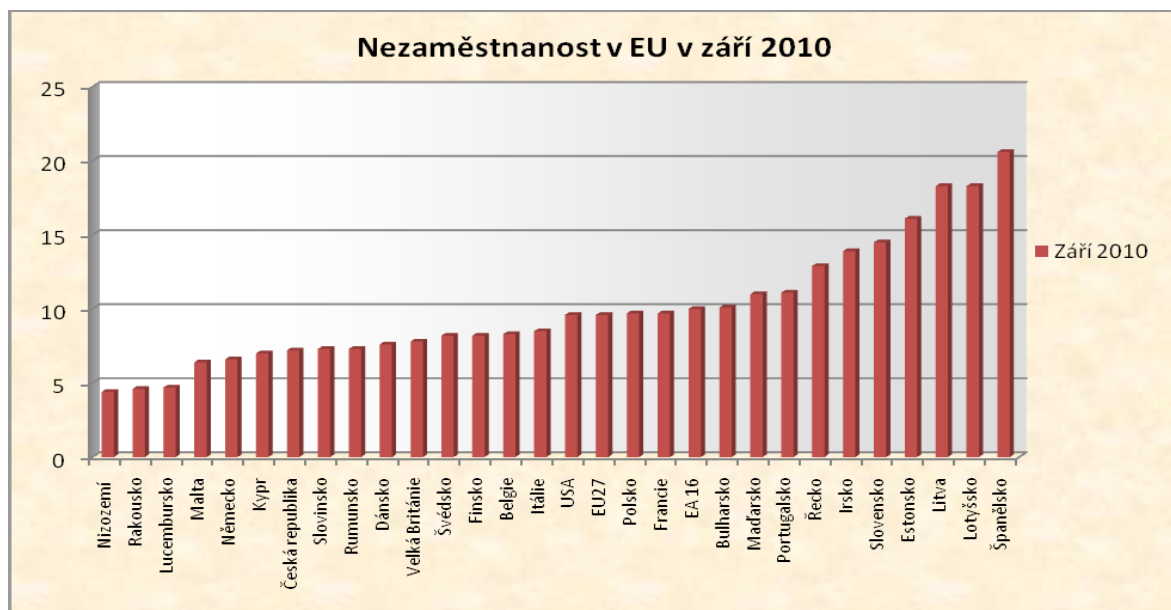
Z pohledu Evropské unie z dat eurostatu je nezaměstnanost České republiky dokonce pod evropským průměrem. V příloze najdeme graf, na kterém je vidět vývoj nezaměstnanosti ve státech EU v posledních měsících (viz graf 21). V březnu roku 2010 na tom bylo nejhůře Lotyšsko, kde nezaměstnanost dosahovala 20,1 %, dále Španělsko, přes 19,5 %, Estonsko 19 % a Slovensko 14,7 %. Německo, pro nás nejdůležitější obchodní partner, byl na 7,2 %. Podle dat Evropského statistického úřadu je nezaměstnanost v České republice je 7,9 %, což opět znamená, že Česká republika je na tom lépe než oba průměry Evropské unie, jelikož průměrná nezaměstnanost Evropské unie 27 byla 9,6 % a EU 16 10 %. Nejnižší nezaměstnanost v zemích EU má Holandsko a Rakousko do 4,2 %.

Situace po šesti měsících se z pohledu České republiky zlepšila. Nezaměstnanost v České republice poklesla na 7,2 % a dá se říci, že Česká republika přesně kopírovala situaci v Německu, kde se snížila nezaměstnanost na 6,6 %. Obě země tedy snížily nezaměstnanost o 0,6 %. Průměr Evropské unie však po šesti měsících zůstal stejný, EU 27 9,6 % a EU 16 10%. Situace se po 6 měsících zhoršila ve Španělsku, kde nezaměstnanost přesáhla 20 %, konkrétně 20,6 %. V září 2010 na tom Španělsko bylo z Evropské unie nejhůře.

Španělsko patří ke slabším státům eurozóny a podle některých analytiků by mohlo být dalším kandidátem na zahraniční finanční pomoc. Tu už loni bylo nuceno přijmout Řecko a Irsko. Španěle ale tvrdí, že pomoc potřebovat nebudou (28).

Další obchodní partner České republiky Slovensko snížilo v září 2010 nezaměstnanost o dvě desetiny procenta na 14,5 %.

Graf 8: Nezaměstnanost v EU v září 2010

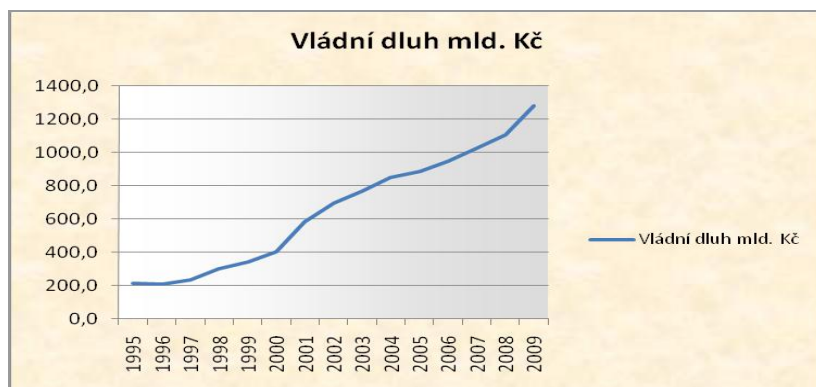

Zdroj: Vlastní graf z dat (29)

7.3 Vládní dluh

Vládní dluh zahrnuje dle definice závazky sektoru vládních institucí vyplývající z emise oběživa (v ČR nepřichází v úvahu), přijatých vkladů, vydaných úvěrových cenných papírů jiných než účasti (s výjimkou finančních derivátů) a přijatých půjček ke konci roku. Vymezení je v souladu s mezinárodními standardy a nařízeními orgánů EU (8). Vládní dluh v České republice každoročně roste. V roce 1995 činil vládní dluh 214 miliard korun. O 10 let později v roce 2005 vládní dluh dosahoval čtyřnásobku hodnoty z roku 1995 885 miliard korun.

Graf 9: Vládní dluh mld. Kč v ČR

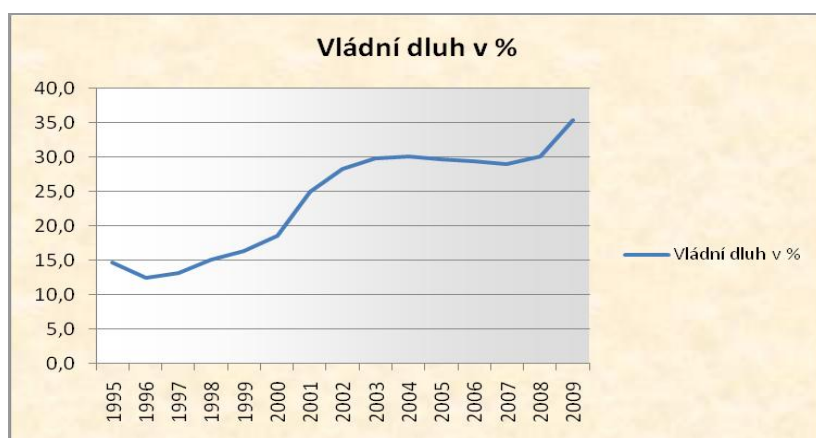

Zdroj: Vlastní graf z dat (8)

V roce 2009 se vládní dluh zvýšil na 1280 miliard korun. U vládního dluhu je možné sledovat, jaké je procento dluhu k objemu hrubého domácího produktu (HDP).

Dluh sektoru vlády v procentech HDP = podíl vládního dluhu k objemu hrubého domácího produktu v běžných cenách (v %) (8). Jak bylo vidět na minulém grafu, od roku 1995 má vládní dluh České republiky stále rostoucí tendenci, v roce 1994 činil vládní dluh 14,6 % z HDP, v roce 2009 již dosahoval státní dluh 35 % z HDP a predikce naznačuje další navýšení.

Graf 10: Vládní dluh v % v ČR

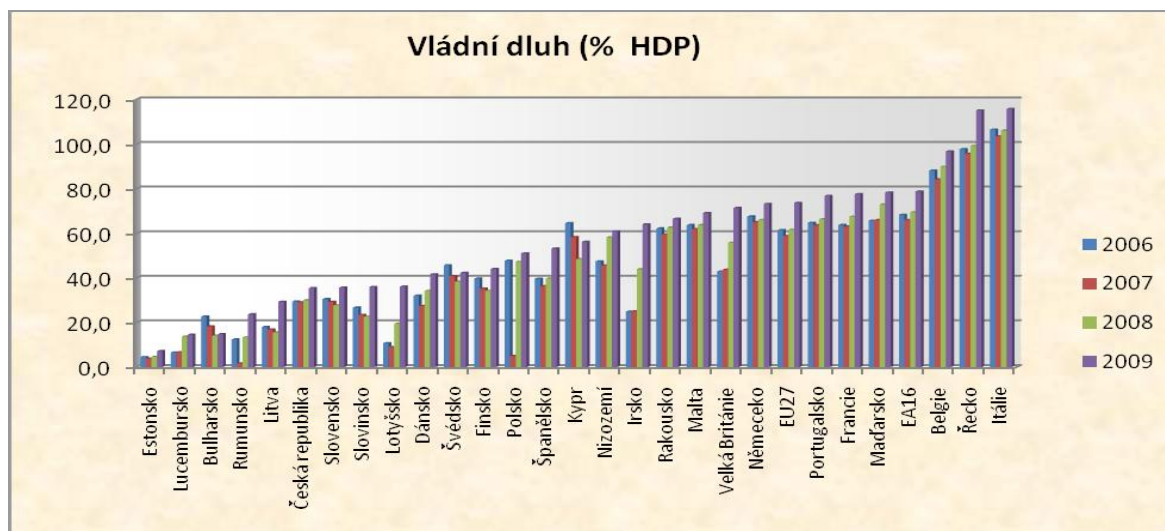

Zdroj: Vlastní graf z dat (8)

7.3.1 Vládní dluh v EU

Při porovnání vládního dluhu se zeměmi Evropské unie, pokud se vezme v úvahu, že vládní dluh má rostoucí tendenci, je na tom Česká republika dobře. V EU 27 v roce 2009 byl vládní dluh 73,6 %. Z toho pohledu je Česká republika dokonce nadprůměrná, jelikož měla vládní dluh 35 %. Vezme-li se v úvahu, že dle maastrichtských kritérií by hodnota dluhu neměla překročit 60 %, tak EU 27 toto porušuje. Na grafu je vidět, jak na tom jednotlivé země byly v letech od roku 2006 do roku 2009. V příloze je tabulka s konkrétními daty zemí EU (viz tabulka 10).

Graf 11: Vládní dluh v % HDP v EU

Zdroj: Vlastní graf z dat (30)

Z grafu je patrné, že vládní dluh téměř v každé zemi Evropské unie rok od roku roste. Největší vládní dluh má Řecko spolu s Itálií, obě země přes 100 % HDP. Dále země s vysokým dluhem jsou Belgie, Portugalsko, Velká Británie, Německo. Všechny tyto země nedodržují Maastrichtské kritérium a mnohé další je následují. Česká republika se naopak řadí mezi země s nižším státním dluhem. Nejnižší státní dluh má Estonsko, Bulharsko, Lucembursko a další. V roce 2009 měla Česká republika 6. nejnižší vládní dluh ze všech zemí Evropské unie (30).

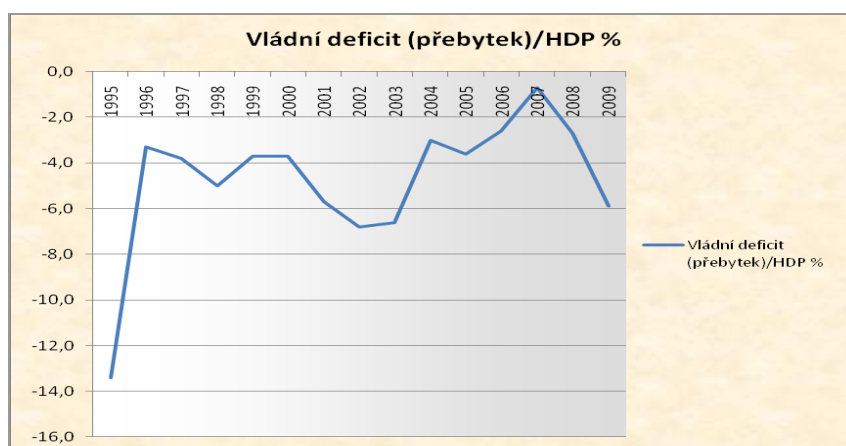
7.3.2 Predikce vládního dluhu

Podle Ministerstva financí by nadále měl pokračovat trend zvyšování státního dluhu. Pro rok 2011 se očekává nárůst na 42,1 % z HDP, pro rok 2012 42,9 % a pro rok 2013 nárůst na 43,3 % z HDP. Vládní dluh se pravidelně od roku 2007 zvyšuje a do budoucna se dá očekávat, že by Česká republika mohla mít problém s plněním konvergenčního kritéria, jelikož právě velikost vládního dluhu je jedno z konvergenčních kritérií, které Česká republika musí v budoucnu splnit pro vstup do měnové unie (31).

7.4 Vládní deficit (přebytek)/HDP

Další ukazatel, který je důležitý, je vládní deficit, který znamená podíl vládního deficitu (přebytku) k objemu hrubého domácího produktu v běžných cenách (v %) (8).

Graf 12: Vládní deficit z % HDP v ČR

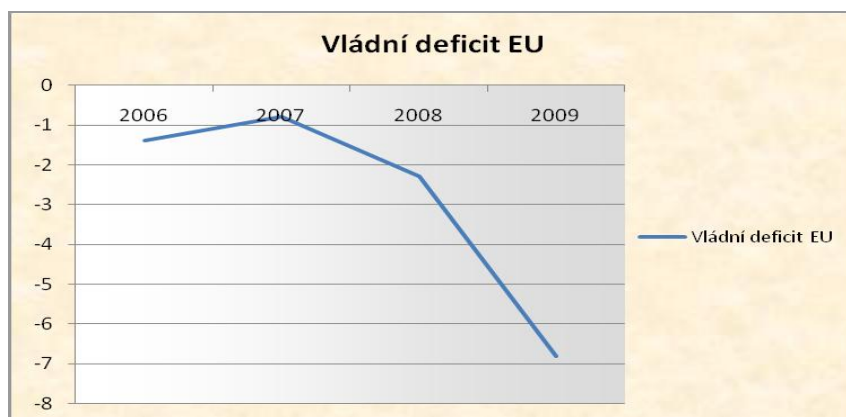
Zdroj: Vlastní graf z dat (8)

V letech od roku 2004 do roku 2008 si Česká republika nevedla špatně, vládní deficit nepřekračoval -3 % z HDP, výjimkou byl rok 2005, kdy deficit činil -3,6 %. Od roku 2007 měl deficit stále významnější charakter. V roce 2008 byl vládní deficit -2,7 %. O rok později byl významný nárůst deficitu a vládní deficit dosáhl hodnoty -5,9 %. V roce 2009 dosáhl vládní deficit svého dna a predikce pro rok 2010 je snížení vládního deficitu na -5,1 %.

7.4.1 Vládní deficit v EU

Z pohledu EU 27 byl vládní deficit v letech 2006 až 2008 do -2,3 % HDP. V roce 2009 stejně jakou u nás došlo i v celé EU k prudkému navýšení vládního deficitu na -6,8 % z důvodu finanční krize, kdy vlády vynaložením finančních prostředků se na ni snažily reagovat.

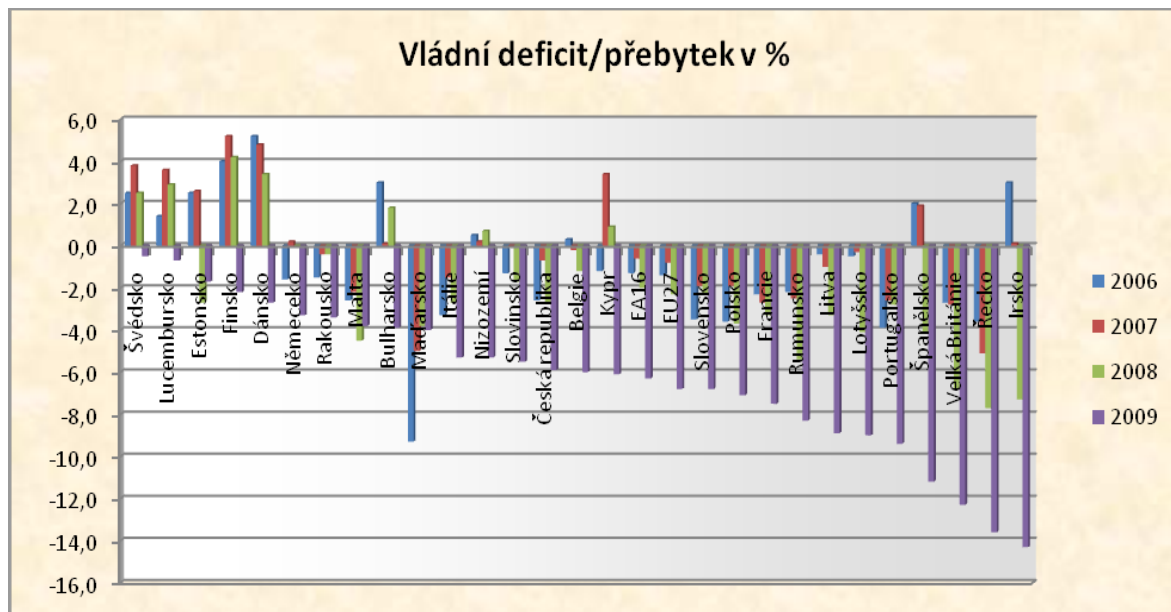
Graf 13: Vládní deficit v % v EU

Zdroj: Vlastní graf z dat (30)

Při porovnání České republiky a EU 27 je Česká republika lehce pod průměrem Evropské unie jelikož vládní deficit v Evropské unii dosahoval -6,8 %.

Graf 14: Vládní deficit/ přebytek % HDP v EU 2006 – 2009

Zdroj: Vlastní graf z dat (30)

Z grafu je vidět, že všechny země v roce 2009 měly deficitní státní rozpočet. Ve všech státech Evropské unie se projevila finanční krize, která zasáhla do státních výdajů. Ještě v roce 2008 byly v kladných číslech rozpočty Švédska, Finska, Lucemburska, Dánska a Bulharska. Švédsko a Lucembursko měly nejnižší deficit v roce 2009, obě země pod -1 % z HDP (viz tabulka 10).

Největší deficit v roce 2009 mělo Irsko (-14,3 %), dále Řecko (-13,6 %) a Španělsko (-11,2 %). Právě Španělsko a Irsko zasáhla ekonomická krize významněji jak ostatní země, jak již bylo řečeno v předchozí kapitole o nezaměstnanosti.

Ostatní státy Evropské unie se již dostaly s deficitem pod 10 %.

Česká republika se v roce 2009 umístila uprostřed žebříčku hodnot vládních deficitů. Konkrétně na 14. místě ze všech zemí Evropské unie. V tomto ukazateli dopadla Česká republika nejhůře ze všech komparací se zeměmi Evropské unie.

7.4.2 Predikce vládního deficitu

Podle Ministerstva financí by vládní deficit v roce 2010 měl být -5,1 %. Český statistický úřad do března 2011 nevydal informace o tomto ukazateli pro rok 2011. Predikce dále udává vládní deficit -4,6 % pro rok 2011, pro rok 2012 -3,5 % a pro rok 2013 -2,9 % (31).

Z predikce Evropského statistického úřadu by vládní deficit měl být v roce 2010 -5,2 %. Pro rok 2011 se očekává snížení na -4,6 % a pro rok 2012 -4,2 % (27). Predikce Ministerstva financí je mnohem optimističtější než predikce Evropského statistického úřadu.

7.5 Inflace

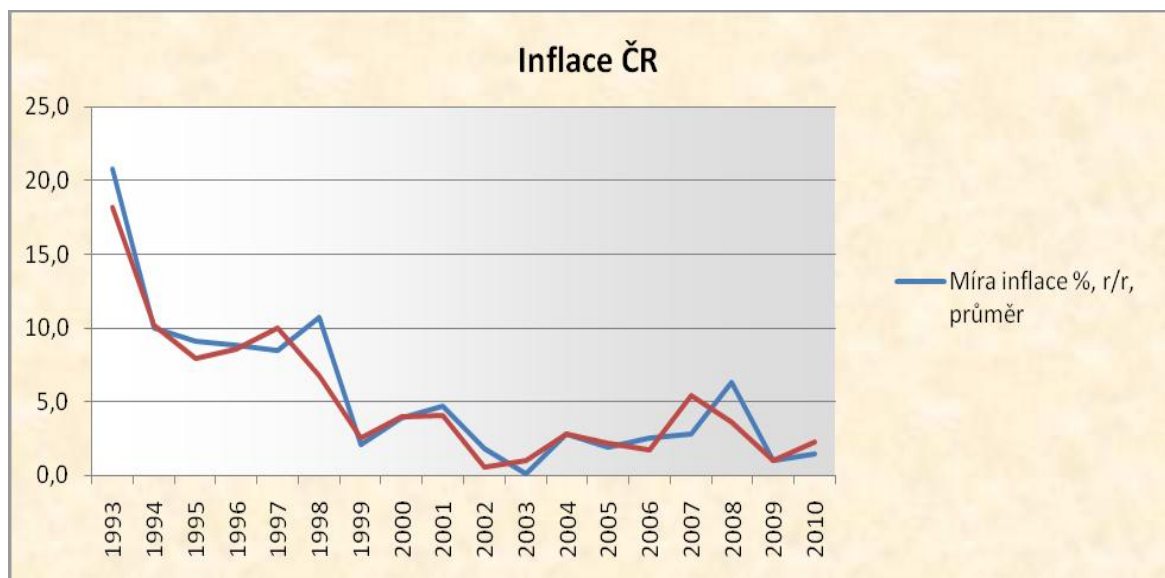
Dalším významným ukazatelem je inflace, která ukazuje, o kolik zaplatil zákazník více za stejný koš zboží a služeb než před rokem.

V České republice má inflace již několik let podobný vývoj. Od roku 2002 nepřekročila průměrná inflace 3 %. Jedinou výjimkou byl rok 2008, kdy inflace dosáhla 6,3 % a byla způsobena především zvýšením snížené sazby DPH.

Míra inflace (r/r průměr) vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za dvanáct měsíců roku proti průměrné cenové hladině dvanácti měsíců předchozího roku. Tyto průměry jsou počítány z bazických indexů spotřebitelských cen s cenovým základem prosinec 2005 = 100 (8). Tato inflace byla na konci roku 2010 v České republice 1,5 %.

Míra inflace (r/r prosinec) udává přírůstek indexu spotřebitelských cen v prosinci daného roku proti prosinci předchozího roku. V Prosinci roku 2010 2,3 %. Stejně tak jako průměrná inflace, tak inflace měřená v prosinci, má od roku 2002 podobný vývoj. Avšak opět je zde výjimka, a to prosinec 2007, kdy inflace dosáhla 5,4 %. Jak již bylo zmíněno, výše inflace se poté přenesla i do průměrné inflace v roce 2008. Tento výrazný růst inflace byl způsoben především vlnou administrativních opatření, a to především zvýšením snížené sazby DPH z 5 % na 9 %. Dále prudkým růstem cen potravin a energií, zavedením ekologických daní a poplatků ve zdravotnictví.

Graf 15: Míra inflace % r/r, průměr a r/r prosinec v ČR

Zdroj: Vlastní graf z dat (8)

7.5.1 Inflace v EU

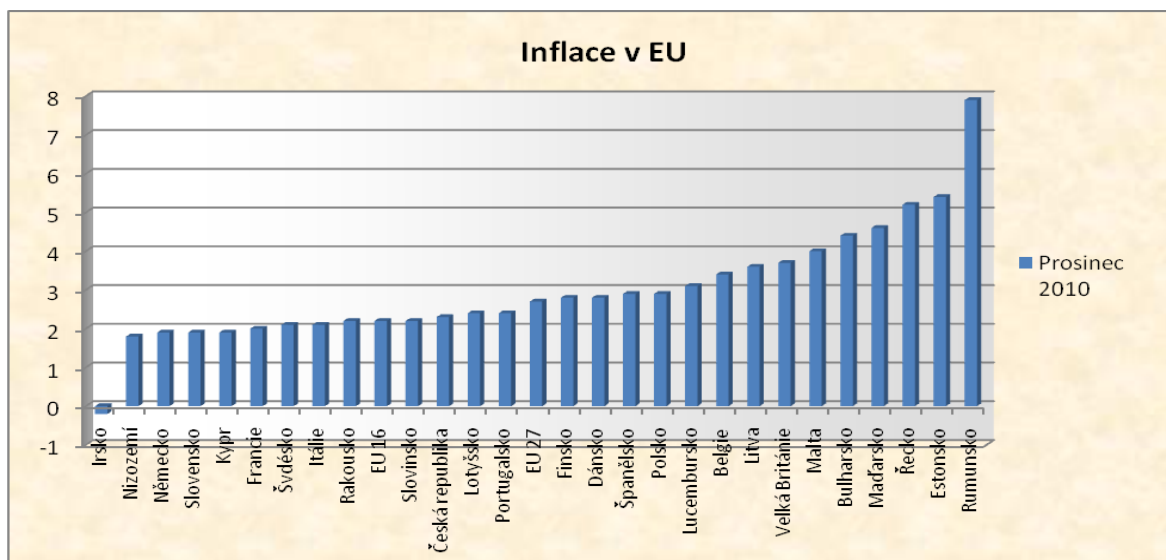
Pro srovnání, jak je na tom Evropská unie z pohledu inflace, byl vybrán jeden z posledních měsíců, a to prosinec 2010. Inflace je zde počítána za rok, tedy jak se změnila cenová hladina od prosince roku 2009 do prosince 2010.

Evropská unie dosáhla inflace 2,7 %. Eurozóna zaznamenala inflaci ve výši 2,2 %. Česká republika sice není členem eurozóny, ale dosahuje podobné inflace, pouze o desetinu procenta horší než eurozóna, tedy 2,3 %. Nejnižší hodnoty zaznamenalo Irsko -0,2 %, Slovensko 1,3 % a Nizozemí 1,8 %. Nejvyšší inflaci mělo Rumunsko 7,9 % a Estonsko 5,4 % (viz graf 23).

Podle zpráv, které pravidelně vydává Evropský statistický úřad, bylo dílčí součástí zvýšení inflace, a to doprava 5,2 %, výdaje za domácnost 3,8 %, alkoholické a tabákové výrobky 3,6 % (32).

Při porovnání s Evropskou unií patří Česká republika mezi lepší polovinu zemí podle velikosti inflace, konkrétně 11. v žebříčku zemí Evropské unie.

Graf 16: Inflace prosinci 2010 v EU

Zdroj: Vlastní graf z dat (33)

7.5.2 Predikce inflace

Podle predikce Ministersta financí se předpokládá, že administrativní opatření budou mít nezanedbatelný vliv na vývoj spotřebitelských cen i v roce 2011. K růstu spotřebitelských cen by měl nejvíce přispět růst cen energií, růst cen nájemného jak regulovaného, tak sjednaného, dále růst cen vodného a stočného, plynu a tepla. Ministerstvo financí očekává, že v roce 2011 průměrná míra inflace by měla dosáhnout 2,3 %, při zvýšení cen v průběhu roku 2,5 %. Pro rok 2012 Ministerstvo financí očekává, že by se růst cen neměl výrazně lišit, průměrná míra inflace by se měla pohybovat kolem 2,4 %, při zvýšení cen v průběhu roku kolem 2,5 %. Důležité je zmínit, že tato predikce je postavena na současných sazbách DPH (26).

V současné době je velmi pravděpodobné, že z důvodu penzijní reformy se bude zvyšovat snížená sazba DPH v roce 2012. Jelikož predikce pro rok 2011 a 2012 je postavena na současných sazbách DPH, je pravděpodobné, že inflace v roce 2011 i v roce 2012 bude výrazně vyšší než daná predikce. V roce 2008 byla průměrná inflace 6,3 %. Ta byla způsobena především změnou nižší sazby DPH z 5 % na 9 %. Inflace v letech 2012 a 2013 může být obdobná.

Podle predikce Evropského statistického úřadu by inflace v České republice měla dosáhnout 2,1 % v roce 2011. Stejně inflace by měly dosáhnout i země Evropské unie.

Predikce pro rok 2012 pro Českou republiku udává inflaci ve výši 2,2 % a země Evropské unie by měly mít inflaci ve výši 1,8 %.

7.6 Mzdy

Mzdy, příjmy ze závislé činnosti, tvoří hlavní zdroj příjmů většiny populace. Jejich vývoj je dán vývojem celkového ekonomického prostředí. Na daném grafu je vidět, jak se pohyboval vývoj nominálních mezd od roku 2000 do roku 2010 vždy za období 1. a 2. čtvrtletí daného roku. V roce 2005 dosahovala průměrná nominální mzda 17 593 Kč, v roce 2008 21 942 Kč. V posledním sledovaném období v roce 2010 byla průměrná nominální mzda 23 135 Kč.

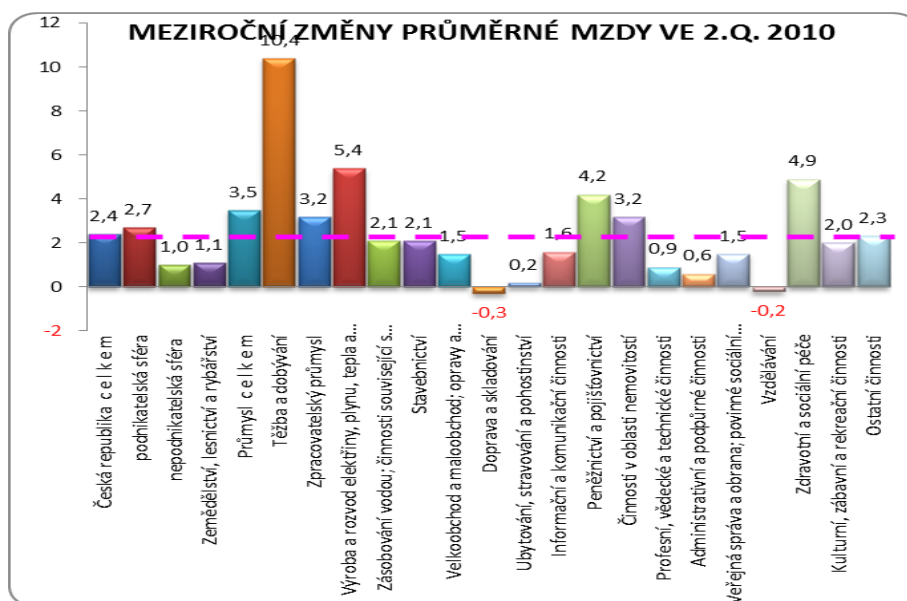
Graf 17: Vývoj nominálních mezd v České republice

Zdroj: Vlastní graf z dat (34)

Nejvyšší nominální průměrné mzdy dosahovalo odvětví „peněžnictví a pojišťovnictví“ (53 987 Kč), kde průměrná mzda v meziročním srovnání stagnovala; dále „informační a komunikační technologie“ (45 516 Kč), kde se zvýšila o 8,7 %, a také „výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu“ (39 420 Kč), kde průměrná mzda vzrostla o 10,5 %. Nejnižší průměrná mzda je v odvětví „ubytování, stravování a pohostinství“ (11 721 Kč), tam však bývá část pracovních příjmů získávána ve formě spropitného. Druhé nejnižší mzdy nalezneme v odvětví „administrativní a podpůrné činnosti“ (14 957 Kč), „zemědělství, lesnictví a rybářství“ (15 840 Kč) je na třetím místě (35).

Obrázek 3: Meziroční změny průměrné mzdy ve 2. Q. 2010 v ČR

Zdroj: (35)

Průměrná nominální mzda ve druhém čtvrtletí roku 2010 poklesla nejvíce v odvětví doprava a skladování o 0,3 % a dále ve vzdělávání o 0,2 %. Naopak nejvyšší růst vykázala odvětví těžba a dobývání o 10,4 %, výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu o 5,4 %. Další nárůst byl ve zdravotnictví a sociální péči o 4,9 %.

Dobrou zprávou ve vývoji mezd přináší Aleš Křížek, který konstatuje, že poprvé od roku 2008 se v roce 2010 zaznamenal ve všech sledovaných oborech růst mezd alespoň u některých profesí (25).

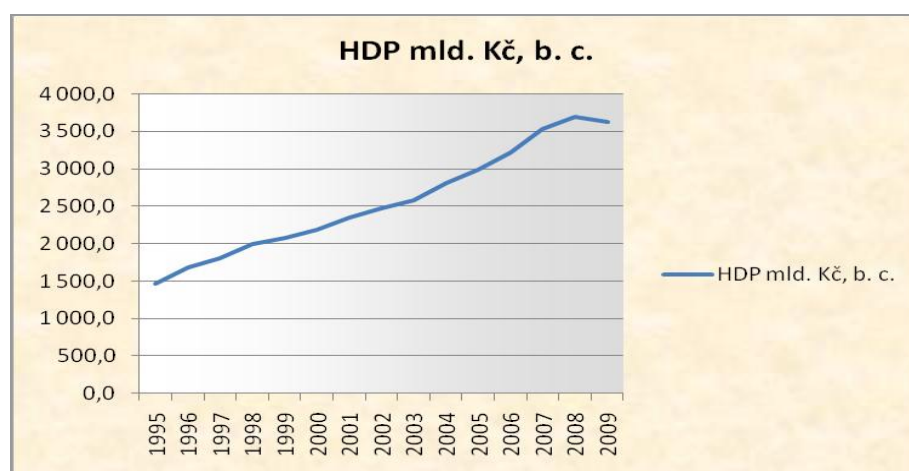
V příloze je na grafu vidět, jaké byly v Evropské unii minimální mzdy v lednu roku 2009 (viz obrázek 20, tabulka 12). Po přepočtení na eura, byla v České republice minimální mzda 306 euro. To je druhá nejvyšší minimální mzda z nově přistoupených zemí k EU. Slovinsko mělo minimální mzdu 589 euro. Ovšem, když se podíváme na ostatní členy EU, máme stále dlouho co dohánět a potrvá delší dobu, než se minimální, ale i průměrné mzdy srovnají.

7.7 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt (HDP) je klíčový ukazatel vývoje ekonomiky. Představuje souhrn hodnot přidaných zpracování ve všech odvětvích v činnostech považovaných v systému národního účetnictví za produktivní.

V roce 1999 dosahovalo výše HDP hodnoty 2080 mld. Kč. V roce 2006 HDP narostlo o 50 % na hodnotu 3222 mld. Kč. V roce 2008 dosáhlo HDP v České republice svého maxima, a to 3689 mld. Kč. Z grafu je vidět, že HDP v České republice rok od roku rostlo, ale v roce 2009 byl zaznamenán pokles HDP na hodnotu 3625 mld. Kč.

Graf 18: Vývoj HDP mld. Kč v České republice

Zdroj: Vlastní graf z dat (8)

Často se změna HDP sleduje v %. Jak již bylo vidět na grafu vývoje HDP, nejvyšší procentní přírůstky byly v letech 2005 – 2007, kdy ekonomika rostla o více jak 6 %. Nejvíce v roce 2006, a to o 6,8 %.

Český statistický úřad eviduje růst HDP od roku 1996. Za tuto dobu byl zaznamenán pokles HDP jen ve dvou letech. V roce 1997 o 0,7 % a v roce 2009 o 4,1 %. Tento rok byl ve znamení poklesu ve většině evropských zemí, jak bude vidět dále na komparaci s EU.

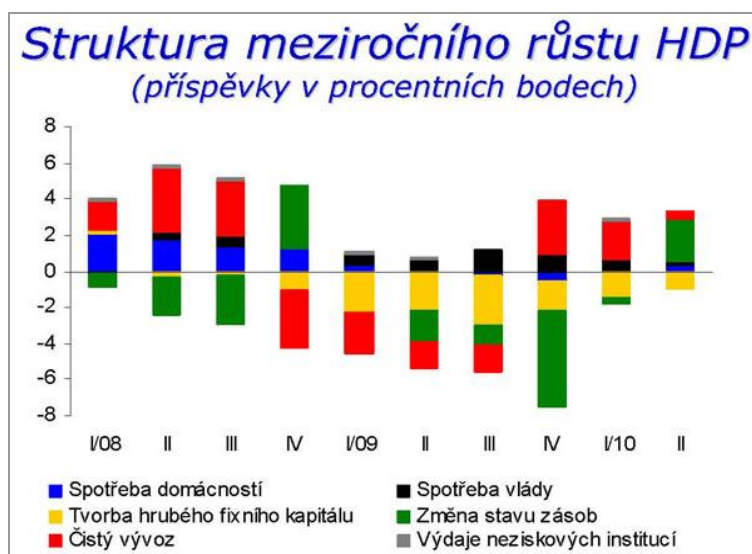
Tabulka 3: Vývoj HDP v České republice

HDP v České republice			
Rok	V mld. Kč	Na 1 obyv. Kč/obyv	Změna v %
2006	3 222,4	313 868	6,8
2007	3 535,5	342 494	6,1
2008	3 689,0	353 701	2,5
2009	3 625,9	345 601	-4,1

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (8)

Na dalším grafu je vidět stokrata meziročního růstu HDP. V prvním čtvrtletí roku 2010 nejvíce růst ovlivnil čistý vývoz. V druhém čtvrtletí roku 2010 nejvíce k růstu HDP přispěla změna stavu zásob.

Graf 19: Struktura meziročního růstu HDP (příspěvky v procentních bodech)

Zdroj: (35)

7.7.1 Vývoj HDP v EU

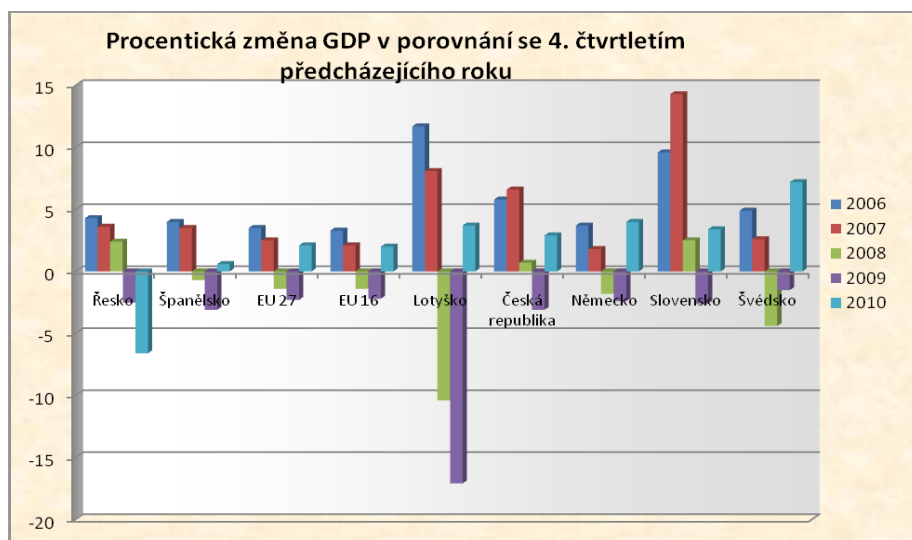
Největší podíl na HDP v Evropské unii, vytvořeného ve druhém čtvrtletí roku 2010, mělo Německo 21 %, následováno Francií 16 % a Velkou Británií 14 %. Česká Republika vytvořila 1 % z celkového HDP vytvořeného v Evropské Unii. V příloze je kompletní tabulka i s hodnotami za 2. čtvrtletí roku 2010 a zpracovaný graf s těmito daty (viz tabulka 13, graf 22).

Celosvětové HDP v roce 2008 bylo 41 200 bilionů euro. Evropská unie se na celosvětovém % HDP podílela 30 %, následována byla Spojenými státy 23 %. Japonsko zaujalo 8 % a 7 % Čína (37).

Česká republika při meziročním růstu HDP ve srovnání s ostatními zeměmi nedosahovala významnějších extrémních kolísání jako některé jiné země Evropské unie. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán v roce 2007, o rok později již vývoj HDP ovlivnila hospodářská krize, stejně jako ostatní země EU. V daném roce např. Slovensko mělo nárůst HDP významně nejvyšší z vybraných zemí. V současné době se s nejvyšším poklesem HDP potýká Lotyšsko, a to přes 16 procentní pokles HDP. V roce 2009 v Evropské unii byl pokles HDP o 2,3 %, průměr EU 16 byl o desetinu procenta nižší, a to 2,2%. Česká republika v roce 2009 byla za evropským průměrem. Pokles HDP dosahoval 3,1 %. (data se neshodují s Českým statistickým úřadem, a to z důvodu přepočítání Evropského statistického úřadu, aby údaje z jednotlivých zemí mohly být vzájemně porovnatelné).

Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2010 nejvyšší růst zaznamenalo Švédsko 7,2 %, opakem bylo Řecko, kde pokračoval záporný růst a HDP se snížilo o 6,6%. Česká republika ve čtvrtém čtvrtletí zaznamenala růst HDP ve výši 2,9 % a měla 9. nejvyšší růst HDP v Evropské unii. Komplettní tabulka všech zemí je v přílohách (viz tabulka 14).

Graf 20: Procentická změna HDP v porovnání se 4. čtvrtletím předcházejícího roku

Zdroj: Vlastní graf z dat (38,39,40,41,42)

7.7.2 Predikce vývoje HDP v České republice

Česká národní banka zlepšila odhad růstu tuzemské ekonomiky pro rok 2011 i další rok. V roce 2010 má podle odhadů HDP zrychlit z původních 2,5 % na 3 %. HDP v roce 2011 by mělo růst o 1,6 % oproti odhadu, který byl v listopadu 1,2 %. Ministerstvo financí však odhaduje růst ekonomiky o 2,2 % (43). Predikce Ministerstva financí pro rok 2012 očekává růst o 2,7 % (26). Predikce, kterou vydal Evropský statistický úřad pro Českou republiku, ukazuje míru růstu HDP v roce 2011 2,3 % a pro rok 2012 3,1 % (27).

Prognóza evropské komise počítá s růstem HDP v roce 2011 o 1,8 %, země eurozóny by si měly polepšit o 1,6 % (44).

7.8 Hodnocení ekonomiky v České republice pomocí magického čtyřúhelníku

Do teď byly ukázány hlavní makroekonomické ukazatele každý zvlášť. Nyní je možné podívat se na tyto ukazatele dohromady a sledovat, jak se vyvíjí hospodářská situace v jednotlivých letech a provést komparaci s Evropskou unií a některými vybranými zeměmi.

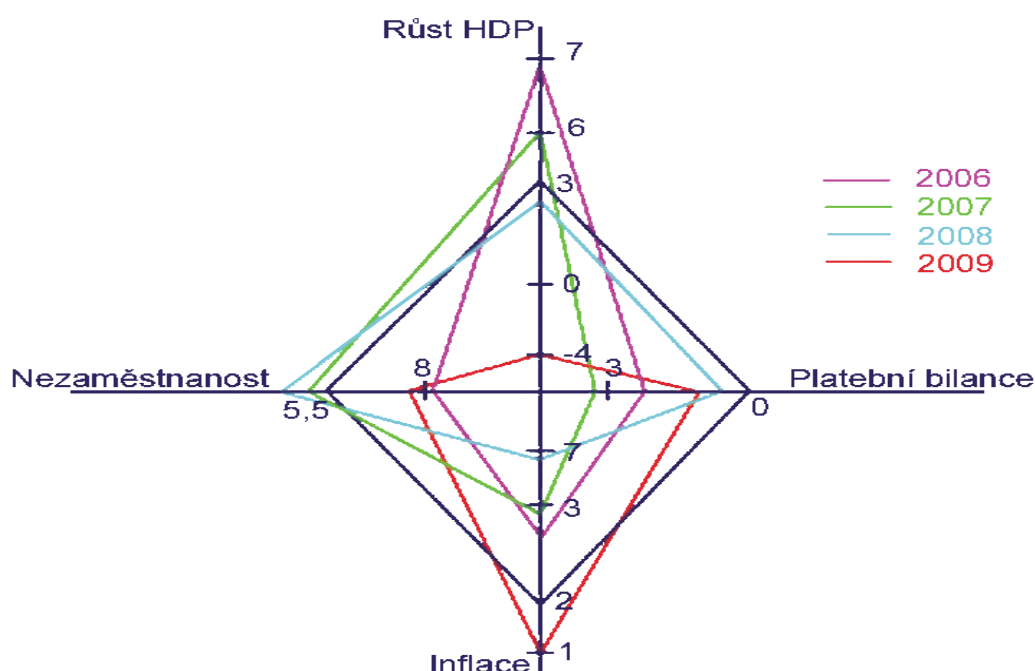
Magický čtyřúhelník se používá v makroekonomii, je to velmi jednoduchý a přehledný způsob grafického zachycení základních cílů hospodářské politiky. Nejedná se o významný nástroj makroekonomické analýzy, spíše o názornou pomůcku nastínění základních vazeb týkajících se cílů hospodářské politiky (45).

Doporučené hodnoty magického čtyřúhelníku značí modrý čtverec a jeho ideální hodnoty jsou stanoveny takto. Pro tempo růstu HDP je stanovena hodnota 3 %, u salda běžného účtu platební bilance v % je parametr 0, u míry inflace je parametr 2 % a u míry nezaměstnanosti je parametr 5,5 %. Pro srovnání jsou použita data Českého statistického úřadu míry registrované nezaměstnanosti podle stávající metodiky.

Ideální ekonomika by měla vypadat jako modrý čtverec na daném obrázku. Podle barev je vidět, jak každý rok vypadala ekonomika ve skutečnosti. Ještě v roce 2006 a 2007 Česká republika byla nadprůměrná z pohledu růstu HDP. Oba roky rostlo HDP přes 6 %. V obou dalších letech 2008 a 2009 již tempo růstu HDP výrazně klesá a v roce 2009 již je tempo růstu HDP záporné -4,1 %.

Na pravé straně magického čtyřúhelníku je vidět vývoj platební bilance, z grafu je patrné, že se hranice každým rokem přibližuje 0. Znamená to, že se podíl běžného účtu platební bilance k HDP v běžných cenách (v %) zmenšuje. V roce 2007 to bylo -3,2 % a v roce 2009 snížení na -1 %. Vývoj inflace se od roku 2006 do roku 2008 stále horšil. V roce 2006 byla inflace 2,5 % a v roce 2007 2,8 %. Nejvyšší inflace za poslední roky byla v roce 2008 6,3%, tato inflace byla především z důvodu zvýšení snížené sazby DPH. V roce 2009 přišlo uklidnění a inflace se ustálila na 1 %.

Obrázek 4: Česká ekonomika 2006 – 2009

Zdroj: Vlastní obrázek z dat (8)

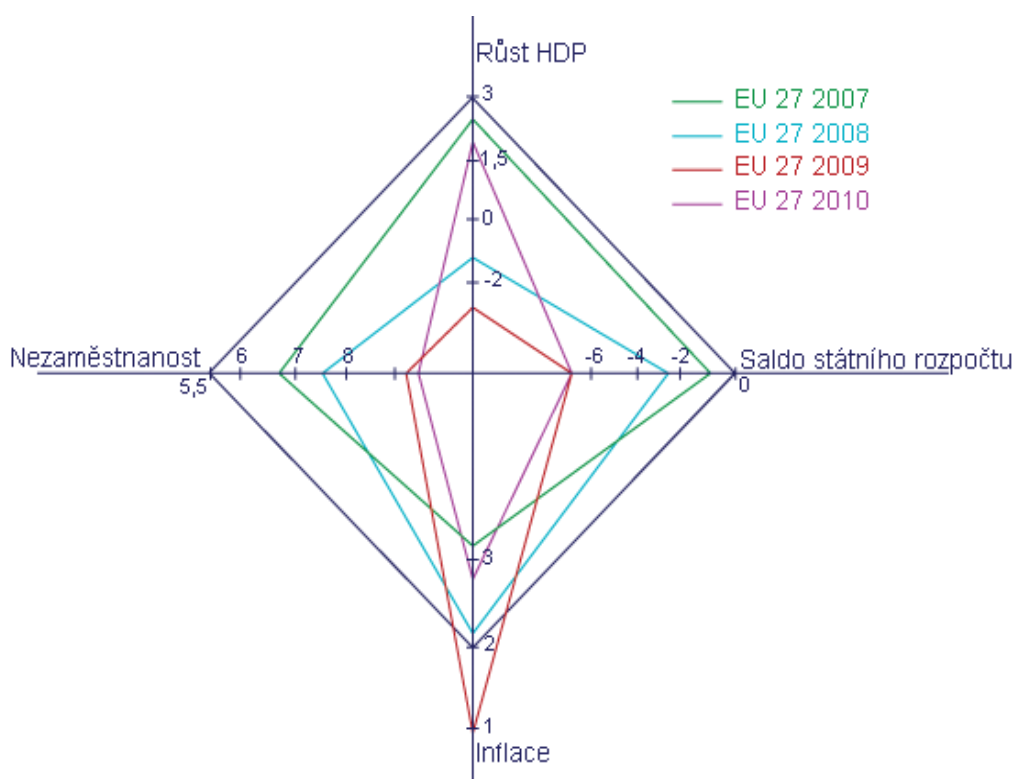
Vývoj nezaměstnanosti je bohužel každým rokem stále pod hranicí magického čtyřúhelníku. Jedinou výjimkou byl rok 2008, kdy nezaměstnanost dosahovala 5,44 %, v roce 2009 to již bylo 7,98 %. Z grafu vyplývá, jak se ekonomika v České republice každým rokem vyvíjí jiným tempem a v jiné oblasti. Rok 2008 se blížil nejvíce hodnotám magického čtyřúhelníku, a to v oblasti nezaměstnanosti, růstu HDP a platební bilance, ovšem inflace byla v tomto roce nejvyšší za poslední roky, především z důvodu změny snížené sazby DPH. O rok později v roce 2009 byla situace přesně opačná, vývoj inflace se ustálil na 1 %, ale všechny ostatní ukazatele si výrazně pohoršily, a to zejména v nezaměstnanosti a záporným růstem HDP. Veškerá data v grafu jsou použita z Českého statistického úřadu a v dosavadní době nejsou k dispozici data pro rok 2010.

7.8.1 Vývoj ekonomiky v EU 27 a České republiky 2007 – 2012

Na předešlém obrázku je zobrazen vývoj pouze České republiky. Na dalším je vidět, že podobná situace byla i ve všech zemích Evropské unie. Plocha magického čtyřúhelníku se každým rokem od roku 2007 stále zmenšovala, tedy ekonomická situace se zhoršovala stejně jako v České republice. V roce 2010 se již situace mírně zlepšila a zejména se začal zlepšovat růst HDP. Naopak tomu bylo v případě inflace, kde se hranice dostala opět pod hranici magického čtyřúhelníku. Nejmenší plocha magického čtyřúhelníku byla v roce 2009 a o něco menší v roce 2010, kdy se ještě více zvýšila nezaměstnanost.

Data platební bilance zde však souhrnně nebyla k dispozici a byla nahrazena daty % HDP ze salda státního rozpočtu. Pro všechny komparace v diplomové práci jsou použita salda ze státního rozpočtu. Všechna data jsou použita z Evropského statistického úřadu. Aby data mohla být vzájemně porovnatelná, mohou se některá data Českého statistického úřadu a Evropského statistického úřadu nepatrně lišit, zejména data nezaměstnanosti.

Obrázek 5: Vývoj ekonomiky v EU 27

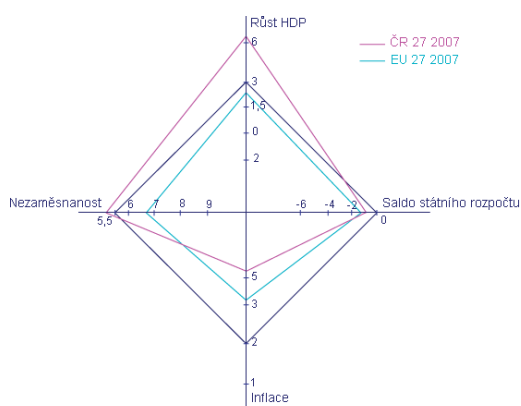
Zdroje: Vlastní obrázek z dat (27, 30, 33, 39, 40, 41, 42, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53)

Na dalším srovnání je vidět vývoj České republiky současně s vývojem všech 27 zemí Evropské unie. Jedná se o průměrné hodnoty za všech 27zemí. Na obrázku opět ideální ekonomiku značí modrý čtverec.

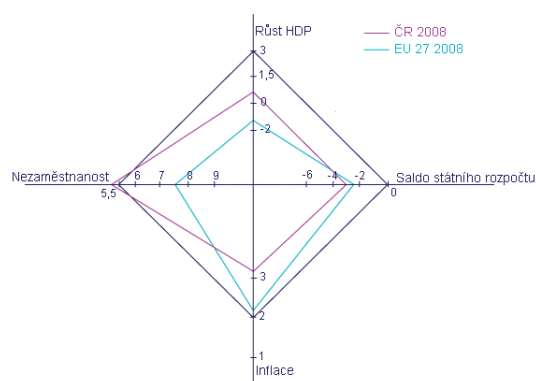
V roce 2007 na tom byla Česká republika významně lépe v oblasti růstu HDP 6,6 % a nezaměstnanosti 4,7 %. Oba ukazatele na tom byly lépe než hranice magického čtyřúhelníku. V ukazateli míry inflace byly na tom evropské země lépe, jak již bylo výše popsáno, z důvodu růstu HDP v České republice.

V roce 2008 se situace opakovala. Česká republika ve všech ukazatelích kromě inflace na tom byla výrazně lépe než Evropská unie, i když se především růst HDP 0,7 % a saldo státního rozpočtu výrazně zhoršovalo -2,7 %. V ukazateli inflace na tom byla Evropská unie nadále lépe 2,2 % než Česká republika, ale Česká republika již míru inflace snížila oproti roku 2007 na 3,3 %.

Obrázek 6:
Vývoj ekonomiky v EU a ČR 2007

Obrázek 7:
Vývoj ekonomiky v EU a ČR 2008

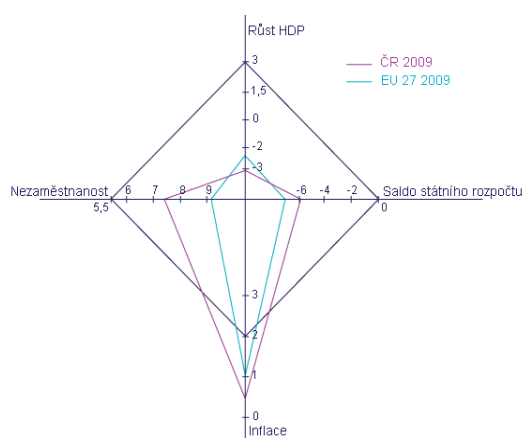

Zdroj: Vlastní obrázek z dat (30, 39, 40, 49) Zdroj: Vlastní obrázek z dat (30, 40, 47, 50)

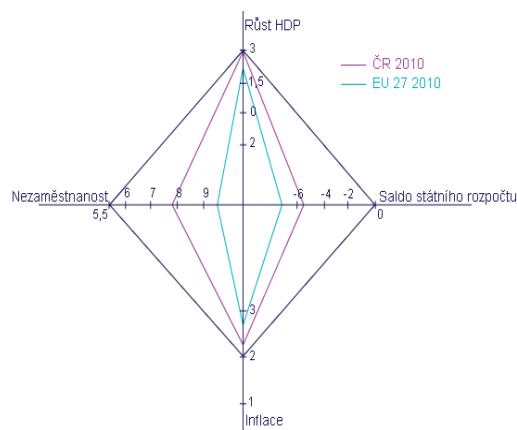
V roce 2009 se podoba magického čtyřúhelníku, tedy ekonomiky, opět výrazně změnila. Nadále platí, že se plochy obou čtyřúhelníků zmenšují. Česká republika je ve všech ukazatelích lepší než Evropská unie, až na růst HDP, tam je průměr za 27 zemí lepší než v České republice. V ukazateli inflace v roce 2009 jak Česká republika 0,5 %, tak země Evropské unie 0,9 % byly za doporučenou hodnotou magického čtyřúhelníku.

V roce 2010 jsou již ukazatelé České republiky výrazně lepší než v zemích Evropské unie. Ukazatelé jsou pod hranicí magického čtyřúhelníku, ale v růstu HDP zde již byl zaznamenán růst. Růst HDP byl v České republice v prosinci 2,9 %, v Evropské unii 2,1 %. Saldo státního rozpočtu v České republice -5,2 %, v Evropské unii -6,8 %. Inflace v prosinci 2,3 % v České republice, v zemích Evropské unie byla inflace 2,7 %. Nezaměstnanost v prosinci byla v České republice 7,7 % a v zemích Evropské unie 9,6 %. Velikost magických čtyřúhelníků byla nejmenší v letech 2009 a 2010 v těchto letech na tom byly hospodářské situace nejhůře. Celý postupný vývoj v letech 2007 – 2010 je znázorněn na obrázku 21.

Obrázek 8:
Vývoj ekonomiky v EU a ČR 2009

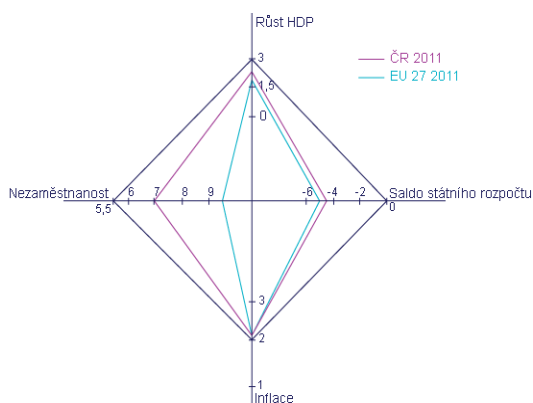
Obrázek 9:
Vývoj ekonomiky v EU a ČR 2010

Zdroj: Vlastní obrázek z dat (30, 41, 48, 51) Zdroj: Vlastní obrázek z dat (27, 33, 42, 52, 53)

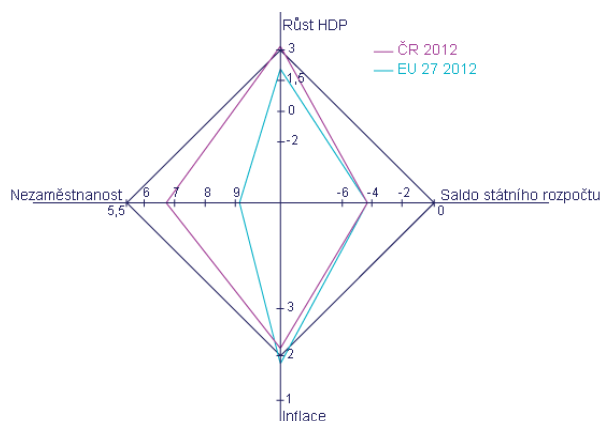
Predikce na rok 2011 je ve znamení růstu jak pro Českou republiku, tak pro země Evropské unie. Česká republika by si v roce 2011 měla držet lepší výsledky ve všech ukazatelích. Pozitivní je zejména predikce snížení nezaměstnanosti na 7 % a v Evropské unii 9,1 %. Dále snížení salda státního rozpočtu v České republice -4,6 % a v Evropské unii -5,1 %. Růst HDP by v České republice měl být 2,3 % oproti Evropské unii, kde se očekává růst HDP nižší 1,7 %. Míra inflace se jak v České republice, tak i v Evropské unii očekává stejná 2,1 %.

Obrázek 10:
Vývoj ekonomiky v EU a ČR 2011

Zdroj: Vlastní obrázek z dat (27, 53)

Obrázek 11:
Vývoj ekonomiky v EU a ČR 2012

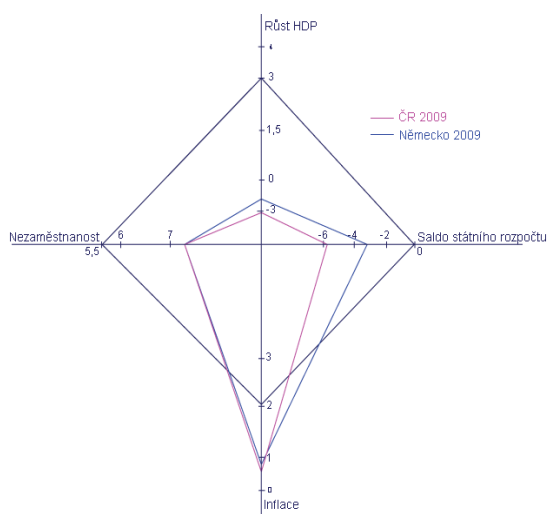
Zdroj: Vlastní obrázek z dat (27, 53)

Predikce pro rok 2012 je nadále optimistická ve znamení hospodářského růstu. Nadále by měl následovat trend ve snížení nezaměstnanosti. Růst HDP jak v České republice, tak v zemích Evropské unie by měl být nadále kladný. Pro země Evropské unie se očekává růst HDP o 2 %. Česká republika očekává růst o něco rychlejší, a to o 3,1 %. V oblasti salda státního rozpočtu by měl být deficit v obou sledovaných zemích stejný, snížení na -4,2 %. V oblasti nezaměstnanosti by se Evropská unie měla dostat k hranici 9 % a Česká republika pod hranici 7 % na 6,7 %. V oblasti inflace se očekává inflace v zemích Evropské unie, a to 1,8 %. V České republice se v současné době očekává inflace o něco vyšší, a to 2,2 %, ale vzhledem k aktuálnosti změny snížené sazby DPH právě v roce 2012 bude inflace pravděpodobně vyšší. Z obrázku vyplývá, že by se plochy magických čtyřúhelníků měly postupně zvyšovat, znamená to, že predikce jak pro země Evropské unie, tak pro Českou republiku je pozitivní a očekává se zlepšení hospodářské situace ve všech sledovaných směrech.

7.8.2 Vývoj ekonomiky v České republice a v Německu 2009 – 2012

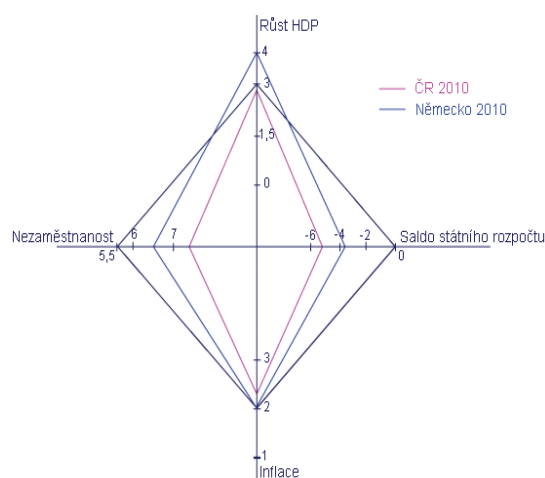
Z předchozí analýzy vyplynulo, že pro Českou republiku je nejvýznamnější obchodní partner Německo. Z toho důvodu je další analýza makroekonomických dat směřována právě na porovnání s makroekonomickými daty Německa.

Obrázek 12: Vývoj ekonomiky v České republice a v Německu 2009

Zdroj: Vlastní obrázek z dat (30, 41, 48, 51)

Obrázek 13: Vývoj ekonomiky v České republice a v Německu 2010

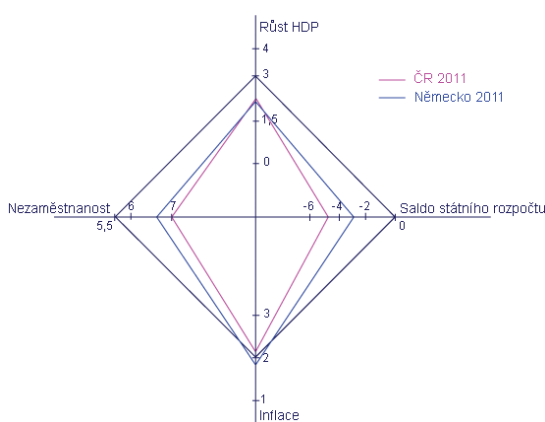

Zdroj: Vlastní obrázek z dat (27, 33, 42, 52, 54)

Z obrázku je patrné, že německá ekonomika v roce 2009 zaujímalá o něco větší plochu magického čtyřúhelníku než plocha České republiky. Nejvýznamnější rozdíl byl ve velikosti salda státního rozpočtu. Německo mělo saldo státního rozpočtu -3,3 %, Česká republika měla saldo významně vyšší -5,9 %. V růstu HDP měly obě sledované země záporné tempo růstu. Česká republika měla růst HDP -3,1 %, Německo mělo růst HDP také záporný, ale o něco nižší -2,4 %. V roce 2009 měly obě sledované země velmi nízkou inflaci. Německo 0,8 % a Česká republika 0,5 %. Nezaměstnanost měly obě země v prosinci 2009 stejnou 7,4 %.

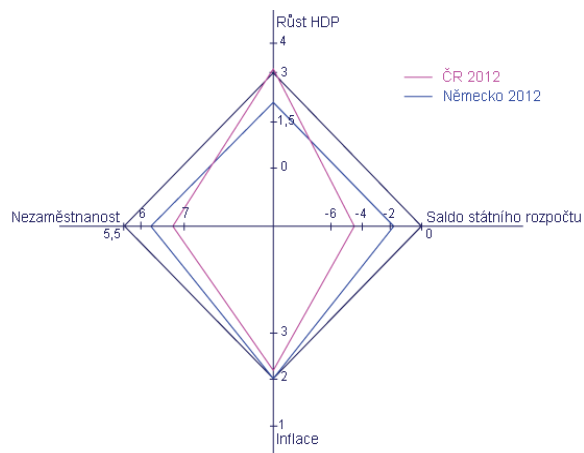
O rok později v roce 2010 německá ekonomika zaujímá o něco větší plochu magického čtyřúhelníku. Z toho vyplývá, že německá ekonomika na tom byla lépe ve všech sledovaných oblastech. V růstu HDP dosáhlo Německo 4 % oproti 2,9 % v České republice. Další významný rozdíl v saldu státního rozpočtu Německo -3,7 %, Česká republika -5,2 %. V oblasti inflace na tom byly obě sledované země velmi podobně. Německo dosáhlo inflace 1,9 % a Česká republika 2,3 %. V oblasti nezaměstnanosti na tom bylo Německo opět o něco lépe. Nezaměstnanost v prosinci zde dosáhla 6,6 % a v České republice 7,7 %. Oproti prosinci 2009 zaznamenalo Německo významný pokles nezaměstnanosti, oproti tomu česká republika zaznamenala další zvýšení.

Obrázek 14: Vývoj ekonomiky v České republice a v Německu 2011

Zdroj: Vlastní obrázek z dat (27, 54)

Obrázek 15: Vývoj ekonomiky v České republice a v Německu 2012

Zdroj: Vlastní obrázek z dat (27, 54)

Predikce pro rok 2011 je pro obě země pozitivní. V roce 2011 se očekává o desetinu procenta rychlejší růst HDP v České republice, a to 2,3 % než v Německu 2,2 %. Obě země by měly snižovat saldo státního dluhu, Německo na -2,7 % a Česká republika na -4,6 %. Inflation se očekává 1,8 % v Německu a v České republice 2,1 %. V oblasti nezaměstnanosti se očekává snížení, v Německu na 6,7 % a v České republice na 7 %. Díky tomu, že se očekává růst německé ekonomiky, je to dobrá zpráva i pro českou ekonomiku.

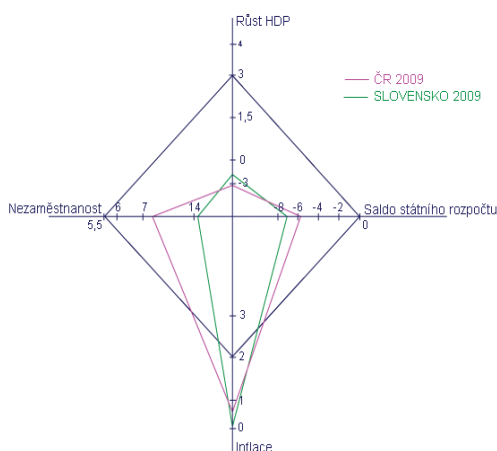
Predikce pro rok 2012 je také pozitivní. Nadále se očekává vyšší růst HDP v České republice než v Německu. V České republice se očekává růst HDP 3,1 % a v Německu 2 %. Dále se očekává snižování salda státního dluhu, a to v Německu snížení na -1,8 % a v České republice na -4,2%. V roce 2012 se opět očekává vyšší inflace v České republice než v Německu. V České republice 2,2 % a v Německu 2 %. V České republice se však dá očekávat v roce 2012 vyšší inflace z důvodu zvýšení snížené sazby DPH. V obou zemích by se nadále měla snižovat nezaměstnanost, v Německu by nezaměstnanost měla být 6,3 % a v České republice 6,7 %. Z obrázku je patrné, že by se plochy magických čtyřúhelníků měly zvětšovat, tedy hospodářské situace obou zemí by měly zlepšovat.

7.8.3 Vývoj ekonomiky v České republice a na Slovensku 2009 – 2012

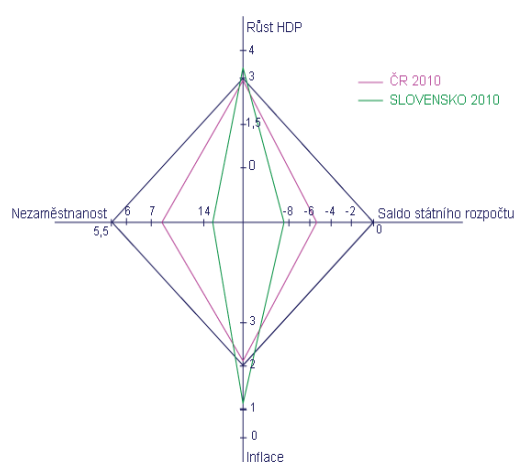
Pro Českou republiku je další významný obchodní partner Slovensko. Z toho důvodu se analýza zabývá vývojem ekonomiky na Slovensku s komparací v České republice. V roce 2009 na tom obě sledované země byly výrazně špatně v růstu HDP. Obě sledované země měly růst HDP záporný. Česká republika ve čtvrtém čtvrtletí dosáhla záporu -3,1 %, Slovensko na tom bylo o něco lépe, a to -2,6%. V případě salda státního rozpočtu na tom byla Česká republika v porovnání se Slovenskem o něco lépe. Česká republika dosáhla salda -5,9 %, Slovensko -6,8%. Pro Českou republiku to bylo nejvyšší saldo ze sledovaných let. Slovensko dosáhlo nejvyššího salda až v roce 2010. V roce 2009 měly obě země velmi nízkou inflaci. V prosinci dosáhla inflace v České republice 0,5 %, na Slovensku 0 %. Velmi výrazný rozdíl je v ukazateli nezaměstnanost. V České republice byla nezaměstnanost v prosinci 7,4 %, na Slovensku 14,2 %.

V roce 2010 se tvar magického čtyřúhelníku velmi změnil. Obě země již dosáhly kladného růstu HDP. Slovensko se dostalo za hranici 3 % a dosáhlo hodnoty 3,4 %, Česká republika 2,9 %. Česká republika již začala snižovat saldo státního rozpočtu a saldo se dostalo na -5,2 %. Slovensko naopak saldo státního rozpočtu ještě více prohloubilo oproti předchozímu roku na -8,2 %. Na Slovensku zůstala nadále nízká inflace 1,3 % a v České republice 2,2 %. Nárůst nezaměstnanosti však v obou zemích nadále pokračoval, Česká republika dosáhla nezaměstnanosti 7,7 % a Slovensko 14,5 %.

Obrázek 16: Vývoj ekonomiky v ČR a na Slovensku 2009

Obrázek 17: Vývoj ekonomiky v ČR a na Slovensku 2010

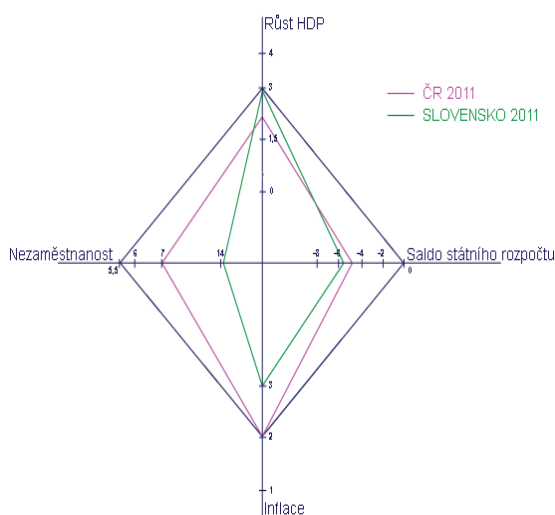
Zdroj: Vlastní obrázek z dat (30, 41, 48, 51)

Zdroj: Vlastní obrázek z dat (27, 33, 42, 52, 55)

Predikce pro rok 2011 je již optimističtější. V obou zemích se očekává růst HDP, Slovensko by však mělo nadále mít rychlejší růst HDP 3 % a Česká republika 2,3 %. Mělo by dojít k poklesu salda státního rozpočtu, a to v České republice na -4,6 % a na Slovensku -5,3 %. U obou se očekává vyšší inflace oproti rokům 2009 a 2010. V České republice 2,1 % a na Slovensku 3,2 %. Je předpoklad, že hranice nezaměstnanosti již dosáhla svého vrcholu v roce 2010 a očekává se snížení, v České republice na 7 % a na Slovensku pokles na 14,2 %.

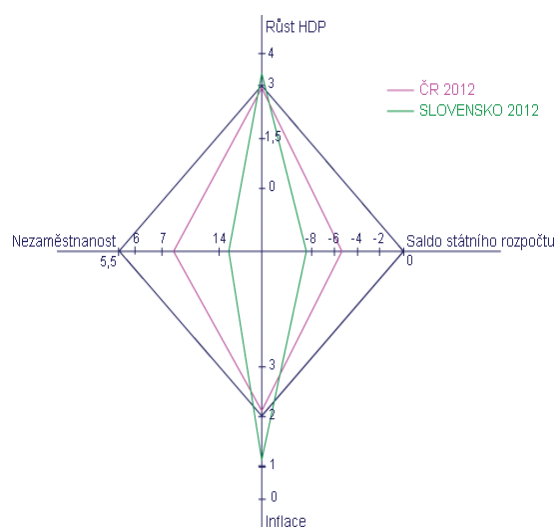
Predikce pro rok 2012 je nadále pozitivní. Nadále se očekává vyšší růst HDP na Slovensku než v České republice. Slovensko by mělo dosáhnout růstu HDP 3,9 % a Česká republika 3,1 %. Nadále by mělo pokračovat snižování salda státního rozpočtu v České republice na -4,2 % a na Slovensku na -5 %. Inflace na Slovensku se očekává 2,8 % a v České republice 2,2 %. V České republice se však z důvodu plánované změny zvýšení snížené sazby DPH může očekávat vyšší míra inflace. V oblasti nezaměstnanosti se očekává další snížení nezaměstnanosti. Na Slovensku pod hranici 14 %, tedy 13,4 %, v České republice pod hranici 7 %, a to na 6,7 %.

Obrázek 18: Vývoj ekonomiky v ČR a na Slovensku 2011

Zdroj: Vlastní obrázek z dat (27, 55)

Obrázek 19: Vývoj ekonomiky v ČR a na Slovensku 2012

Zdroj: Vlastní obrázek z dat (27, 55)

Z jednotlivých let vyplývá, že Slovensko je na tom lépe oproti České republice dlouhodobě v oblasti růstu HDP, ale tento rozdíl se pohybuje v rozmezí 1 – 1,5 %. Česká republika je na tom výrazně lépe především v oblasti nezaměstnanosti, kde Slovensko dosahuje téměř

dvojnásobné nezaměstnanosti než Česká republika. Česká republika má a také se očekává nižší saldo státního rozpočtu. Slovensko do roku 2010 mělo nižší inflaci než Česká republika, ale obě země měly velmi nízkou inflaci. Predikce na nejbližší dva roky je pozitivnější pro Českou republiku.

7.8.4 Vývoj ekonomiky v České republice a v některých zemích EU 2009 – 2010

V příloze je vidět obrázek komparace v letech 2009 a 2010 u České republiky a opět Německa dále Švédska a Španělska (viz obrázek 22). Z těchto zemí na tom v roce 2010 bylo velmi dobře Německo, které dosahovalo nejnižší nezaměstnanosti, a to 6,6 %, a nejnižší míry inflace z těchto vybraných zemí, a to 1,9 %. Velmi dobře na tom bylo i Švédsko, to mělo nejvyšší růst HDP 7,2 % a velmi nízké saldo státního rozpočtu (nejnižší v celé EU) pouze -0,9 %. Česká republika mírně zaostávala v růstu HDP, v saldu státního rozpočtu -5,2 % a nepatrně i v inflaci. V oblasti nezaměstnanosti je na tom Česká republika o desetinu procenta lépe než Švédsko. Česká republika má nezaměstnanost 7,7 %. Úplně jiná je situace Španělska. To je ve všech sledovaných ukazatelích s danými zeměmi na tom nejhůře. Nejhůře je však na tom v oblasti nezaměstnanosti, která v prosinci 2010 dosáhla 20,4 %. Dále je špatná situace v oblasti salda státního rozpočtu, saldo dosahovalo -9,3 %. Španělsko v prosinci roku 2010 již zaznamenalo slabý růst 0,6 % a inflace v prosinci byla těsně pod hranicí 3 %, tedy 2,9 % (27, 30, 33, 41, 42, 48, 51, 52, 54, 56, 57). Hospodářská situace Německa a Švédska je na tom lépe než hospodářská situace České republiky. Tyto státy mají jedny z nejlepších ekonomik ze zemí Evropské unie. Naopak Španělská ekonomika, je jedna z těch horších, především z důvodu vysoké nezaměstnanosti.

Další komparace je s některými zeměmi, které v roce 2004 s Českou republikou přistupovaly do EU. Konkrétně jde o země Slovinsko, Polsko a Estonsko. Obrázek vývoje těchto ekonomik v letech 2009 a 2010 je v přílohách (viz obrázek 23). Všechny sledované země v roce 2010 dosáhly růstu HDP, Polsko dosáhlo růstu 3,9 % ve čtvrtém čtvrtletí, ale v roce 2009 si udrželo kladný růst. Nejvyšší růst mělo Estonsko, a to 6,6 %, ale v roce 2009 mělo nejvyšší propad HDP ze sledovaných zemí na -9,5 %. V oblasti salda státního rozpočtu se Česká republika drží uprostřed mezi sledovanými zeměmi. Nejnižší saldo mělo Estonsko -3,2% a nejvyšší Polsko -7,9%. V oblasti inflace v prosinci roku 2010 se Česká republika nadále drží dobře mezi sledovanými zeměmi. Slovinsko mělo nejnižší inflaci 2,2 %, Česká republika 2,3 %. Nejvyšší inflaci z těchto čtyř zemí mělo Estonsko 5,4 %.

V oblasti nezaměstnanosti jsme na tom stejně se Slovinskem 7,7 %, Polsko 9,7 % a Estonsko 14,3 % (27, 30, 33, 41, 42, 48, 51, 52, 58, 59, 60).

Při porovnání s vybranými zeměmi je na tom Česká republika velmi dobře. Nejlepších výsledků dosahuje v nejnižší nezaměstnanosti. U ostatních ukazatelů nedosahuje nejlepších výsledků, ale vždy v porovnání s ostatními dobrých výsledků. Díky tomu je na tom mezi polskou, slovinskou a estonskou ekonomikou nejlépe.

7.8.5 Predikce vybraných ukazatelů 2011 – 2012

Predikce Evropského statistického úřadu v růstu HDP má pro všechny země pozitivní vyhlídky. Většina zemí by měla zaznamenat pozitivní růst, až na Řecko a Portugalsko. V Evropské unii se očekává růst HDP o 1,7 %. Česká republika by měla zaznamenat růst ve výši 2,3 %. Největší růst by mělo mít Estonsko 4,4 % a Polsko 3,9 % (viz tabulka 24).

V saldu státního rozpočtu se v České republice čekává snížení na -4,6 % a podobná je i predikce pro Evropskou unii, kde je předpoklad snížení na -5,1 %. Nejvyšší saldo státního rozpočtu se očekává v Irsku -10,3 % a ve Velké Británii -8,6 %. Opakem by mělo být Švédsko, kde předpoklad salda je pouze -0,1 % a v Lucembursku -1,3 %. Inflace v Evropské unii se očekává 1,8 %, v České republice by měla být o něco vyšší, a to 2,1 %. Nejvyšší inflace se předpokládá v Rumunsku 5,5 % a Maďarsku 3,9 %. Naopak nejnižší inflace je predikována v Irsku 0,4 % a v Lotyšsku 1,1 %. V oblasti nezaměstnanosti se v Evropské unii očekává nezaměstnanost 9,5 %. V tomto pohledu má Česká republika výrazně nižší predikci, nezaměstnanost by se měla snížit na 7 %. Nejvyšší nezaměstnanost se nadále čeká ve Španělsku 20,2 %, dále Lotyšsku a v Litvě. Nejnižší nezaměstnanost by měla být v Rakousku a Nizozemí do 4,5 %. V České republice i ve většině zemí Evropské unie se očekává zlepšení ve výše zmiňovaných ukazatelích.

Evropský statistický úřad udává i predikci ukazatelů pro rok 2012 (viz tabulka 25). Pozitivní růst HDP by již měly zaznamenat všechny země Evropské unie, a to i Řecko s Portugalskem, i když obě země by měly mít nejnižší růst kolem 1 %. Česká republika by měla zaznamenat růst HDP ve výši 3,1 %, a tak patřit mezi desítku zemí Evropské unie s nejvyšším růstem HDP. Evropská unie očekává růst ve výši 2 %. Nejvyšší růst HDP by mělo mít Polsko a Lotyšsko, obě země kolem 4 %. V případě salda státního rozpočtu se v České republice očekává deficit -4,2 % a stejné procento platí i pro Evropskou unii.

Nejvyšší saldo státního rozpočtu se predikuje nadále v Irsku, kde by mělo poklesnout na -9,1 % a v Řecku na -7,6 %. Naopak jedinou zemí, která by měla mít přebytek státního rozpočtu, je Švédsko, kde by měl být přebytek ve výši 1 %. Nejnižší deficit ze zemí Evropské unie by mělo mít Finsko a Lucembursko, obě země -1,2 %. Růst inflace by v České republice měl být 2,2 %. Evropská unie by měla mít inflaci 1,8 % a nadále by měl trvat trend, že by Evropská unie měla mít nižší inflaci než Česká republika. Nejvyšší inflace by měla být v Maďarsku 3,7 % a v Rumunsku 3,2 %. Opakem by mělo být Řecko, kde se očekává inflace 0,5 % a Irsko 0,6 %. Posledním sledovaným ukazatelem je nezaměstnanost. V České republice by mělo dojít ke snížení nezaměstnanosti na 6,7 % a Evropská unie by také měla zaznamenat pokles na 9,1 %. Nejvyšší nezaměstnanost se nadále očekává ve Španělsku, kde by se nezaměstnanost měla dostat pod 20 %, konkrétně na 19,2 %. Dále v Lotyšsku 17,7 % a Řecku 15 %. Země s nejnižší nezaměstnaností by nadále měly být Nizozemí 4 % a Rakousko 4,3 %. Predikce pro všechny země by nadále měla být pozitivní v těchto zmiňovaných hlavních makroekonomických ukazatelích. Jestli se tak naplní, bude především záležet na tom, zda nenastanou nečekané situace ať v zemích Evropské unie, nebo v jiných zemích světa, které by měly významný vliv na hospodářskou situaci a tyto zmiňované predikce pro makroekonomické ukazatele.

7.9 Konvergenční kritéria

Zásadním bodem při formování a dalším rozšiřování eurozóny jsou konvergenční kritéria a jejich aplikace na jednotlivé členské státy. Členské státy EU, které se chtějí kvalifikovat do eurozóny, musí podle smluvních ustanovení a dodatečných protokolů splnit přesně formulované vstupní podmínky, tzv. konvergenční kritéria. Konceptně je vymežila Smlouva o ES a připojené protokoly.

Konvergenční podmínky sledují konkrétní ekonomické cíle, představují nejen sblížení ekonomik členských států a dodržování konkrétních makroekonomických dat, ale vyjadřují také politický závazek budování HMU a jsou pevně spojeny s politickým systémem EU a s rozhodovacím procesem, který z něj vychází (17, s. 87 – 91).

7.9.1 Konvergenční (maastrichtská) kritéria

1. *„Rozpočtový deficit veřejného sektoru nesmí dlouhodobě překročit tři procenta HDP. Kritérium se nepovažuje za porušené, pokud je doporučená hranice výjimečně a přechodně překročena, nebo když nerozpočtový schodek neustále nebo výrazně snižuje a přibližuje se stanovené hodnotě tři procent.*
2. *Celkový dluh veřejného sektoru nesmí dlouhodobě překročit 60 procent HDP. Kritérium se nepovažuje za porušené, pokud se veřejný dluh dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem zpět ke stanovené hranici.*
3. *Měna musí být udržována v povoleném flukтуаčním pásmu mechanismu směnných kurzů (ERM) bez devalvace vůči jiným měnám po dobu dvou let před rozhodnutím o vstupu.*
4. *Míra inflace členského státu – měřeno podle spotřebitelských cen – nesmí přesáhnout během jednoho roku před rozhodnutím o jeho vstupu do HMU 1,5 procentního bodu průměrné inflace tří zemí s nejnižší inflací.*
5. *Úroveň dlouhodobých úrokových sazeb nesmí překročit během jednoho roku před rozhodnutím o vstupu o více než dva procentní body průměr ve třech cenově nejstabilnějších členských zemích.“*

Zdroj: Smlouva o Evropské unii. Smlouva o založení Evropského společenství 1994 (17, s. 90).

7.9.2 Plnění konvergenčních kritérií v České republice

Podmínkou pro vstup členské země EU do eurozóny je vedle slučitelnosti právních předpisů této země také dosažení vysokého stupně udržitelné konvergence. Z tohoto pohledu jde o plnění konvergenčních kritérií. Tyto kritéria byla zmíněna o kapitole výše. Česká republika se vstupem do Evropské unie zavázala podnikat kroky, aby na přistoupení k eurozóně byla co nejdříve připravena. Konkrétní termín však Česká republika zatím neoznámila a stanovení termínu je plně v kompetenci daného státu.

Podle výsledků, které zveřejnilo ministerstvo financí spolu s Českou národní bankou ve společném dokumentu, vyplývá:

7.9.2.1 Saldo sektoru vládních institucí

Česká republika kritérium udržitelnosti veřejných financí plnila v letech 2006 –2008. V důsledku výrazného zpomalení ekonomického růstu a ekonomické recese v roce 2009 došlo k výraznému zhoršení salda. V roce 2009 se Česká republika již dostala nad hranici tohoto kritéria, které je 3 %. V roce 2010 toto neplnění pokračuje a Česká republika v současné době toto kritérium nespĺňuje.

Tabulka 4: Saldo sektoru vládních institucí pro konvergenční účely

Saldo sektoru vládních institucí pro konvergenční účely										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Hodnota kritéria	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
Česká republika	-3	-3,5	-2,9	-0,7	-2,7	-5,8	-5,1	-4,6	-3,5	-2,9

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (31, 61)

Vláda připravila návrh státního rozpočtu na rok 2011 a střednědobý výhled státního rozpočtu pro roky 2011 –2013, kde se předpokládá další postupné zlepšování salda vládního sektoru. V letech 2011 –2012 se neočekává splnění 3 %. Střednědobý výhled však ukazuje, možnost schodku v roce 2013 na 2,9 %. Tento výhled by byl pozitivní, ale bude zejména záležet na tom, jak se vláda bude vyrovnávat s možnými nečekanými šoky a jejich řešením formou státního rozpočtu.

7.9.2.2 Kritérium vládního dluhu

Česká republika s plněním tohoto kritéria neměla dosud problémy. Od vstupu České republiky do Evropské unie se vládní dluh stabilizoval kolem 30 %. V roce 2008 to bylo právě 30 % HDP. Již v roce 2009 došlo k výraznému navýšení, a to na 35 %. Toto zvyšování pokračuje i v roce 2010. Přestože, zadlužování České republiky rok od roku roste, díky kritériu, které je 60 % HDP, nemá Česká republika s jeho plněním problémy.

Tabulka 5: Vládní dluh pro konvergenční účely

Vládní dluh pro konvergenční účely										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Hodnota kritéria	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Česká republika	30,4	30,2	30,2	29	30	35,3	39,3	42,1	42,9	43,3

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (31, 61)

Při daném nastavení fiskální politiky a předpokladech další konsolidace by měla úroveň dluhu dosáhnout svého maxima v roce 2013 na úrovni cca 43 % HDP a v následujících letech pozvolna klesat. Pokud se však v roce 2013 Česká republika dostane na úroveň zhruba 43 % HDP, je z toho zřejmé, že toto kritérium již nebude plněno s velkou rezervou, jak tomu bylo v minulých letech a tomuto kritériu bude muset být věnována větší pozornost, než byla doposud.

7.9.2.3 Kritérium stability měnového kurzu

Česká republika se zatím nezapojila do Evropského mechanismu měnových kurzů II (ERMII). Z tohoto důvodu nemá konkrétně stanovenou centrální paritu k euru, vůči níž by se sledovaly fluktuace měnového kurzu a tedy i plnění daného kritéria.

Pro plnění kritéria stability měnového kurzu, bude důležité správné načasování vstupu do mechanismu ERM II a vhodné zvolení centrální parity.

7.9.2.4 Kritérium cenové stability

Toto kritérium se v současnosti daří České republice plnit. Od vstupu České republiky do Evropské unie měla Česká republika s plněním daného kritéria problémy. Od roku 2004 do roku 2008 měla Česká republika stále vyšší inflaci než 3 nejlepších zemí EU a k tomu 1,5 násobek procentního bodu. V roce 2008 zaznamenala nejvyšší inflaci od vstupu do Evropské unie, a to 6,3 %. Kritérium cenové stability plní ČR od září 2009 a v září roku 2010 je situace stejná.

Tabulka 6: Harmonizovaný index spotřebitelských cen pro konvergenční účely

Harmonizovaný index spotřebitelských cen pro konvergenční účely										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	08/2010	2011	2012	2013
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	0,7	1	1,4	1,3	2,6	0	0,4	1,2	1,2	1,2
Hodnota kritéria (1. řádek + 1,5 p.b.)	2,2	2,5	2,9	2,8	4,1	1,5	1,9	2,7	2,7	2,7
Česká republika	2,6	1,6	2,1	3	6,3	0,6	0,6	2,3	1,7	1,7

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (31, 61)

Cenový vývoj v ČR by v letech 2011 – 2013 měl být charakterizován mírnou inflací okolo 2 %, která by znamenala plnění podmínek kritérií k danému období. Tento cenový vývoj by měl platit, pokud však nedojde k významným úpravám daní, nečekaným ekonomickým zvrátům anebo jiným nečekaným administrativním opatřením. Vzhledem k tomu, že v současné době je aktuální téma zvýšení snížené sazby DPH, je predikce tohoto kritéria velmi složitá. Pokud by se inflace vyvíjela podobně jako v roce 2008, kdy se také zvýšila snížená sazba DPH, tak by Česká republika v nejbližších dvou letech toto kritérium nesplňovala.

7.9.2.5 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Česká republika kritérium dlouhodobých úrokových sazeb od vstupu do Evropské unie každoročně plnila. Přestože průměrné dlouhodobé úrokové sazby vykázaly během let 2005 – 2009 rostoucí tendenci, v srpnu roku 2010 se dlouhodobá úroková sazba snížila a činila 4,2 %. Díky úspěšné přípravě vládních reforem, pozitivnímu výhledu ratingových agentur pro Českou republiku a zájmu rezidentů a nerezidentů o české státní dluhopisy se dá očekávat držení úrokové sazby do 4 %.

Tabulka 7: Dlouhodobé úrokové sazby pro konvergenční účely

Dlouhodobé úrokové sazby pro konvergenční účely										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	08/2010	2011	2012	2013
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	4,28	3,37	4,24	4,4	4,2	3,9	4	4,8	4,8	4,8
Hodnota kritéria	6,28	5,37	6,24	6,4	6,2	5,9	6	6,8	6,8	6,8
Česká republika	4,75	3,51	3,78	4,3	4,6	4,8	4,2	3,9	3,9	3,9

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (31, 61)

Do dalších let 2011 – 2013 se neočekávají žádné významné podněty, které by přispívaly k vysokému růstu výnosů státních dluhopisů. Předpokládá se nízká a stabilní budoucí domácí inflace. V letech 2011 – 2013 se očekává, že by se dlouhodobá úroková sazba měla ustálit na 3,9 %.

Z toho vyplývá, že se neočekává, že by Česká republika měla v nejbližších letech s plněním konvergenčního kritéria dlouhodobých úrokových sazeb problémy.

7.10 Protikrizová opatření

V poslední době vláda v reakci na ekonomickou krizi uskutečnila několik opatření, které mají významný vliv na některé makroekonomické ukazatele.

7.10.1 Vládní opatření

Snížení platů státních zaměstnanců

Snížení platů státních zaměstnanců, které platí od roku 2011, má kladný vliv pro další snižování deficitu státního rozpočtu. Jak již bylo výše zmíněno, významné saldo státního rozpočtu je zatím kritérium, které Česká republika nesplňuje. Na druhé straně to znamená oslabení kupní síly pro širokou skupinu obyvatelstva.

Změny v nemocenské

S lednem 2011 přichází změna ve vyplácení nemocenských dávek. Nově bude zaměstnavatel platit 3 týdny náhradu za nemoc namísto 14 dnů a až po 21. dnu nemoci bude nemocenské dávky platit stát. Toto opatření opět vede ke snížení výdajů ze státního rozpočtu.

Změna DPH

V prvním čtvrtletí roku 2011 vláda odsouhlasila změnu snížené sazby DPH z 9 %. Prozatím se kolem změny DPH stále vedou diskuze. Pokud dojde v roce 2012 ke změně snížené sazby DPH, znamenalo by to opět další příjem do státního rozpočtu a snížení vládního deficitu, na druhé straně by rostla inflace. Jak již bylo zmíněno, současné predikce počítají se současnými sazbami DPH a inflace pro rok 2011 je predikována na 2,3 %. Při dané změně by to bylo znatelně více. V roce 2008 dosáhla inflace 6,3 %, kdy změna DPH u snížené sazby byl rozdíl 4 %. Pokud by se snížená sazba u většiny položek o několik % zvýšila, je pravděpodobné, že inflace v roce 2012 i 2013 bude vyšší.

7.10.2 Monetární opatření

Měnovou politiku má ve svých rukách Česká národní banka (ČNB). Hlavním cílem ČNB je péče o cenovou stabilitu. Svého cíle dosahuje změnami v nastavení základních úrokových sazeb. Centrální banka je samostatný nezávislý orgán (62, 63).

ČNB reaguje na ekonomickou situaci v České republice nastavením úrokových sazeb. Úrokové sazby mění ČNB několikrát ročně. V tabulce jsou vidět některé změny úrokových sazeb, které ČNB uskutečnila od roku 2007. Úrokové sazby měly nejvyšší úroveň na počátku roku 2008. Od této doby ČNB reaguje na hospodářskou situaci České republiky postupným snižováním úrokových sazeb.

Tabulka 8: Úrokové sazby ČNB

Úrokové sazby			
Datum	2T repo sazba (%)	Diskontní sazba (%)	Lombardní sazba (%)
1.6.2007	2,75	1,75	3,75
30.11.2008	3,5	2,5	4,5
8.2.2008	3,75	2,75	4,75
7.11.2008	2,75	1,75	3,75
6.2.2009	1,75	0,75	2,75
11.5.2009	1,50	0,50	2,50
7.8.2009	1,25	0,25	2,25
17.12.2009	1,00	0,25	2,00
7.5.2010	0,75	0,25	1,75

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (64, 65, 66, 67)

8. ZÁVĚR

Tato práce si kladla za cíl popsat a analyzovat hospodářskou situaci v České republice v kontextu s dopady světové ekonomické krize a vstupu do měnové unie.

V diplomové práci byla provedena komparace České republiky s Evropskou unií a vybranými zeměmi Evropské unie, především Německem a Slovenskem. Z analýzy makroekonomických ukazatelů vyplývá, že ekonomická situace v České republice i v zemích Evropské unie se od roku 2007 horšila. V celém světě se odrazily dopady z hospodářské krize nevyjímaje jak Evropskou unií, tak i Českou republiku. Největší dopady krize se prokázaly v roce 2009 a 2010. V roce 2009 se důsledky celosvětové krize v České republice projeví především v záporném růstu HDP, které dosáhlo -4,1 % a nejvyšším saldem státního rozpočtu -5,9 % z HDP. V roce 2010 byla nezaměstnanost nejvyšší za poslední roky podle stávající metodiky 9,01 % a podle obecné míry nezaměstnanosti, která je použitelná pro komparaci s ostatními zeměmi, byla nezaměstnanost v prosinci 2010 7,7 %.

V diplomové práci byla provedena komparace mezi Českou republikou a Evropskou unií. V prosinci 2010 byl zaznamenán růst oproti roku 2009. Růst HDP byl v prosinci v České republice 2,9 %, v Evropské unii 2,1 %. Saldo státního rozpočtu bylo v České republice -5,2 %, v Evropské unii -6,8%. Inflace v prosinci byla 2,3 % v České republice, v zemích Evropské unie 2,7 %. Nezaměstnanost v prosinci byla v České republice 7,7 % a zemích Evropské unie 9,6 %. Z komparace mezi Českou republikou a Evropskou unií vyplynulo, že Česká republika dosahovala lepších výsledků než Evropská unie.

Predikce pro nejbližší dva roky je pozitivní jak pro Českou republiku, tak pro země Evropské unie. Ekonomika České republiky by však na tom měla být lépe ve všech sledovaných směrech než průměr zemí Evropské unie. V České republice by růst HDP měl být v roce 2011 ve výši 2,3 % z HDP. Saldo státního rozpočtu by se mělo snížit na -4,6 %. Inflace se očekává vyšší, a to 2,1 %, a nezaměstnanost by se měla snížit na 7 %. Většina indikátorů svědčí o tom, že česká ekonomika je na cestě k oživení. Toto oživení je taženo především exportem a průmyslem.

Z provedené analýzy bylo zjištěno, že pro Českou republiku je nejdůležitější obchodní partner Německo. Analýza magického čtyřúhelníku ukázala, že se německá ekonomika vzpamatovává rychle z ekonomické recese. V prosinci 2010 byl růst HDP 4 %. Saldo státního rozpočtu -3,7 %, inflace dosahovala 1,9 %. Nezaměstnanost byla jedna z nejnižších v Evropské unii, a to 6,6 %. Ve všech zmiňovaných ukazatelích by měla německá ekonomika dosahovat lepších výsledků i v roce 2011 a 2012. Česká republika by se měla vyrovnat pouze v růstu HDP. Díky tomu, že predikce pro Německo jsou pro nejbližší roky dobré, je to i dobrá zpráva pro Českou republiku. Znamená to slibné výhledy pro vývoj hospodářské situace v České republice. Ekonomika má dobré předpoklady pro návrat k poměrně rychlým tempům hospodářského růstu a k pokračování konvergence k vyspělým ekonomikám.

Dále byla provedena komparace České republiky se Slovenskem. Slovensko mělo v prosinci 2010 vyšší růst HDP než Česká republika 3,4 % a nižší inflaci 1,3 %. V ukazateli saldu státního rozpočtu na tom bylo Slovensko hůře než Česká republika -8,2 %. Nejvýraznější rozdíl mezi českou a slovenskou ekonomikou je výše nezaměstnanosti. Zatímco Česká republika patří mezi země v Evropské unii s nejnižší nezaměstnaností, a to 7,7 % v prosinci 2010, Slovensko se řadí mezi země s nejvyšší nezaměstnaností v Evropské unii, a to 14,5%. Z další analýzy komparace mezi Českou republikou a Slovenskem vyplynulo, že česká ekonomika je na tom výrazně lépe než slovenská především kvůli výraznému rozdílu nezaměstnanosti.

V komparaci s ostatními zeměmi si Česká republika vede nejlépe v procentu nezaměstnanosti a velikosti státního dluhu. V těchto ukazatelích se umísťuje mezi první třetinou zemí s nejnižší nezaměstnaností a velikostí státního dluhu. V růstu hrubého domácího produktu a procentu inflace je v přední polovině států Evropské unie. Nejhorších výsledků dosahuje Česká republika v saldu státního rozpočtu, kde se v žebříčku zemí Evropské unie nachází přesně v polovině.

Diplomová práce se dále zabývá otázkou, jak Česká republika splňuje konvergenční kritéria. Konečným zjištěním je, že Česká republika v současné době splňuje většinu kritérií pro vstup do měnové unie. V současné době v roce 2010 nesplňuje kritérium saldo sektoru vládních institucí. Predikce daného ukazatele je pro nejbližší roky stále pozitivní, saldo sektoru vládních institucí by mělo v nejbližších letech klesat. Predikce pro nejbližší

roky je, že splnění tohoto kritéria by Česká republika mohla dosáhnout v roce 2013, a to dosažením salda -2,9 %. Česká republika v současné době nemá problémy s kritériem státního dluhu, ale vzhledem k tomu, že státní dluh se každým rokem zvyšuje, do budoucna je důležité věnovat tomuto kritériu značnou pozornost. V roce 2013 by Česká republika mohla splnit všechna konvergenční kritéria pro vstup do měnové unie.

Vládní opatření jako snížení platů státních zaměstnanců, nebo zvýšení sazby DPH mají významný vliv na vývoj ekonomiky. Jak bylo zjištěno, často se na jedné straně zlepšuje vývoj jednoho ukazatele, ale na druhé straně se významně zhorší situace jiného ukazatele. Pro budoucí hospodářskou situaci je důležité, jak vláda s jednotlivými opatřeními bude zacházet a aby bylo dosaženo kompromisních řešení.

Analýza makroekonomických ukazatelů prokázala, že většina ukazatelů v České republice i ve většině zemí již dosáhla svého dna, a tak ekonomika České republiky je ve stádiu pozvolné expanze.

9. LITERATURA

1. LIŠKA, Václav a kol. *Makroekonomie*. 2. vyd. Praha: Profesional Publishing, 2004. 628 s. ISBN 80-86419-54-1
2. PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie základní kurz*. 3. vyd. Slaný: Melandrium spol. s.r.o. 2007. 278 s. ISBN 80-86175-58-4
3. SOJKA M, PUDLÁK J. *Ekonomie pro střední školy*. Praha: Fortuna, 2009. 191 s. ISBN 978-80-7373-013-0
4. ŠVARCOVÁ, Jana. *Ekonomie stručný přehled*. Zlín: GRASPO, spol. s.r.o. 1998. 229 s. ISBN 80-902552-0-5
5. VLČEK, Josef. *Ekonomie a ekonomika*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 516 s. ISBN 978-80-7357-478-9
6. HOLMAN, Robert. *Makroekonomie*. Praha: C. H. Beck, 2004, 424 s. ISBN 80-7179-764-2
7. *Míra inflace | ČSÚ:| ČSÚ: [on-line] [cit. 2010-09-27] Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kdyz_se_rekne_inflace_resp_mira_inflace#2>*
8. *Makroekonomické údaje [on-line] [cit. 2011-02-03] Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/home>>*
9. HELÍSEK, Mojmír. *Makroekonomie, základní kurz*. 2. vyd. Slaný: Melandrium spol. s.r.o. 2002 326 s. ISBN 80-86175-26-X
10. HOLMAN, Robert. *Základy ekonomie*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 372 s. ISBN 978-807179-890-3
11. KRUGMAN, Paul. *Návrat ekonomické krize*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2009, 168 s. ISBN 978-80-7021-984-3
12. FOSTER, J., MAGDOFF, Fred. *Velká finanční krize, příčiny a následky*. Český Těšín: Finidr, 2009. 156 s. ISBN 978-80-902831-1-4

13. SCHIFF, Peter, DOWNES, John. *Důkaz pádu, Jak vydělat na hospodářském kolapsu*. 1. vyd. Brno: Computer Press, a.s. 2009, 264 s. ISBN 978-80-251-2365-2
14. *Pohled na krizi: Klíčová data předtím a nyní – Investiční web*: [on-line] [cit. 2010-09-29] Dostupný z WWW:
<<http://www.investicniweb.cz/aktualne/2009/9/12/clanky/pohled-na-krizi-klicova-data-predtim-nyni/>>
15. *Realitní trh České republiky: cenová bublina ano či ne? | ČSÚ*: [on-line] [cit. 2010-09-27] Dostupný z WWW:
<[http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/FD002A32DC/\\$File/114908k01.pdf](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/FD002A32DC/$File/114908k01.pdf)>
16. *Hypoteční krize v USA. Příčiny, průběh, následky*: [on-line] [cit. 2010-08-06] Dostupný z WWW:
<<http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-usa-hypoteky>>
17. SYCHRA, Zdeněk. *Jednotná evropská měna*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 291 s. ISBN 978-80-210-5082-2
18. KLVÁČOVÁ, E, MRÁČEK, K., *Světová ekonomická krize: Příčiny, projevy, perspektivy*. 1.vyd. Praha: Professional Publishing, 2009, 101 s. ISBN 978-80-7431-012-6
19. *Český průmysl nejhorší teprve čeká. Přečtěte si důvody – Aktuálně.cz*: [on-line] [cit. 2010-09-15] Dostupný z WWW:
<<http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/penize/clanek.phtml?id=639699>>
20. *Vývoz a dovoz EU*: [on-line] [cit. 2010-09-16] Dostupný z WWW:
<http://czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/publ/6008-10-rok_2010>
21. *České domácnosti dluží bilion ČSÚ – Analýzy*: [on-line] [cit. 2010-09-27] Dostupný z WWW:
<<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ckta120310.doc>>

22. *Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS – časové řady | ČSÚ:* [on-line] [cit. 2011-03-08] Dostupný z WWW:
<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_cr>
23. *Jak se vyvíjejí v Česku mzdy a nezaměstnanost – Peníze.* [on-line] [cit. 2011-02-04] Dostupný z WWW:
<<http://www.penize.cz/interaktivni-grafiky/59244-jak-se-vyvijejí-v-cesku-mzdy-a-nezamestnanost>>
24. *Pracovních míst přibývá napříč obory. Přijímat bude třetina českých firem – iDNES.cz:* [on-line] [cit. 2010-10-13] Dostupný z WWW:
<http://podnikani.idnes.cz/pracovnich-mist-pribyva-napric-obory-prijimat-bude-tretina-ceskych-firem-1r0-/firmy_rady.asp?c=A101014_1465878_firmy_rady_hru>
25. *Firmy odmítají odborníky s praxí, kteří dočasně ztratili práci – Novinky.cz:* [on-line] [cit. 2011-02-25] Dostupný z WWW:
<<http://www.novinky.cz/kariera/225933-firmy-odmitaji-odborniky-s-praxi-kteri-docasne-ztratili-praci.html>>
26. *Makroekonomická predikce Ministerstva financí 2011* [on-line] [cit. 2011-03-05] Dostupný z WWW:
<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/MakroPre_2011Q1_C_pdf.pdf>
27. *European Economist Forecast autumn 2010 – Česká republika* [online] [cit. 2011-03-08] Dostupný z WWW:
http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/cz.html
28. *Španělsko má nejvyšší nezaměstnanost za 13 let, hrozí mu návrat recese – iDNES.cz:* [on-line] [cit. 2011-02-04] Dostupný z WWW:
<http://ekonomika.idnes.cz/spanelsko-ma-nejvyssi-nezamestnanost-za-13-let-hrozi-mu-navrat-recese-12f-/eko-zahranicni.aspx?c=A110128_102624_eko-zahranicni_spi>
29. *Eurostat newsrelease euro indicator – December 2010 Euro area unemployment* [on-line] [cit 2011-02-12] Dostupný z WWW:

- <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-01022011-AP/EN/3-01022011-AP-EN.PDF>
30. *Eurostat newsrelease euro indicator s -Euro area and EU 27 goverment deficit* [on-line] [cit. 2010-11-12] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-22042010-BP/EN/2-22042010-BP-EN.PDF>
 31. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s EUROZÓNOU 2010* [on-line] [cit. 2011-02-04] Dostupný z WWW:
<<http://www.komora.cz/download.aspx?dontparse=true&FileID=4739>>
 32. *Eurostat newsrelease euro indicator – December 2010 Euro area anual inflation* [on-line] [cit. 2011-03-23] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-14012011-BP/EN/2-14012011-BP-EN.PDF>
 33. *Eurostat newsrelease euro indicator – January 2011 Euro area anual inflation* [on-line] [cit. 2011-03-07] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-2802211-AP/EN/2-2802211-AP-EN.PDF>
 34. *Mzdy – časové řady | ČSÚ:* [on-line] [cit. 2010-11-24]
Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/pmz_cr>
 35. *Vývoj mezd* [on-line] [cit. 2010-11-24] Dostupný z WWW:
<<http://www.spcr.cz/statistika/mzdy.htm>>
 36. *Predikce ČNB projev Singer 11.11 2010* [on-line] [cit. 2010-11-25]
Dostupný z WWW:
<http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/download/Singer_20101111_ekonometricka_spol.pdf>
 37. *Eurostat newsrelease euro indicators A new Eurostat publication on the EU and the G-20* [on-line] [cit. 2010-10-20] Dostupný z WWW:

- <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/1-20102010-AP/EN/1-20102010-AP-EN.PDF>
38. *Eurostat newsrelease euro indicators – Fourth quarter of 2006 Euro area and EU25 GDP* [on-line] [cit. 2010-10-20] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-12042007-AP1/EN/2-12042007-AP1-EN.PDF>
39. *Eurostat newsrelease euro indicators – First quarter of 2008 Euro area and EU27 GDP* [on-line] [cit. 2010-10-20] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-03062008-BP/EN/2-03062008-BP-EN.PDF>
40. *Eurostat newsrelease euro indicators – First quarter of 2009 Euro area and EU27 GDP* [on-line] [cit. 2010-10-20] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-15052009-BP/EN/2-15052009-BP-EN.PDF>
41. *Eurostat newsrelease euro indicators – Fourth quarter of 2009 Euro area and EU27 GDP* [on-line] [cit. 2010-10-20] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-07042010-BP/EN/2-07042010-BP-EN.PDF>
42. *Eurostat newsrelease euro indicators – Fourth quarter of 2010 Euro area and EU27 GDP* [on-line] [cit. 2011-03-07] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-03032011-BP/EN/2-03032011-BP-EN.PDF>
43. *Výhled ČNB: HDP poroste o 1,6 procenta – iDNES.cz:* [on-line]
[cit. 2011-02-04] Dostupný z WWW:
<http://ekonomika.idnes.cz/vyhled-cnb-hdp-poroste-o-1-6-procenta-duh-ekonomika.aspx?c=A110203_160600_ekonomika_jvo>
44. *Ekonomika EU letos poroste o 1,8 procenta – iDNES.cz:* [on-line]
[cit. 2011-03-03] Dostupný z WWW:

- <http://ekonomika.idnes.cz/ekonomika-eu-letos-poroste-o-1-8-procenta-f0q-eko_euro.aspx?c=A110301_112142_eko_euro_fih>
45. *Magický čtyřúhelník* [on-line] [cit. 2010-09-29] Dostupný z WWW:
<<http://www.svses.cz/skola/akce/konf/inovace06/texty/dvorakova.pdf>>
 46. *Eurostat newsrelease euro indicator – April 2008 Euro area unemployment* [on-line] [cit. 2010-11-12] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-30052008-BP/EN/3-30052008-BP-EN.PDF>
 47. *Eurostat newsrelease euro indicator – April 2009 Euro area unemployment* [on-line] [cit. 2010-11-12] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-02062009-AP/EN/3-02062009-AP-EN.PDF>
 48. *Eurostat newsrelease euro indicator – April 2010 Euro area unemployment* [on-line] [cit. 2010-11-12] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-01062010-AP/EN/3-01062010-AP-EN.PDF>
 49. *Eurostat newsrelease euro indicator – January 2008 Euro area anual inflation* [on-line] [cit. 2010-11-18] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-29022008-BP/EN/2-29022008-BP-EN.PDF>
 50. *Eurostat newsrelease euro indicator – January 2009 Euro area anual inflation* [on-line] [cit. 2010-11-18] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-27022009-BP/EN/2-27022009-BP-EN.PDF>
 51. *Eurostat newsrelease euro indicator – January 2010 Euro area anual inflation* [on-line] [cit. 2010-11-18] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-26022010-AP/EN/2-26022010-AP-EN.PDF>

52. *Eurostat newsrelease euro indicator – January 2011 Euro area unemployment* [on-line] [cit. 2011-03-07] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-01032011-AP/EN/3-01032011-AP-EN.PDF>
53. *European Economist Forecast autumn 2010 – EU* [on-line] [cit. 2011-03-08] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/eu27.html>
54. *European Economist Forecast autumn 2010 – Německo* [on-line] [cit. 2011-03-08] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/de.html>
55. *European Economist Forecast autumn 2010 – Slovensko* [on-line] [cit. 2011-03-11] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/sk.html>
56. *European Economist Forecast autumn 2010 – Španělsko* [on-line] [cit. 2011-03-08] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/es.html>
57. *European Economist Forecast autumn 2010 – Švédsko* [on-line] [cit. 2011-03-08] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/se.html>
58. *European Economist Forecast autumn 2010 – Slovinsko* [on-line] [cit. 2011-03-08] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/si.html>
59. *European Economist Forecast autumn 2010 – Polsko* [on-line] [cit. 2011-03-08] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/pl.html>

60. *European Economist Forecast autumn 2010 – Estonsko* [on-line]
[cit. 2011-03-08] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/ee.html>
61. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické
sladění ČR s EUROZÓNOU 2007* [on-line] [cit. 2011-02-09]
Dostupný z WWW:
<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xbcr/euro/Vyhodnoceni_Maastricht_2007_pdf.pdf>
62. *Úloha měnové politiky – Česká národní banka:* [on-line] [cit. 2011-03-13] Dostupný
z WWW: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/uloha.html
63. *Měnová politika – Česká národní banka:* [on-line] [cit. 2011-03-13]
Dostupný z WWW: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/
64. *Měnověpolitické nástroje ČNB – změny v roce 2010 – Česká národní banka:*
[on-line] [cit. 2011-03-13] Dostupný z WWW:
<http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/tabulka2010.html>
65. *Měnověpolitické nástroje ČNB – změny v roce 2009 – Česká národní banka:*
[on-line] [cit. 2011-03-13] Dostupný z WWW:
<http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/tabulka2009.html>
66. *Měnověpolitické nástroje ČNB – změny v roce 2008 – Česká národní banka:*
[on-line] [cit. 2011-03-13] Dostupný z WWW:
<http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/tabulka2008.html>
67. *Měnověpolitické nástroje ČNB – změny v roce 2007 – Česká národní banka:*
[on-line] [cit. 2011-03-13] Dostupný z WWW:
<http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/tabulka2007.html>
68. *Eurostat newsrelease euro indicator – July 2010 Euro area unemployment*
[on-line] [cit. 2010-11-12] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-31082010-BP/EN/3-31082010-BP-EN.PDF>

69. *Minimum Wages in January 2009* [on-line] [cit. 2010-10-13]
Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-QA-09-029/EN/KS-QA-09-029-EN.PDF>
70. *Eurostat newsrelease euro indicators – Second quarter of 2010 Euro area and EU27 GDP* [on-line] [cit. 2010-10-20] Dostupný z WWW:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-06102010-AP/EN/2-06102010-AP-EN.PDF>
71. *European Economist Forecast autumn 2010 – Belgie* [on-line]
[cit. 2011-03-08] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/be.html>
72. *European Economist Forecast autumn 2010 – Bulharsko* [on-line]
[cit. 2011-03-08] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/bg.html>
73. *European Economist Forecast autumn 2010 – Dánsko* [online]
[cit. 2011-03-08] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/dk.html>
74. *European Economist Forecast autumn 2010 – Irsko* [on-line] [cit. 2011-03-08]
Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/ie.html>
75. *European Economist Forecast autumn 2010 – Řecko* [on-line]
[cit. 2011-03-08] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/el.html>
76. *European Economist Forecast autumn 2010 – Francie* [on-line]
[cit. 2011-03-08] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/fr.html>

77. *European Economist Forecast autumn 2010 – Itálie* [on-line] [cit. 2011-03-08]
Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/it.html>
78. *European Economist Forecast autumn 2010 – Kypr* [on-line] [cit. 2011-03-08]
Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/cy.html>
79. *European Economist Forecast autumn 2010 – Lotyšsko* [on-line] [cit. 2011-03-11]
Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/lv.html>
80. [79] *European Economist Forecast autumn 2010 – Litva* [on-line]
[cit. 2011-03-11] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/lt.html>
81. *European Economist Forecast autumn 2010 – Lucembursko* [on-line]
[cit. 2011-03-11] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/lu.html>
82. *European Economist Forecast autumn 2010 – Maďarsko* [on-line]
[cit. 2011-03-11] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/hu.html>
83. *European Economist Forecast autumn 2010 – Malta* [on-line]
[cit. 2011-03-11] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/mt.html>
84. *European Economist Forecast autumn 2010 – Nizozemí* [on-line]
[cit. 2011-03-11] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/nl.html>
85. *European Economist Forecast autumn 2010 – Rakousko* [on-line]
[cit. 2011-03-11] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/at.html>

86. *European Economist Forecast autumn 2010 – Portugalsko* [on-line]
[cit. 2011-03-11] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/pt.html>
87. *European Economist Forecast autumn 2010 – Rumunsko* [on-line]
[cit. 2011-03-11] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/ro.html>
88. *European Economist Forecast autumn 2010 – Finsko* [on-line]
[cit. 2011-03-11] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/fi.html>
89. *European Economist Forecast autumn 2010 – Velká Británie* [on-line]
[cit. 2011-03-11] Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/uk.html>
90. *European Economist Forecast autumn 2010 – EU 16* [on-line]
[cit. 2011-03-11] Dostupný z WWW:
http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2010_autumn/ea.html

10. PŘÍLOHY

Tabulka 9: Hlavní zahraničněobchodní partneři v roce 2009 v mil. Kč

Zahraniční obchod 2009 v mld. Kč			
Vývoz		Dovoz	
Německo	688 907	Německo	526 297
Slovensko	191 638	Čína	198 998
Polsko	124 026	Polsko	126 639
Francie	120 156	Slovensko	107 581
Spojené království	104 913	Rusko	102 417
Rakousko	100 278	Itálie	86 866
Itálie	93 391	Francie	76 782
Nizozemsko	82 476	Rakousko	72 409
Belgie	54 449	Nizozemsko	66 505
Maďarsko	54 420	Japonsko	62 435
Španělsko	49 637	Maďarsko	44 462
Rusko	49 592	Spojené království	43 029
Spojené státy	34 298	Spojené státy	41 933
Švýcarsko	34 247	Belgie	40 516
Švédsko	32 991	Španělsko	37 624
Rumunsko	23 586	Korea	25 630
Dánsko	16 183	Švýcarsko	23 541
Turecko	16 163	Thajsko	21 984
Čína	15 855	Švédsko	18 605
Ukrajina	14 269	Tchaj-wan	17 788
Finsko	12 870	Irsko	15 190
Slovinsko	11 602	Malajsie	14 307
Indie	11 264	Norsko	13 988
Norsko	10 973	Turecko	13 828
Spojené arabské emiráty	10 218	Dánsko	13 764

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (20)

Tabulka 10: Schodek státního rozpočtu, vládní výdaje, vládní příjmy EU

	Vládní schodek v %				Vládní výdaje				Vládní příjem				Vládní dluh			
	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
Belgie	0,3	-0,2	-1,2	-6,0	48,6	48,4	50,0	54,2	48,7	48,2	48,8	48,2	88,1	84,2	89,8	96,7
Bulharsko	3,0	0,1	1,8	-3,9	36,5	41,5	37,3	40,7	39,5	41,5	39,1	36,9	22,7	18,2	14,1	14,8
Česká republika	-2,6	-0,7	-2,7	-5,9	43,7	42,5	42,9	46,1	41,1	41,8	40,2	40,3	29,4	29,0	30,0	35,4
Dánsko	5,2	4,8	3,4	-2,7	51,6	50,9	51,8	58,6	56,6	55,7	55,3	55,8	32,1	27,4	34,2	41,6
EA16	-1,3	-0,6	-2	-6,3	46,7	46	46,8	50,7	45,3	45,4	44,9	44,4	68,3	66	69,4	78,7
Estonsko	2,5	2,6	-2,7	-1,7	34,0	34,8	39,9	45,4	36,5	37,4	37,1	436,0	4,5	3,8	4,6	7,2
EU27	-1,4	-0,8	-2,3	-6,8	46,3	45,7	6,9	50,7	44,9	44,9	44,6	44	61,4	58,8	61,6	73,6
Finsko	4,0	5,2	4,2	-2,2	49,0	47,3	49,5	55,6	52,9	52,5	53,6	53,2	39,7	35,2	34,2	44,0
Francie	-2,3	-2,7	-3,3	-7,5	52,7	52,3	52,8	55,6	50,4	49,6	49,5	48,1	63,7	63,0	67,5	77,6
Irsko	3,0	0,1	-7,3	-14,3	34,4	36,6	42,0	48,4	37,4	36,7	34,7	34,1	24,9	25,0	43,9	64,0
Itálie	-3,3	-1,5	-2,7	-5,3	48,7	47,8	48,8	51,9	45,4	46,4	46,2	46,6	106,5	103,5	106,1	115,8
Kypr	-1,2	3,4	0,9	-6,1	43,4	42,2	42,6	46,4	42,2	45,5	43,5	40,3	64,6	58,3	48,4	56,2
Litva	-0,4	-1,0	-3,3	-8,9	33,6	34,8	37,4	43,0	33,1	33,8	34,2	34,1	18,0	16,9	15,6	29,3
Lotyšsko	-0,5	-0,3	-4,1	-9,0	38,1	35,7	38,6	42,9	37,7	35,4	34,4	34,0	10,7	9,0	19,5	36,1
Lucembursko	1,4	3,6	2,9	-0,7	38,3	36,2	37,2	42,4	39,7	39,8	40,1	41,6	6,5	6,7	13,7	14,5

	Vládní schodek v %				Vládní výdaje				Vládní příjem				Vládní dluh			
	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
Maďarsko	-9,3	-5,0	-3,8	-4,0	52,0	9,84	49,2	49,8	42,6	44,8	45,4	45,8	65,6	65,9	72,9	78,3
Malta	-2,6	-2,2	-4,5	-3,8	43,7	42,4	44,8	44,3	41,2	40,3	40,3	40,5	63,7	61,9	63,7	69,1
Německo	-1,6	0,2	0,0	-3,3	45,4	43,7	43,7	47,6	43,7	43,9	43,7	44,3	67,6	65,0	66,0	73,2
Nizozemí	0,5	0,2	0,7	-5,3	45,5	45,5	45,9	51,6	46,1	45,7	46,6	46,3	47,4	45,5	58,2	60,9
Polsko	-3,6	-1,9	-3,7	-7,1	43,9	42,2	43,3	44,5	40,2	40,3	39,6	37,4	47,7	5,0	47,2	51,0
Portugalsko	-3,9	-2,6	-2,8	-9,4	46,3	45,8	46,1	51,0	42,3	43,2	43,2	41,6	64,7	63,6	66,3	76,8
Rakousko	-1,5	-0,4	-0,4	-3,4	49,5	48,7	49,0	51,8	47,9	48,1	48,4	48,3	62,2	59,5	62,6	66,5
Rumunsko	-2,2	-2,5	-5,4	-8,3	35,3	36,0	37,6	40,4	33,1	33,6	32,1	32,1	12,4	1,6	13,3	23,7
Řecko	-3,6	-5,1	-7,7	-13,6	43,2	45,0	46,8	50,4	39,3	39,7	39,1	36,9	97,8	95,7	99,2	115,1
Slovensko	-3,5	-1,9	-2,3	-6,8	36,9	34,4	34,8	40,8	33,5	32,5	32,5	34,0	30,5	29,3	27,7	35,7
Slovinsko	-1,3	0,0	-1,7	-5,5	44,5	42,4	44,3	49,9	43,2	42,4	42,6	44,4	26,7	23,4	22,6	35,9
Španělsko	2,0	1,9	-4,1	-11,2	38,4	39,2	41,1	45,9	40,4	41,1	37,0	34,7	39,6	36,2	39,7	53,2
Švédsko	2,5	3,8	2,5	-0,5	54,1	52,5	53,1	56,5	56,5	56,3	55,5	55,7	45,7	40,8	38,3	42,3
Velká Británie	-2,7	-2,8	-6,8	-12,3	**	**	**	**	**	**	**	**	42,9	43,7	55,8	71,4

** data prozatím nejsou k dispozici

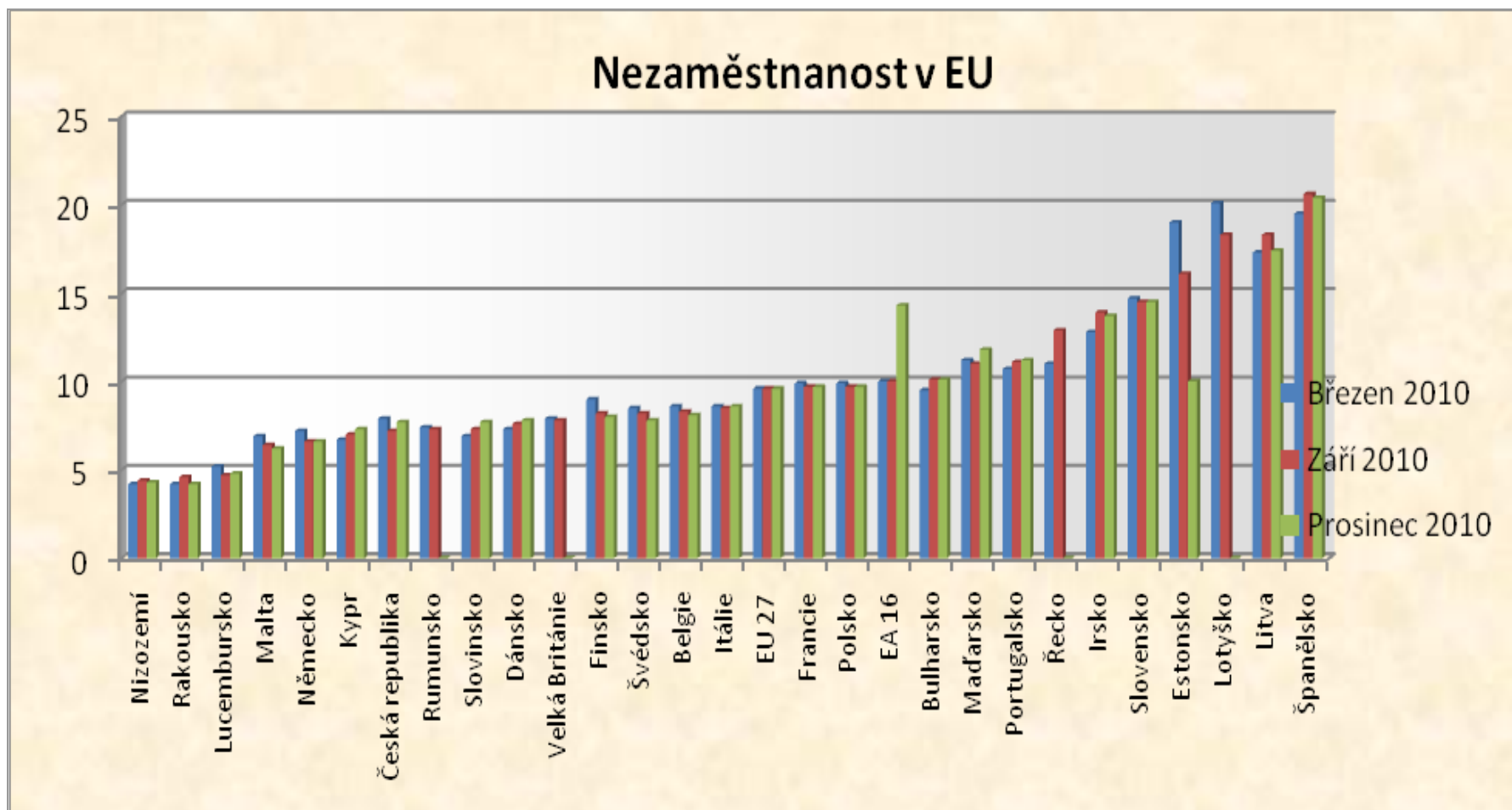
Zdroj: Vlastní tabulka z dat (30)

Tabulka 11: Nezaměstnanost v EU 2010

Nezaměstnanost v EU 2010					
Březen		Září		Prosinec	
Nizozemí	4,2	Nizozemí	4,4	Rakousko	4,2
Rakousko	4,2	Rakousko	4,6	Nizozemí	4,3
Lucembursko	5,2	Lucembursko	4,7	Lucembursko	4,8
Kypr	6,7	Malta	6,4	Malta	6,2
Malta	6,9	Německo	6,6	Německo	6,6
Slovinsko	6,9	Kypr	7	Kypr	7,3
Německo	7,2	Česká republika	7,2	Česká republika	7,7
Dánsko	7,3	Rumunsko	7,3	Slovinsko	7,7
Rumunsko	7,4	Slovinsko	7,3	Dánsko	7,8
Česká republika	7,9	Dánsko	7,6	Švédsko	7,8
Velká Británie	7,9	Velká Británie	7,8	Finsko	8
Švédsko	8,5	Finsko	8,2	Belgie	8,1
Belgie	8,6	Švédsko	8,2	Itálie	8,6
Itálie	8,6	Belgie	8,3	EU 27	9,6
Finsko	9	Itálie	8,5	Francie	9,7
Bulharsko	9,5	EU 27	9,6	Polsko	9,7
EU 27	9,6	Francie	9,7	EU 16	10
Francie	9,9	Polsko	9,7	Bulharsko	10,1
Polsko	9,9	EA 16	10	Portugalsko	11,2
EA16	10	Bulharsko	10,1	Maďarsko	11,8
Portugalsko	10,7	Maďarsko	11	Irsko	13,7
Řecko	11	Portugalsko	11,1	Estonsko	14,3
Maďarsko	11,2	Řecko	12,9	Slovensko	14,5
Irsko	12,8	Irsko	13,9	Litva	17,4
Slovensko	14,7	Slovensko	14,5	Španělsko	20,4
Litva	17,3	Estonsko	16,1	Rumunsko	:
Estonsko	19	Lotyšsko	18,3	Velká Británie	:
Španělsko	19,5	Litva	18,3	Řecko	:
Lotyšsko	20,1	Španělsko	20,6	Lotyšsko	:

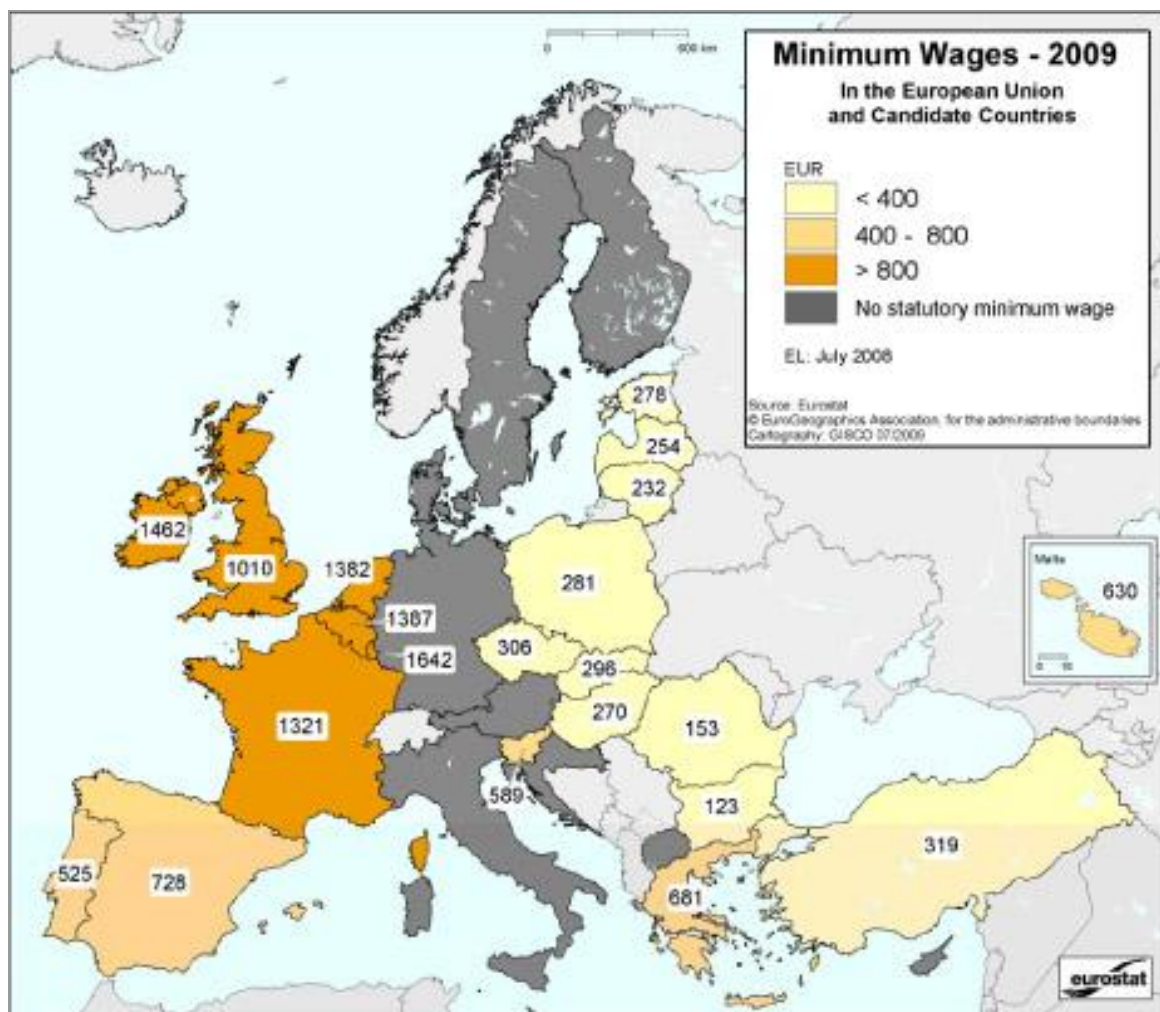
Zdroj: Vlastní tabulka z dat (29, 52, 68)

Graf 21: Nezaměstnanost v EU 2010

Zdroj: Vlastní graf z dat (29, 52, 68)

Obrázek 20: Minimální mzdy v lednu 2009 v EU

Zdroj: (69)

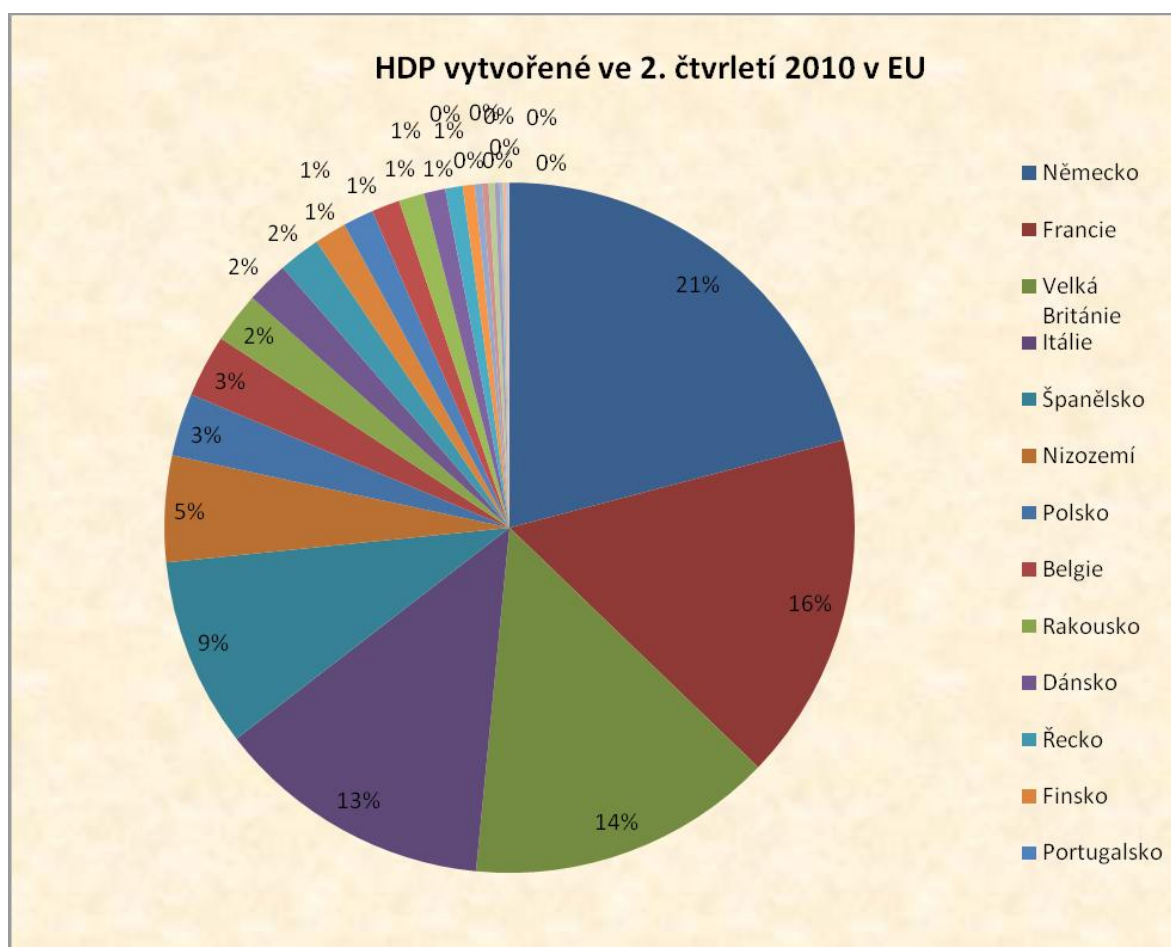
Tabulka 12: Minimální mzdy v EU v eurech

Minimální mzdy 2006-2009 v eurech				
	2006	2007	2008	2009
Belgie	1234	1259	1310	1387
Bulharsko	82	92	112	123
Česká republika	261	288	304	306
Estonsko	192	230	278	278
Francie	1218	1254	1280	1321
Irsko	1293	1403	1462	1462
Litva	159	174	232	232
Lotyšsko	129	172	229	254
Lucembursko	1503	1570	1570	1642
Maďarsko	247	258	273	270
Malta	580	584	612	630
Nizozemí	1273	1301	1335	1382
Polsko	234	246	313	281
Portugalsko	450	470	497	525
Rumunsko	90	114	141	153
Řecko	668	658	681	:
Slovensko	182	217	242	296
Slovinsko	512	522	539	589
Španělsko	631	666	700	728
Velká Británie	1269	1361	1223	1010

: data nebyla k dispozici

Zdroj: (69)

Graf 22: HDP vytvořené ve 2. čtvrtletí 2010 v EU

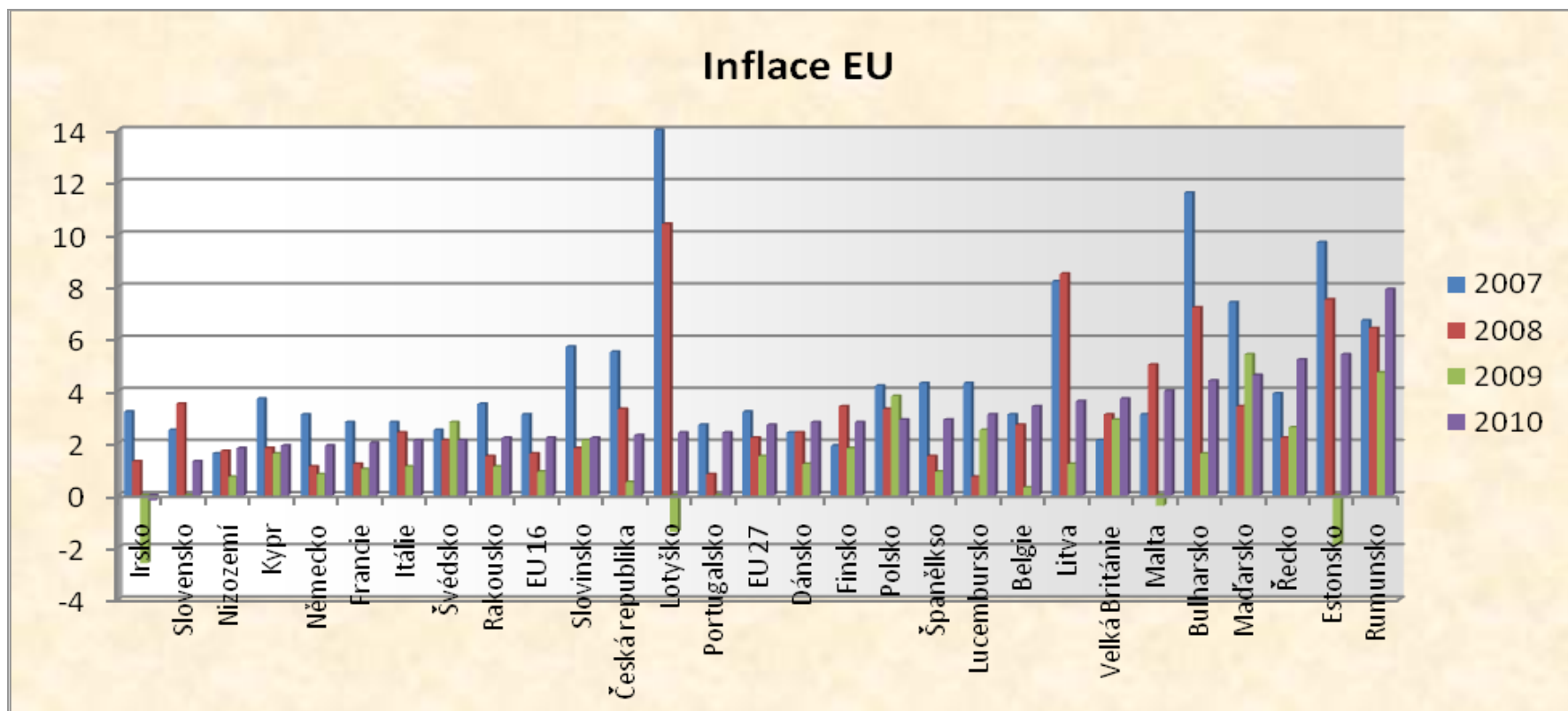
Zdroj: Vlastní graf z dat (70)

Tabulka 13: HDP vytvořené ve 2. čtvrtletí 2010 v EU

Hodnoty HDP vytvořené ve 2.čtvrtletí 2010 v EU v mil. euro	
EU27	3 060 718,1
EA16	2 289 649,7
Německo	622 320,0
Francie	485 287,0
Velká Británie	427 208,2
Itálie	386 464,2
Španělsko	263 854,0
Nizozemí	148 176,8
Polsko	87 418,1
Belgie	87 280,0
Rakousko	70 464,4
Dánsko	58 980,7
Řecko	58 592,2
Finsko	44 522,0
Portugalsko	42 877,7
Irsko	39 171,7
Česká republika	35 742,1
Rumunsko	29 758,4
Maďarsko	24 287,3
Slovensko	16 436,0
Lucembursko	10 223,3
Slovinsko	8 930,3
Bulharsko	8 617,5
Litva	6 896,2
Lotyšsko	4 378,9
Kypr	4 277,2
Estonsko	3 515,7
Malta	1 504,5
Švédsko	data nejsou k dispozici

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (70)

Graf 23: Inflace v prosinci v porovnání s předchozím rokem v %

Zdroj: Vlastní graf z dat (33, 49, 50, 51)

Tabulka 14: Procentická změna HDP v porovnání se 4. čtvrtletím předcházejícího roku

Procentická změna HDP v porovnání s 4. čtvrtletím předcházejícího roku					
	2006	2007	2008	2009	2010
Švédsko	4,9	2,6	-4,4	-1,5	7,2
Estonsko	11,2	4,8	-9,7	-9,5	6,6
Finsko	5,3	3,8	-1,8	-5,1	5
Litva	7	8,5	-1,3	-13,2	4,6
Německo	3,7	1,8	-1,8	-2,4	4
Polsko	6,6	6,7	3,3	2	3,9
Lotyšsko	11,7	8,1	-10,4	-17,1	3,7
Slovensko	9,6	14,3	2,5	-2,6	3,4
Česká republika	5,8	6,6	0,7	-3,1	2,9
Rakousko	3,6	3	0,4	-1,9	2,7
Dánsko	3,1	1,9	-3,6	-3	2,7
Nizozemí	2,7	4,5	-0,6	-2,2	2,4
Maďarsko	3,4	0,5	-1,7	-5,3	2,4
Kypr	3,6	4,3	2,8	-2,8	2,2
EU 27	3,5	2,5	-1,4	-2,3	2,1
Bulharsko	5,7	6,9	3,5	-5,9	2,1
EU 16	3,3	2,1	-1,4	-2,2	2
Slovinsko	5	4,6	-0,9	-5,8	1,9
Belgie	2,9	2,4	-1	-0,8	1,8
Francie	2,5	2,2	-1,7	-0,3	1,5
Velká Británie	3	2,8	-1,9	-3,1	1,5
Itálie	2,8	0,1	-3	-3	1,3
Portugalsko	1,7	1,8	-2	-1	1,2
Španělsko	4	3,5	-0,7	-3,1	0,6
Rumunsko	7,6	6,6	2,9	-6,9	-0,6
Řecko	4,3	3,6	2,4	-2,5	-6,6
Lucembursko	5	3,8	-5,4	1,4	:
Malta	3,6	4,3	1,4	-0,1	:
Irsko	5,1	3,8	-7,4	-5	:

: data nejsou k dispozici

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (38, 39, 40, 41, 42)

Tabulka 15: Data k magickému čtyřúhelníku v České republice

	2006	2007	2008	2009	2010
HDP	6,8	6,1	2,5	-4,1	
BÚ/HDP %	-2,4	-3,2	-0,6	-1,0	
Míra inflace	2,5	2,8	6,3	1,0	1,5
Nezaměstnanost	8,13	6,62	5,44	7,98	9,01

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (8)

Tabulka 16: Data k magickému čtyřúhelníku porovnání ČR s EU 27

	2007		2008		2009		2010	
	EU 27	ČR	EU 27	ČR	EU 27	ČR	EU 27	ČR
HDP 4. čtvrtletí	2,5	6,6	-1,4	0,7	-2,2	-3,2	2,1	2,9
Deficit	-0,8	-0,7	-2,3	-2,7	-6,8	-5,9	-6,8	-5,2
Míra inflace prosinec	3,2	5,5	2,2	3,3	0,9	0,5	2,7	2,3
Nezaměstnanost prosinec	6,8	4,7	7,6	4,7	9,4	7,4	9,6	7,7

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (27, 30, 33, 39, 40, 41, 42, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53)

Tabulka 17 Data k magickému čtyřúhelníku porovnání ČR s Německem

	2009 ₁₎		2010 ₁₎		2011		2012	
	ČR	Německo	ČR	Německo	ČR	Německo	ČR	Německo
HDP	-3,1	-2,4	2,9	4	2,3	2,2	3,1	2
Saldo veřejných rozpočtů	-5,9	-3,3	-5,2	-3,7	-4,6	-2,7	-4,2	-1,8
Míra inflace	0,5	0,8	2,3	1,9	2,1	1,8	2,2	2
Nezaměstnanost	7,4	7,4	7,7	6,6	7	6,7	6,7	6,3

1) Data k prosinci

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (27, 30, 33, 41, 42, 48, 51, 52, 54)

Tabulka 18: Data k magickému čtyřúhelníku porovnání ČR se Slovenskem

	2009 ₁₎		2010 ₁₎		2011		2012	
	ČR	Slovensko	ČR	Slovensko	ČR	Slovensko	ČR	Slovensko
HDP	-3,1	-2,6	2,9	3,4	2,3	3	3,1	3,9
Saldo veřejných rozpočtů	-5,9	-6,8	-5,2	-8,2	-4,6	-5,3	-4,2	-5
Míra inflace	0,5	0	2,3	1,3	2,1	3,2	2,2	2,8
Nezaměstnanost	7,4	14,2	7,7	14,5	7	14,2	6,7	13,4

1) Data k prosinci

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (27, 30, 33, 41, 42, 48, 51, 52, 55)

Tabulka 19: Data k magickému čtyřúhelníku porovnání některých zemí EU 2009

	2009			
	ČR	Španělsko	Německo	Švédsko
HDP 4. čtvrtletí	-3,1	-3,1	-2,4	-1,5
Deficit	-5,9	-14,2	-3,3	-0,5
Míra inflace prosinec	0,5	0,9	0,8	2,8
Nezaměstnanost prosinec	7,4	19	7,4	9

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (30, 41, 48, 51)

Tabulka 20: Data k magickému čtyřúhelníku porovnání některých zemí EU 2010

	2010			
	ČR	Španělsko	Německo	Švédsko
HDP 4. čtvrtletí	2,9	0,6	4	7,2
Deficit	-5,2	-9,3	-3,7	-0,9
Míra inflace prosinec	2,3	2,9	1,9	2,1
Nezaměstnanost prosinec	7,7	20,4	6,6	7,8

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (27, 33, 42, 52,54, 56, 57)

Tabulka 21: Data k magickému čtyřúhelníku porovnání některých zemí EU 2009

	2009			
	ČR	Slovinsko	Polsko	Estonsko
HDP 4. čtvrtletí	-3,1	-5,8	2,8	-9,5
Deficit	-5,9	-5,5	-7,1	-1,7
Míra inflace prosinec	0,5	2,1	3,8	-1,9
Nezaměstnanost prosinec	7,4	6,3	9,1	15,6

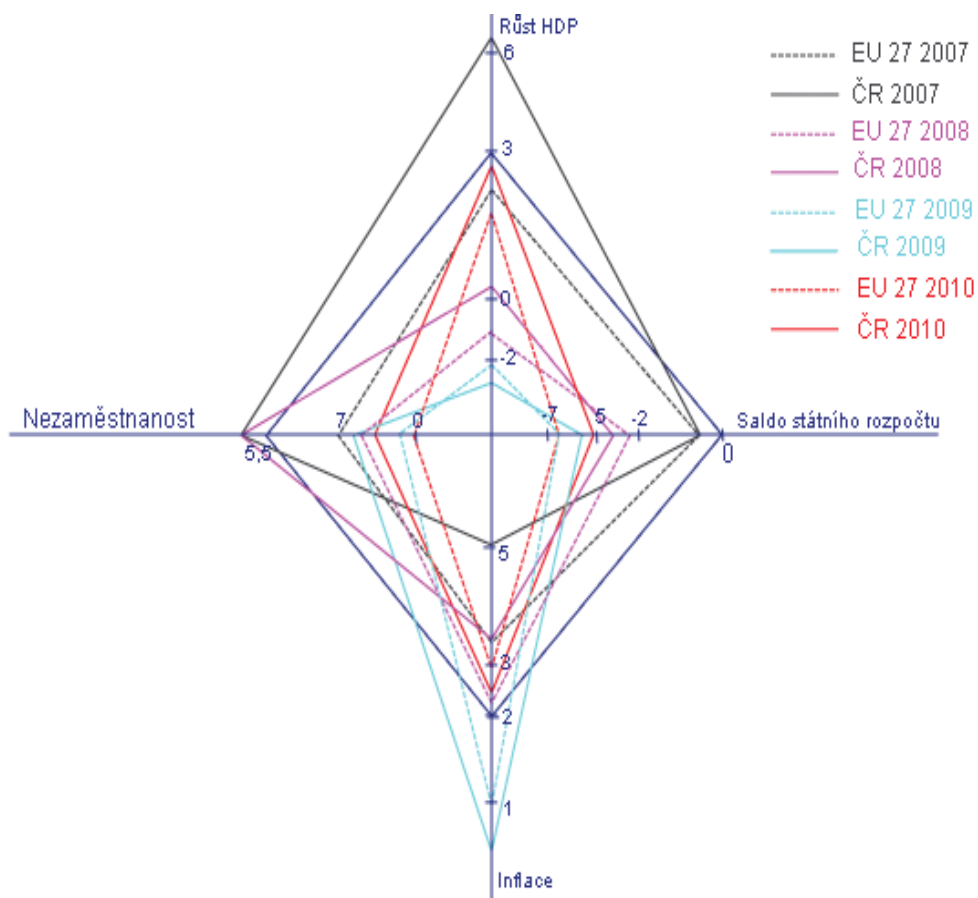
Zdroj: Vlastní tabulka z dat (30, 41, 48, 51)

Tabulka 22: Data k magickému čtyřúhelníku porovnání některých zemí EU 2010

	2010			
	ČR	Slovinsko	Polsko	Estonsko
HDP 4. čtvrtletí	2,9	1,9	3,9	6,6
Deficit	-5,2	-5,8	-7,9	-3,2
Míra inflace prosinec	2,3	2,2	2,9	5,4
Nezaměstnanost prosinec	7,7	7,7	9,7	14,3

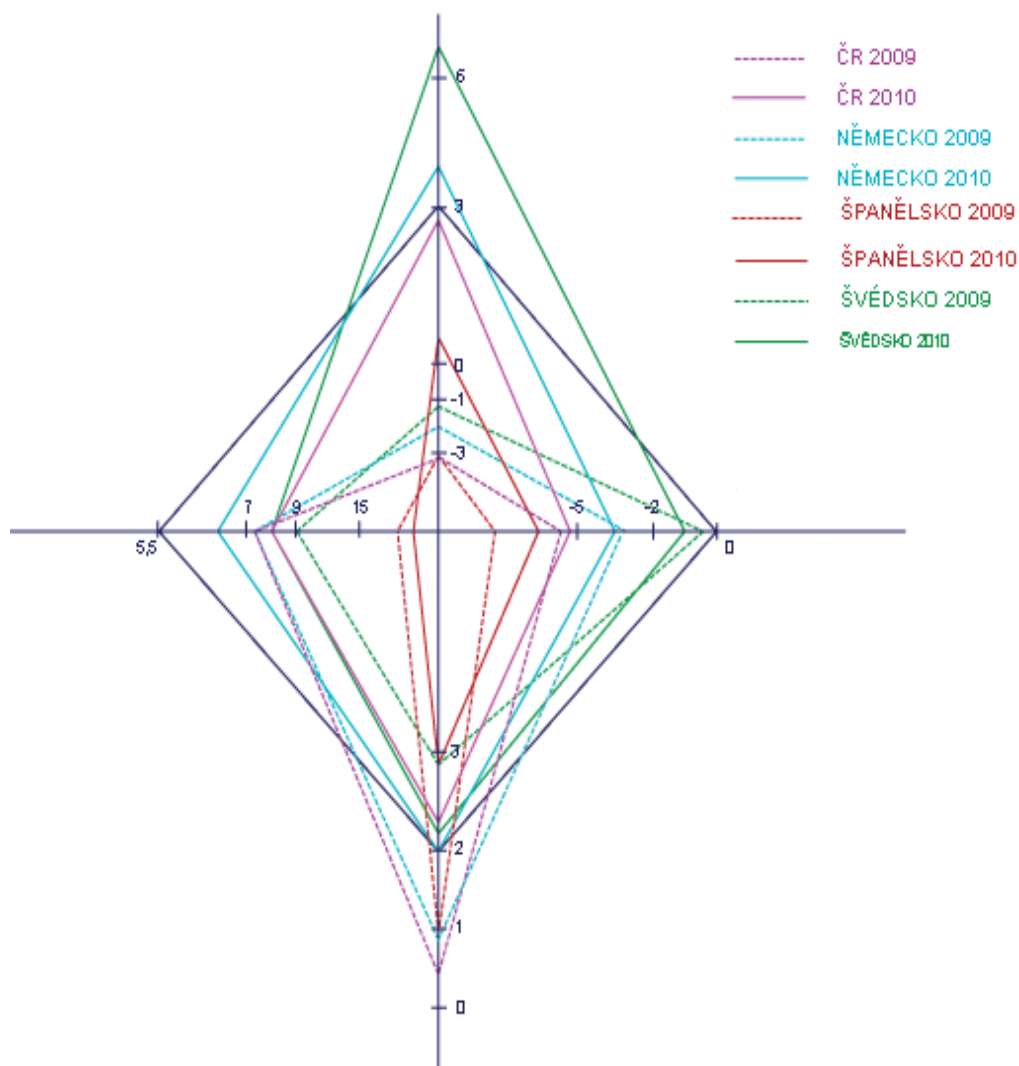
Zdroj: Vlastní tabulka z dat (27, 42, 52, 33, 58, 59, 60)

Obrázek 21: Česká ekonomika v porovnání s EU 2007 – 2010

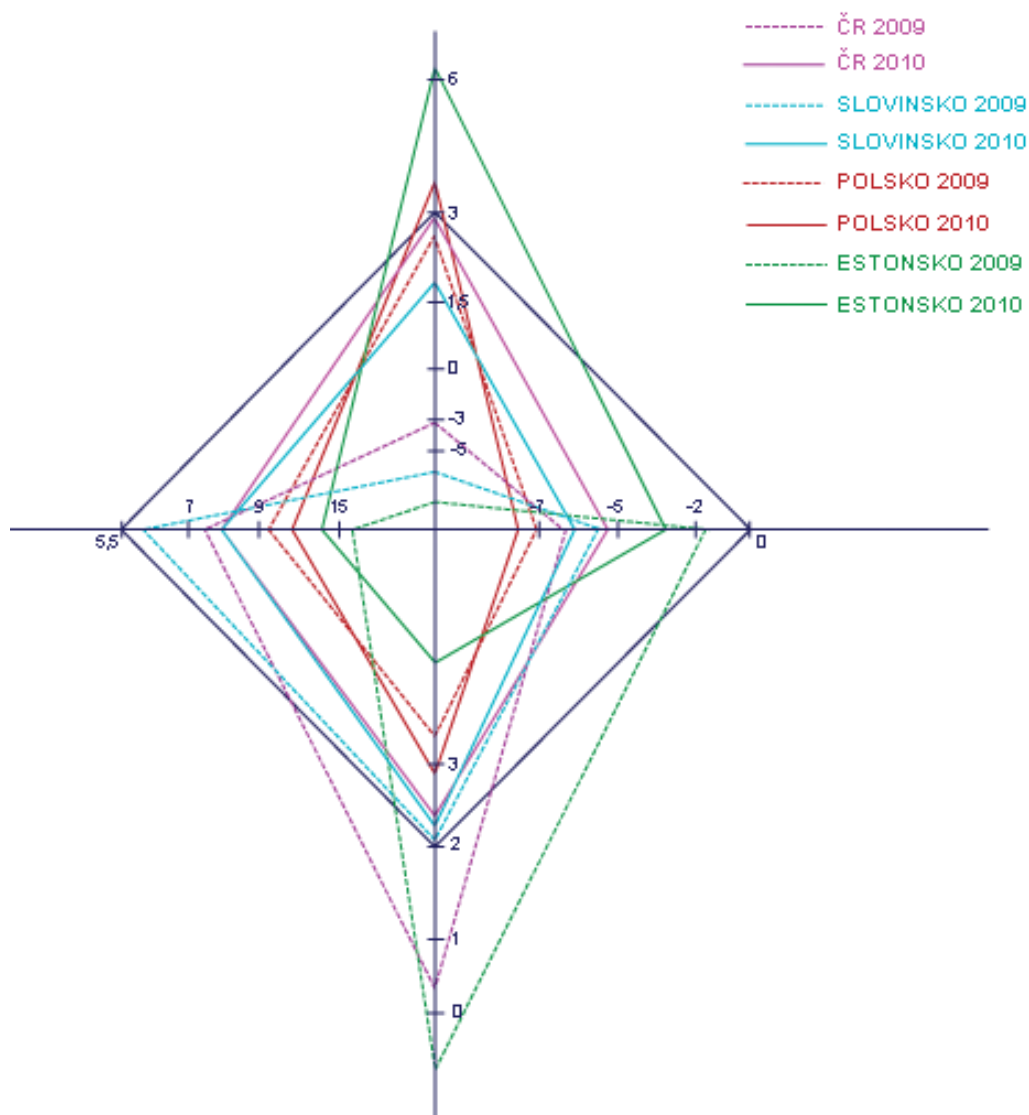
Zdroj: Vlastní obrázek z dat (27, 30, 39, 40, 41, 42, 46, 47, 48, 52, 53)

Obrázek 22: Komparace některých zemí EU 2009 – 2010

Zdroj: Vlastní obrázek z dat (27, 30, 33, 41, 42, 48, 51, 52, 54, 56, 57)

Obrázek 23: Komparace některých zemí EU 2009 – 2010

Zdroj: Vlastní obrázek z dat (27, 30, 33, 41, 42, 48, 51, 52, 58, 59, 60)

Tabulka 23: Magický čtyřúhelník 2010

Magický čtyřúhelník 2010				
Rok	2010			
	Růst HDP*	Inflace*	Nezaměstnanost*	Saldo státního rozpočtu
EU 27	2,1	2,7	9,6	-6,8
EU 16	2	2,2	10	-6,3
Belgie	1,8	3,4	8,1	-4,8
Bulharsko	2,1	4,4	10,1	-3,8
Česká republika	2,9	2,3	7,7	-5,2
Dánsko	2,7	2,8	7,8	-5,1
Estonsko	6,6	5,4	14,3	-1
Finsko	5	2,8	8	-3,1
Francie	1,5	2	9,7	-7,7
Irsko	:	-0,2	13,7	-32,3
Itálie	1,3	2,1	8,6	-5
Kypr	2,2	1,9	7,3	-5,9
Litva	4,6	3,6	17,4	-8,4
Lotyšsko	3,7	2,4	:	-7,7
Lucembursko	:	3,1	4,8	-1,8
Maďarsko	2,4	4,6	11,8	-3,8
Malta	:	4	6,2	-4,2
Německo	4	1,9	6,6	-3,7
Nizozemí	2,4	1,8	4,3	-5,8
Polsko	3,9	2,9	9,7	-7,9
Portugalsko	1,2	2,4	11,2	-7,3
Rakousko	2,7	2,2	4,2	-4,3
Rumunsko	-0,6	7,9	:	-7,3
Řecko	-6,6	5,2	:	-9,6
Slovensko	3,4	1,3	14,5	-8,2
Slovinsko	1,9	2,2	7,7	-5,8
Španělsko	0,6	2,9	20,4	-9,3
Švédsko	7,2	2,1	7,8	-0,9
Velká Británie	1,5	3,7	:	-10,5

: data prozatím nebyly k dispozici

* Prosinec 2010

Zdroj: Vlastní tabulka z dat (27, 33, 42, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90)

Tabulka 24: Predikce magického čtyřúhelníku 2011

Predikce magického čtyřúhelníku 2011				
Rok	2011			
	Růst HDP	Inflace	Nezaměstnanost	Saldo státního rozpočtu
EU 27	1,7	2,1	9,5	-5,1
EU 16	1,5	1,8	10	-4,6
Belgie	1,8	1,9	8,8	-4,6
Bulharsko	2,6	3,2	9,1	-2,9
Česká republika	2,3	2,1	7	-4,6
Dánsko	1,9	2,1	6,3	-4,3
Estonsko	4,4	3,6	15,1	-1,9
Finsko	2,9	2,1	7,8	-1,6
Francie	1,6	1,6	9,5	-6,3
Irsko	0,9	0,4	13,5	-10,3
Itálie	1,1	1,8	8,3	-4,3
Kypr	1,5	3,3	6,6	-5,7
Litva	2,8	2,3	16,9	-7
Lotyšsko	3,3	1,1	17,7	-7,9
Lucembursko	2,8	2,1	5,6	-1,3
Maďarsko	2,8	3,9	11	-4,7
Malta	2	2	6,6	-3
Německo	2,2	1,8	6,7	-2,7
Nizozemí	1,5	1,5	4,4	-3,9
Polsko	3,9	2,9	9,2	-6,6
Portugalsko	-1	2,3	11,1	-4,9
Rakousko	1,7	2,1	4,2	-3,6
Rumunsko	1,5	5,5	7,4	-4,9
Řecko	-3	2,2	15	-7,4
Slovensko	3	3,2	14,2	-5,3
Slovinsko	1,9	2	7,2	-5,3
Španělsko	0,7	1,5	20,2	-6,4
Švédsko	3,3	1,4	8	-0,1
Velká Británie	2,2	2,6	7,9	-8,6

Zdroj: Vlastní tabulka z dat: (27, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90)

Tabulka 25: Predikce magického čtyřúhelníku 2012

Predikce magického čtyřúhelníku 2012				
Rok	2012			
	Růst HDP	Inflace	Nezaměstnanost	Saldo státního rozpočtu
EU 27	2	1,8	9,1	-4,2
EU 16	1,8	1,7	9,6	-3,9
Belgie	2	1,9	8,7	-4,7
Bulharsko	3,8	3,1	8	-1,8
Česká republika	3,1	2,2	6,7	-4,2
Dánsko	1,8	2	5,8	-3,5
Estonsko	3,5	2,3	13,6	-2,7
Finsko	2,3	1,8	7,2	-1,2
Francie	1,8	1,6	9,2	-5,8
Irsko	1,9	0,6	12,7	-9,1
Itálie	1,4	1,9	8,2	-3,5
Kypr	2,2	2,5	5,9	-5,7
Litva	3,2	2,8	15,1	-6,9
Lotyšsko	4	1,8	16,2	-7,3
Lucembursko	3,2	1,6	5,6	-1,2
Maďarsko	3,2	3,7	10,3	-6,2
Malta	2,2	2,3	6,5	-3,3
Německo	2	2	6,3	-1,8
Nizozemí	1,7	1,6	4,3	-2,8
Polsko	4,2	3	8,5	-6
Portugalsko	0,8	1,3	11,2	-5,1
Rakousko	2,1	1,8	4	-3,3
Rumunsko	3,8	3,2	7	-3,5
Řecko	1,1	0,5	15,2	-7,6
Slovensko	3,9	2,8	13,4	-5
Slovinsko	2,6	2,2	6,6	-4,7
Španělsko	1,7	1,4	19,2	-5,5
Švédsko	2,3	1,9	7,5	1
Velká Británie	2,5	1,4	7,8	-6,4

Zdroj: Vlastní tabulka z dat: (27, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90)